

AGENCIJA ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE

I Z V J E Š T A J
O POSLOVANJU I REZULTATIMA RADA
SA FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJEM
AGENCIJE ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE
za period od 01.01.2023 – 31.12.2023. godine

Banja Luka, maj 2024. godine

SADRŽAJ

Skraćenice	1
REZIME	2
UVOD.....	5
I POSLOVANJE AGENCIJE ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE	6
1. DIREKCIJA	12
1.1. Edukacija.....	13
2. JEDINICA ZA NADZOR	17
2.1. Sektor za nadzor institucija bankarskog sistema	17
2.1.1. Odjeljenje za nadzor velikih banaka	17
2.1.2. Odjeljenje za nadzor srednjih i malih banaka	17
2.1.3. Odjeljenje za nadzor nedepozitnih finansijskih organizacija (mikrokreditne organizacije – MKO i davaoci lizinga – DL).....	22
2.1.4. Odjeljenje za nadzor sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor obavljanja platnog prometa u bankarskom sistemu.....	23
2.1.5. Odjeljenje za nadzor obezbjeđenja zaštite prava korisnika finansijskih usluga u bankarskom sistemu	25
2.1.6. Odjeljenje za nadzor internih modela banaka	26
3. SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE.....	28
4. JEDINICA ZA RESTRUKTURIRANJE	31
5. SEKTOR ZA IZVJEŠTAVANJE, REGULATIVU I MEĐUNARODNU SARADNJU.....	33
5.1. Razvoj i unapređenje regulatornog okvira kojim se reguliše rad banaka i drugih subjekata bankarskog sistema	33
5.2. Razvoj i unapređenje izvještajnog okvira kojim je regulisan rad banaka u 2023. godini	35
5.3. Aktivnosti podrške nadzoru	35
5.4. Aktivnosti razvoja i međunarodne saradnje	36
6. OMBUDSMAN ZA BANKARSKI SISTEM	39
6.1. Prigovori, upiti i drugi podnesci korisnika finansijskih usluga	39
6.2. Unapređenje regulatornog okvira.....	42
6.3. Aktivnosti saradnje sa drugim organima i organizacijama radi unapređenja okvira zaštite korisnika finansijskih usluga.....	42
7. SEKTOR ZA INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE TEHNOLOGIJE	43
7.1. Upravljanje informacionim sistemom Agencije.....	43
7.2. Nadzor informacionih sistema u bankama	43
8. ODJELJENJE ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE.....	45
8.1. Poslovi javnih nabavki	45
8.2. Kancelarijski poslovi, poslovi zaštite na radu, zaštite od požara i održavanja objekata i materijalno-tehničkih sredstava	45
II FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ za period 01.01. do 31.12.2023. godine	47

Skraćenice

Agencija	Agencija za bankarstvo Republike Srpske
AOD BiH	Agencija za osiguranje depozita BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
BSCEE	Grupa bankarskih supervizora centralne i istočne Evrope (Banking Supervisors from Central and Eastern Europe)
DL	Davalac lizinga
EBA	Evropsko regulatorno tijelo za bankarstvo (European Banking Authority)
EC	Evropska komisija (European Commission)
ECB	Evropska centralna banka (European Central Bank)
EU	Evropska unija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
SREP	Postupak nadzornog pregleda i procjene (Supervisory Review and Evaluation Process)
FINREP	Finansijsko izvještavanje (Financial Reporting)
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
CEF	Centar za izvrsnost u finansijama (Center for Excellence in Finance)
IKT	Informaciono – komunikacione tehnologije
CB BiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
ŠKO	Štedno-kreditna organizacija
WB	Svjetska banka (World Bank)
IMF	Međunarodni monetarni fond (International Monetary Fund)
ICAAP	Postupak interne procjene adekvatnosti kapitala u bankama (Internal Capital Adequacy Assessment Process)
ILAAP	Postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti u bankama (Internal Liquidity Adequacy Assessment Process)
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (Net Stable Funding Ratio)
OECD	Organizacija za ekonomska saradnju i razvoj (Organization for Economic Cooperation and Development)
ZOB	Zakon o bankama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 04/17, 19/18 i 54/19).
UB BiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
USAID	Agencija za međunarodni razvoj SAD (United States Agency for International Development)

REZIME

Bankarski sistem Republike Srpske čine banke, MKO, DL i druge finansijske organizacije čije se osnivanje i poslovanje uređuje posebnim zakonima kojima je propisano da Agencija izdaje dozvole ili odobrenja za rad, nadzire poslovanje i vrši druge poslove u vezi s njima.

Nadležnosti Agencije su propisane Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, a osnovni cilj Agencije jeste očuvanje i jačanje stabilnosti bankarskog sistema, te unapređenje njegovog sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja.

U cilju očuvanja stabilnosti bankarskog sektora, pravovremenog odgovora na ublažavanje rizika izazvanog značajnim rastom referentnih kamatnih stopa, rastom inflacije i drugim poremećajima na globalnim finansijskim tržištima, te očekivanim efektima istih na bankarski sektor Republike Srpske, Agencija je u 2023. godini donijela podzakonske akte u vidu odluka o privremenim mjerama sa nastojanjem da istima ostvari nekoliko ciljeva. Imajući u vidu nadzornu i regulatornu funkciju u okviru svojih nadležnosti propisanih zakonom, Agencija je smatrala potrebnim preventivno djelovati i umanjiti negativne efekte na bankarski sistem, korisnike bankarskih usluga i ekonomiju Republike Srpske.

Agencija je u oktobru 2022. godine usvojila Odluku o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa¹. Primarni ciljevi predmetne Odluke su ublažavanje rasta aktivnih kamatnih stopa u Republici Srpskoj, odnosno zaštita korisnika bankarskih usluga te osiguranje stabilnosti bankarskog sektora. Kroz praćenje primjene i efekata ove Odluke u 2023. godini Agencija je prepoznala potrebu dopune Odluke i proširenje njenog obuhvata u smislu proširenja obuhvata kreditnih izloženosti na koje se Odluka primjenjuje i propisanih minimalnih stopa očekivanih kreditnih gubitaka za kreditne izloženosti kod kojih je identifikovan značajan rast kamatne stope, te je donijela Odluku o dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa². Obzirom da se tokom 2023. godine nastavio trend izraženih geopolitičkih nestabilnosti koji imaju uticaj i na tržište Republike Srpske kroz efekat prelijevanja, Agencija je donijela dodatnu Odluku o izmjeni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa³ kojom se rok primjene Odluke produžava do 30.06.2024. godine, sa ciljem umanjenja rizika po bankarski sektor Republike Srpske, te izbjegavanja dugoročnih negativnih posljedica koje mogu nastati kroz rast učešća nekvalitetne aktive.

Pored izmjene i dopune postojećih odluka o privremenim mjerama, Agencija je takođe donijela i Odluku o privremenim mjerama za ograničavanje izloženosti⁴ sa ciljem ublažavanja rizika koji proističu iz izloženosti banaka prema inostranim centralnim vladama i centralnim bankama, primarno uzimajući u obzir negativne efekte promjene cijena hartija od vrijednosti ovih emitenata. Pored ublažavanja negativnih efekata koji proističu iz poremećaja na globalnim finansijskim tržištima, navedenom mjerom Agencija nastoji da ostvari nekoliko ciljeva, od kojih je jedan da se otvori prostor za nova ulaganja, kao i da se doprinese oslobađanju kapaciteta banaka za nastavak kreditne aktivnosti, naročito u segmentu kreditiranja privrednih subjekata, sa ciljem očuvanja ekonomije Republike Srpske, a rezultati su pozitivni i više nego vidljivi u ovom izvještaju.

Česte pojave zatvaranja organizacionih dijelova banaka u Republici Srpskoj, zbog optimizacije poslovanja banaka, kao i nemogućnost zadovoljavanja potreba za bankarskim uslugama u manjim lokalnim zajednicama, doprinijeli su da Agencija donese Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o uslovima i postupku izdavanja dozvola, odobrenja i saglasnosti bankama koje obavljaju djelatnost u Republici Srpskoj⁵, kojom se definišu uslovi za davanja saglasnosti za otvaranje mobilne ekspoziture. Ovom Odlukom se doprinosi rješavanju nedostatka bankarskih usluga u manjim lokalnim zajednicama u Republici Srpskoj i stvaranju preduslova kroz omogućavanje bankama da imaju mobilne ekspoziture.

Kao dodatni kontrolni mehanizam postupanja banaka, radi obezbjeđenja budućeg transparentnog i jasnog poslovanja banaka u slučaju namjeravanog povećanja naknada za pružanje platnih usluga, kao i prilikom

¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 98/22

² „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 101/23

⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

⁵ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

uvođenja novih naknada Agencija je donijela Odluku o dopuni Odluke o upravljanju rizicima banke⁶. Ovim propisom će se obezbijediti da Agencija bude u primjerenom vremenu obaviještena o planiranim izmjenama visine naknada, što omogućava i blagovremeno identifikovanje da li je postupanje banaka odgovarajuće, te preduzimanje odgovarajućih aktivnosti. Agencija na svojoj zvaničnoj internet stranici takođe objavljuje uporedive podatke o naknadama koje banke naplaćuju od korisnika kako bi građani mogli na jednostavan način da se informišu i uporede ih pre nego što posjete banku.

S ciljem dalje optimizacije poslovanja banaka pri odobravanju kredita, kao i poboljšanja dostupnosti kredita klijentima banaka, Agencija je donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka⁷ te novu Odluku o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka⁸. Ovim odlukama se bankama pruža podrška i daje mogućnost dalje digitalizacije i optimizacije njihovog poslovanja kroz upotrebu automatizovanih modela za procjenu kreditne sposobnosti i donošenje odluka o odobravanju kreditnih izloženosti te uspostavljanja elektronskih arhiva.

Iako je bankarski sektor Republike Srpske dobro kapitalizovan, Agencija je u decembru 2023. godine usvojila Odluku o zaštitnom sloju kapitala za sistemski rizik⁹, u cilju dodatnog ograničavanja i ublažavanja dugoročnih, necikličnih sistemskih rizika, a koji mogu imati negativne posljedice na finansijski sistem i privredu u cjelini. Ovom Odlukom Agencija uvodi i propisuje zahtjev za izdvajanje dodatnih kapitalnih zahtjeva od strane banaka, odnosno propisuje obavezu bankama da, u slučaju ispunjavanja definisanih uslova i kriterija, održavaju zaštitni sloj kapitala za strukturni sistemski rizik u obliku redovnog osnovnog kapitala. Iako stopa nekvalitetnih kredita i stopa pokrivenosti nekvalitetnih kredita sa evidentiranim očekivanim kreditnim gubicima u kontinuitetu bilježe poboljšanja, ova Odluka ima za cilj ublažavanje moguće materijalizacije kreditnih rizika kao dominantnih rizika bankarskog sektora.

U kontekstu daljeg praćenja regulatornog okvira u Republici Srpskoj i usklađenosti istog sa regulatornim okvirom EU, Agencija je opredijeljena za proaktivan pristup u procesu srednjoročnog planiranja, kako bi pravovremeno i efikasno preduzela neophodne aktivnosti za održavanje usklađenosti sa EU regulativom. U 2023. godini Agencija je donijela novu Odluku o izračunavanju kapitala banaka¹⁰ u svrhu usklađivanja bankarskih standarda i praksi u Republici Srpskoj onima u Evropi i svijetu, tačnije evropskim direktivama i bazelskim standardima, a što je definisano i kroz Strategiju prioritetnih aktivnosti za održavanje usklađenosti bankarske regulative sa regulativom EU za period 2022-2026 godine. Takođe, Agencija je donijela i novu Odluku o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi¹¹ koja pored usklađivanja sa evropskim direktivama i bazelskim standardima donosi unaprijeđene metode za mjerenje i upravljanje kamatnim rizikom od strane banke, uspostavljanje adekvatnih sistema unutar banke, te omogućava bolji nadzor nad istim od strane Agencije.

Redovne aktivnosti nadzora koje je Agencija provodila u izvještajnom periodu odnose se na aktivnosti vezano za sprovođenje SREP procjene za banke, aktivnosti vezano za procjenu uspostavljenog ICAAP-a i ILAAP-a u bankama u skladu sa planom za 2023. godinu i kontinuirano praćenje izvršenja ranije naloženih mjera, pregled i ocjenjivanje planova oporavka za sve banke, pregled i kontrola regulatornih izvještaja, izrada kvartalnih analiza za sve banke po SREP metodologiji, te sprovođenje neposrednog nadzora u bankama. Aktivnosti nadzora su se odnosile i na sprovođenje neposrednog nadzora u MKO kroz nadzor sveobuhvatnog poslovanja i nadzor izvršenja ranije naloženih mjera. Pored neposrednog nadzora, Agencija je vršila i posredni nadzor MKO te kontrolu regulatornih izvještaja i izradu kvartalnih analiza za MKO. Uvedeni su novi izvještaji i poboljšana informatička podrška izvještavanju, s ciljem poboljšanja u oblasti posrednog nadzora MKO. Takođe, nadzirani su poslovi sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, platnog prometa i zaštite potrošača u svim finansijskim institucijama koje su pod nadzorom Agencije.

U neposrednim nadzorima banaka obavljenim u 2023. godine, izvršen je nadzor testiranja plana oporavka informacionog sistema, izvršenja ranije naloženih mjera, a ostale aktivnosti su bile usmjerene na

⁶ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 101/23

⁹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

¹⁰ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

¹¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

upravljanje bezbjednošću i eksternalizacijom informacionog sistema. Posredni nadzor se obavljao kontinuirano analizom redovnih izvještaja o upravljanju informacionim sistemima te procjenom IKT rizika u okviru SREP procesa.

U segmentu restrukturiranja banaka u toku 2023. godine, najznačajnije aktivnosti bile su usmjerene na provođenje posredne kontrole u svim bankama, koje su za predmet imale utvrđivanje postojanja značajnih prepreka za sprovođenje postupka restrukturiranja banaka, odnosno utvrđivanje iznosa prihvatljivih obaveza banaka, te izračunavanje minimalnih zahtjeva za kapital i prihvatljive obaveze banaka (MREL zahtjeva). U okviru pomenutih posrednih kontrola izvršena je i kontrola dostavljenih informacija vezano za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe, kao i postupanje banaka u skladu sa dokumentom Očekivanja od banaka u planiranju restrukturiranja-Smjernice. U toku izvještajnog perioda utvrđene su kritične funkcije, te ažurirani planovi restrukturiranja za svih osam banaka. U ovom izvještajnom periodu vršeno je usklađivanje podzakonske regulative iz segmenta restrukturiranja.

Agencija je realizovala projekat „*Finansijska pismenost u bankarstvu*“ u saradnji sa Udruženjem ekonomista Republike Srpske „SWOT“, kako bi se građani i pravna lica na što bolji način edukovali u pogledu načina i korištenja usluga u bankarstvu, a što predstavlja i realizaciju zaključaka Vlade Republike Srpske iz juna 2022. godine, kojima se zahtijeva intenziviranje aktivnosti finansijske edukacije, s ciljem bolje zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

Nizom edukativnih tekstova i kroz video sadržaje se kroz primjere, na jednostavan način odgovorilo na najčešća pitanja koja građani postavljaju sami sebi, ali i bankama u vezi sa korištenjem bankarskih usluga. Objave o navedenom su dostupne na internet stranici i društvenim mrežama Agencije, te iste sadrže odgovore, opisane kroz realne primjere iz prakse sa konkretno navedenim zakonskim odredbama kojima su regulisani gore navedeni slučajevi.

U dijelu poslova Ombudsmana za bankarski sistem Republike Srpske koji se odnose na zaštitu korisnika finansijskih usluga u izvještajnom periodu zaprimljeno je 129 prigovora, što predstavlja blagi rast u odnosu na 2022. godinu. Prema vrsti finansijskih usluga najveći broj prigovora odnosi se na kreditne poslove i poslove platnog prometa. Izvršenje poslova informisanja i davanja objašnjenja o pravima i obavezama korisnika i davalaca finansijskih usluga, u cilju pravilnijeg i potpunijeg razumijevanja normi, instituta, pravnih poslova i situacija, kao i rizika korišćenja pojedinačnih finansijskih usluga, obavljano je u kontinuitetu.

Na internet stranici Agencije nalaze se sve odluke i informacije koje je donijela Agencija (iste se redovno ažuriraju), te niz korisnih informacija za korisnike finansijskih usluga i druge korisnike.

Agencija kvartalno objavljuje Izvještaj o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske koji daje sve relevantne informacije i podatke o finansijskim organizacijama koje posluju u Republici Srpskoj, a koje su pod nadzorom Agencije.

UVOD

U skladu sa članom 39. stav 1. Zakona o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske¹² i članom 32. stav 1. Statuta Agencije za bankarstvo Republike Srpske¹³, Agencija podnosi Narodnoj skupštini Republike Srpske godišnji izvještaj o poslovanju i rezultatima rada sa finansijskim izvještajem Agencije najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu. Izvještaj se dostavlja Vladi Republike Srpske do 31. maja tekuće godine za prethodnu godinu.

Upravni odbor Agencije usvojio je Plan rada Agencije za 2023. godinu (u daljem tekstu: Plan rada) Odlukom broj: UO-394/22 od 27.12.2022. godine, a u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova Agencije broj D-31/22 od 25.10.2022. godine i izmjenama i dopunama istog (broj: D-7/23 od 03.04.2023. godine, D-8/23 od 12.05.2023. godine, D-14/23 od 11.07.2023. godine i D-33/23 od 23.11.2023. godine), koji obuhvata poslove u sljedećim organizacionim dijelovima Agencije:

1. Direkcija
2. Jedinica za nadzor
 - 2.1. Sektor za nadzor institucija bankarskog sistema
 - 2.1. 1 Odjeljenja za nadzor velikih banaka
 - 2.1. 2 Odjeljenja za nadzor malih i srednjih banaka
 - 2.1. 3 Odjeljenje za nadzor nedepozitnih finansijskih organizacija (mikrokreditne, davaoci lizinga i štedno - kreditne)
 - 2.1. 4 Odjeljenje za nadzor sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor obavljanja platnog prometa u bankarskom sistemu (SPN i FT i PP)
 - 2.1. 5 Odjeljenje za nadzor obezbjeđenja zaštite prava korisnika finansijskih usluga u bankarskom sistemu (ZPKFU)
 - 2.1. 6 Odjeljenje za nadzor internih modela banaka
3. Sektor za pravne poslove
 - 3.1. Odjeljenje za obradu zahtjeva, prigovora i pravnu podršku
4. Jedinica za restrukturiranje
 - 4.1. Odjeljenje za restrukturiranje banaka i podršku restrukturiranju banaka
5. Sektor za izvještavanje, regulativu i međunarodnu saradnju
6. Ombudsman za bankarski sistem
7. Sektor za informaciono-komunikacione tehnologije
8. Odjeljenje za zajedničke poslove.

Upravni odbor Agencije usvaja ovaj izvještaj, prije datuma određenog za dostavljanje Vladi Republike Srpske.

¹² „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 59/13 и 04/17

¹³ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 63/17

I POSLOVANJE AGENCIJE ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE

U obavljanju poslova iz svog djelokruga Agencija je samostalna i nezavisna, a nadzor nad njenim radom vrši Narodna skupština Republike Srpske.

Organ upravljanja Agencijom je Upravni odbor kojeg čini pet članova, a koje na osnovu prethodno provedenog postupka javne konkurencije u skladu sa zakonom, na prijedlog Vlade Republike Srpske, imenuje Narodna skupština Republike Srpske.

Naime, u 2023. godini Upravni odbor Agencije je djelovao u sljedećim sazivima:

- Odlukom Narodne skupštine Republike Srpske broj: 02/1-021-263/18 od 22.03.2018. godine, koja je objavljena 30.03.2018. godine u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj 28/18 i stupila na snagu 07.04.2018. godine, izabrani su članovi Upravnog odbora Agencije na period od pet godina. Naknadno, na lični zahtjev jednog člana Upravnog odbora Agencije, Narodna skupština Republike Srpske donijela je Odluku o razrješenju člana Upravnog odbora Agencije za bankarstvo Republike Srpske broj: 02/1-021-978/21 od 01.12.2021. godine, koja je objavljena u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj: 110/21 i stupila na snagu dana 15.12.2021. godine. Naknadno, Narodna skupština Republike Srpske donijela je Odluku o imenovanju jednog člana Upravnog odbora Agencije za bankarstvo Republike Srpske na period do isteka mandata postojećim članovima Upravnog odbora Agencije (Odluka broj: 02/1-021-755/22 od 06.07.2022. godine), koja je objavljena u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj 68/22 i stupila na snagu dana 16.07.2022. godine.

- Naknadno, po isteku mandata članovima gore pomenutog Upravnog odbora Agencije, Odlukom Narodne skupštine Republike Srpske broj: 02/1-021-830/23 od 20.07.2023. godine, koja je objavljena 02.08.2023. godine u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj 69/23 i stupila na snagu 03.08.2023. godine, izabran je Upravni odbor Agencije na period od pet godina, kojeg čini pet članova.

Direktor Agencije predstavlja Agenciju, rukovodi radom i odgovoran je za rad Agencije.

Direktora i zamjenika direktora, na osnovu prethodno provedenog postupka javne konkurencije u skladu sa zakonom, na prijedlog Vlade Republike Srpske, imenuje Narodna skupština Republike Srpske. Narodna skupština Republike Srpske je imenovala direktora Agencije na period od pet godina, Odlukom broj: 02/1-021-741/22 od 06.07.2022. godine i zamjenika direktora Agencije na period od pet godina, Odlukom broj: 02/1-021-742/22 od 06.07.2022. godine, koje su objavljene u „Službenom glasniku Republike Srpske“ broj: 68/22 i stupile na snagu od 16.07.2022. godine.

U okviru Agencije u skladu sa Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske i Statutom Agencije uspostavljene su Jedinica za nadzor i Jedinica za restrukturiranje, sa uspostavljenim Odborom za nadzor i Odborom za restrukturiranje.

Rukovodioca Jedinice za nadzor i Jedinice za restrukturiranje, na osnovu prethodno provedenog postupka javne konkurencije u skladu sa Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, imenuje Upravni odbor Agencije.

U sastavu Agencije je Ombudsman za bankarski sistem Republike Srpske, kao samostalna organizaciona jedinica, koja promoviše zaštitu prava fizičkih lica korisnika finansijskih usluga.

Na dan 31.12.2023. godine u Agenciji je bilo zaposleno 83 radnika.

Aktivnosti Upravnog odbora Agencije

Upravni odbor, kao organ upravljanja Agencijom, preduzimao je mjere za efikasno i racionalno obavljanje poslova i zadataka iz nadležnosti Agencije.

U periodu 01.01.2023. - 31.12.2023. godine Upravni odbor je održao 8 sjednica, na kojima je razmatrao i usvojio sljedeće:

❖ pitanja koja se odnose na poslovanje Agencije:

- Izvještaj Centralne popisne komisije o izvršenom popisu imovine i obaveza Agencije za bankarstvo Republike Srpske na dan 31.12.2022. godine;
- Izvještaj nezavisnog revizora o finansijskim izvještajima za 2022. godinu Agencije za bankarstvo Republike Srpske;

- Finansijski izvještaj Agencije za bankarstvo Republike Srpske za period 01.01. -31.12.2022. godine; za period 01.01.-31.03.2023. godine; za period 01.01.-30.06.2023. godine; za period 01.01. do 30.09.2023. godine;
- I Rebalans Finansijskog plana Agencije za bankarstvo Republike Srpske za 2023. godinu;
- Izvještaj o poslovanju i rezultatima rada sa finansijskim izvještajem Agencije za bankarstvo Republike Srpske za period 01.01. - 31.12.2022; za period 01.01.2023. – 30.06.2023. godine;
- Izvještaj o radu interne revizije u periodu 01.01.-31.12.2022. godine; u periodu od 01.01.-30.06.2023. godine;
- Odluka o raspoređivanju viška prihoda nad rashodima iz 2022. godine;
- Odluka o rashodovanju opreme i sitnog inventara;
- Sporazum o saradnji Narodne banke Srbije sa nadležnim institucijama Republike Srpske;
- Pravilnik o polaganju stručnog ispita za obavljanje poslova nadzora u ABRŠ;
- Pravilnik o dopuni Pravilnika o polaganju stručnog ispita za obavljanje poslova nadzora u Agenciji za bankarstvo Republike Srpske;
- Pravilnik o dopunama Pravilnika o radu Agencije za bankarstvo Republike Srpske;
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o platama, naknadama i drugim primanjima u Agenciji za bankarstvo Republike Srpske;
- Informacija o zaključivanju Memoranduma o saradnji sa uredom Ombudsmena za bankarski sistem Federacije Bosne i Hercegovine;
- Poslovnik o radu Upravnog odbora Agencije za bankarstvo Republike Srpske;
- Pravilnik o korišćenju reprezentacije Agencije za bankarstvo Republike Srpske;
- Pravilnik o poslovnoj tajni;
- Pravilnik o javnim nabavkama roba, usluga i radova;
- Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o platama, naknadama i drugim primanjima u Agenciji za bankarstvo Republike Srpske;
- Plan rada Agencije za bankarstvo Republike Srpske za 2024. godinu;
- Finansijski plan za 2024. godinu;
- Plan javnih nabavki za 2024. godinu;
- Plan rada Službe interne revizije za 2024. godinu;
- Odluka o izmjeni Odluke o visini naknade članovima upravnog odbora Agencije za bankarstvo Republike Srpske (2);
- Aneksi ugovora o radu za direktora i zamjenika direktora Agencije za bankarstvo Republike Srpske i donošenje Odluke o zaključenju istih;
- Odluka o zahtjevu radnika Agencije;

❖ pitanja koja se odnose na poslovanje banaka i MKO:

- Izvještaj o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske za period 01.01.2021. – 31.12.2022. godine; za period 01.01.2023. – 31.03.2023. godine; za period 01.01.2023. – 30.06.2023. godine; za period 01.01.2023. – 30.09.2023. godine;
- Odluka o minimalnim zahtjevima za kapital i prihvatljive obaveze;
- Odluka o privremenim mjerama za ograničavanje izloženosti;
- Odluka o dopunama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o sistemu upravljanja u banci;
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o planovima oporavka banke i bankarske grupe;
- Odluka o dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa;
- Odluka o dopunama Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka;
- Odluka o dopunama Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti MKO;

- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o uslovima i postupku izdavanja dozvola, odobrenja i saglasnosti bankama koje obavljaju djelatnost u Republici Srpskoj;
- Odluka o podacima i informacijama koje se dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe;
- Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o jedinstvenoj tarifi po kojoj se naplaćuju naknade od banaka za obavljanje poslova Agencije za bankarstvo Republike Srpske;
- Odluka o izmjeni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa;
- Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;
- Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka;
- Odluka o dopuni Odluke o uključivanju posebnih uslova za ugovaranje dugoročnih nenamjenskih i zamjenskih kredita fizičkim licima u sistem upravljanja rizicima u banci;
- Odluka o izmjenama Odluke o postupku nadzornog pregleda i ocjene banaka;
- Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi;
- Odluka o izračunavanju kapitala banaka;
- Odluka o zaštitnom sloju kapitala za sistemski rizik.

Aktivnosti Odbora za nadzor

Odbor za nadzor čine direktor, zamjenik direktora, rukovodilac Jedinice za nadzor i dva člana iz reda zaposlenih, koja je imenovao Upravni odbor Agencije. Odborom za nadzor predsjedava direktor Agencije, a u njegovoj odsutnosti zamjenik direktora.

Pitanja koja se razmatraju i način razmatranja na sjednicama Odbora za nadzor utvrđena su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, Statutom Agencije i Poslovnikom o radu Odbora za nadzor, a Odbor za nadzor naročito daje prijedloge direktoru Agencije u vezi sa:

- davanjem i oduzimanjem dozvole za rad bankama, MKO, ŠKO, DL i drugim finansijskim organizacijama bankarskog sistema;
- preduzimanjem mjera nadzora prema bankama;
- izdavanjem saglasnosti za sprovođenje dobrovoljne likvidacije banke;
- određivanjem liste sistemski važnih banaka;
- davanjem prethodne saglasnosti na statut, odnosno na izmjene i dopune statuta finansijskih organizacija bankarskog sistema;
- odobravanjem statusne promjene u finansijskoj organizaciji bankarskog sistema;
- davanjem ili oduzimanjem saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća u banci;
- davanjem odobrenja za osnivanje organizacionih dijelova banke i organizacionih dijelova banke sa sjedištem izvan Republike Srpske;
- davanjem ili oduzimanjem saglasnosti za imenovanje člana nadzornog odbora ili uprave banke;
- davanjem procjene plana oporavka banke u smislu primjerenosti i sprovodivosti predloženih mjera za održavanje ili obnavljanje redovnog poslovanja i finansijskog položaja banke;
- davanjem saglasnosti banci za sticanje učešća banke u drugim pravnim licima;
- preduzimanjem mjera prema članovima bankarske grupe;
- donošenjem odluka o drugim značajnim pitanjima vezanim za nadzor finansijskih organizacija bankarskog sistema.

U periodu 01.01.2023. - 31.12.2023. godine održane su 32 sjednice Odbora za nadzor, na kojima je razmatrano sljedeće:

- Poslovnik o radu Odbora za nadzor;

❖ pitanja koja se odnose na rad banaka:

- rješenje o otklanjanju nepravilnosti i neusklađenosti/nezakonitosti u poslovanju banaka nakon obavljenog neposrednog i posrednog nadzora (40);
- rješenje o izmjeni rješenja o otklanjanju nepravilnosti u poslovanju banaka (8);

- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti za imenovanje članova Uprave banke (8);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti za imenovanje članova Nadzornog odbora (18);
- rješenje o odbijanju zahtjeva za izdavanje prethodne saglasnosti za imenovanje nezavisnog člana Nadzornog odbora (1);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti na izmjene i dopune statuta banke (8);
- rješenje za osnivanje organizacionog dijela banke (19);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti za sticanje kvalifikovanog - kontrolnog učešća u banci (1);
- rješenje o izdavanju pismenog upozorenja za odgovornog člana uprave banke (9);
- rješenje o stavljanju van snage rješenja o pismenom upozorenju za člana uprave banke (1);
- rješenje o stavljanju van snage ograničenja izdatog rješenjem (1);
- rješenje o pismenom upozorenju banci (1);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti za kupoprodaju plasmana banke (1);
- zaključak o obustavljanju postupka nadzora poslovanja banke (4);
- Odluka o ukupnoj SREP ocjeni za banku (5);
- informacija o neadekvatnom i netačnom izvještavanju banke (1);
- informacija o poslovanju banke (1);
- informacija o izvršenju naloženih mjera banci (2);
- izvještaj o rezultatima nadzornog testiranja otpornosti banaka na stres (1);
- informacija o nekonzistentnom i neadekvatnom izvještavanju banke na pojedinačnom i konsolidovanom nivou (1);
- analiza poslovanja banaka Republike Srpske (32);
- dopis sa preporukama banci (1);
- Odluka o kategorizaciji banaka za 2024. godinu;

❖ pitanja koja se odnose na rad MKO:

- rješenje o izdavanju dozvole za osnivanje i rad MKO (2);
- rješenje o otklanjanju nepravilnosti u poslovanju MKO (22);
- rješenje o izmjeni rješenja o otklanjanju nepravilnosti u poslovanju MKO (1);
- rješenje o izdavanju saglasnosti na Statut MKO (3);
- rješenje o izdavanju saglasnosti na Ugovor o osnivanju MKO (3);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti na izmjene i dopune Statuta MKO (6);
- rješenje o izdavanju saglasnosti na izmjene Ugovora o osnivanju MKO (6);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti na prečišćeni tekst Statuta MKO (2);
- rješenje o izdavanju prethodne saglasnosti na prečišćeni tekst Ugovora o osnivanju MKO (2);
- zaključak o obustavljanju postupka nadzora poslovanja MKO (6);
- analiza poslovanja MKO (56);
- informacija o izvršenju naloga MKO (1);
- informacija o nadzoru, izdatim mjerama i praćenju realizacije izdatih mjera MKO (1);

❖ pitanja koja se odnose na rad DL:

- rješenje o izdavanju dozvole za obavljanje posla lizinga putem poslovne jedinice / podružnice u Republici Srpskoj (1);

❖ pitanja koja se odnose na rad banaka i MKO, te kojima se reguliše rad istih:

- koja su u nadležnosti Upravnog odbora:
 - Odluka o privremenim mjerama za ograničavanje izloženosti;
 - Odluka o dopunama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;

- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o sistemu upravljanja u banci;
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o planovima oporavka banke i bankarske grupe;
- Odluka o dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa;
- Odluka o dopunama Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka;
- Odluka o dopunama Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti MKO;
- Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o uslovima i postupku izdavanja dozvola, odobrenja i saglasnosti bankama koje obavljaju djelatnost u Republici Srpskoj;
- Odluka o izmjeni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa;
- Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka;
- Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka;
- Odluka o dopuni Odluke o uključivanju posebnih uslova za ugovaranje dugoročnih nenamjenskih i zamjenskih kredita fizičkim licima u sistem upravljanja rizicima u banci;
- Odluka o izmjenama Odluke o postupku nadzornog pregleda i ocjene banaka;
- Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi;
- Odluka o izračunavanju kapitala banaka;
- Odluka o zaštitnom sloju kapitala za sistemski rizik;
- koja su u nadležnosti direktora:
 - Instrukcija o izmjeni Instrukcije o privremenoj mjeri koja se odnosi na izračunavanje regulatornog kapitala banke;
 - Instrukcija o stavljanju van snage Instrukcije o izvještavanju o primjeni posebnih mjera u skladu sa Odlukom o privremenim mjerama bankama za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „COVID-19“;
 - Instrukcija o stavljanju van snage Instrukcije o izvještavanju o primjeni posebnih mjera u skladu sa Odlukom o privremenim mjerama MKO za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „COVID-19“;
 - Metodologija za nadzorni pregled i ocjenu banaka;
 - Metodologija nadzornog testiranja otpornosti banaka na stres;
 - Smjernice za upravljanje klimatskim rizicima i rizicima povezanim sa životnom sredinom;
 - Uputstvo za izradu i praćenje strategije za postupanje sa nekvalitetnim izloženostima.

Na sjednicama je takođe razmatran izvještaj o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske (4), koji obuhvata i bankarski i MKO sektor, a koji se nakon razmatranja dostavlja Upravnom odboru na razmatranje i usvajanje.

Aktivnosti Odbora za restrukturiranje

Odbor za restrukturiranje čine direktor, zamjenik direktora, rukovodilac Jedinice za restrukturiranje i dva člana iz reda zaposlenih koje je imenovao Upravni odbor Agencije. Odborom za restrukturiranje predsjedava direktor, a u njegovoj odsutnosti zamjenik direktora Agencije.

Pitanja koja se razmatraju i način razmatranja na sjednicama Odbora za restrukturiranje utvrđena su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, Statutom Agencije za bankarstvo Republike Srpske i Poslovníkom o radu Odbora za restrukturiranje, a Odbor za restrukturiranje naročito daje prijedloge direktoru Agencije u vezi sa:

- izradom i usvajanjem plana restrukturiranja, otklanjanjem prepreka za restrukturiranje, otpisom i konverzijom kapitala, izborom lica koje vrši nezavisnu procjenu vrijednosti imovine i obaveza, pokretanjem postupka restrukturiranja, kao i u vezi sa instrumentima i mjerama koje se preduzimaju u restrukturiranju;
- izradom plana restrukturiranja kojim se predviđa primjena odgovarajućih instrumenata i mjera restrukturiranja i ovlaštenja nakon donošenja odluke o pokretanju postupka restrukturiranja;

- uvođenjem posebne uprave, imenovanjem jednog ili više posebnih upravnika, ako ocjeni da bi isto doprinjelo ostvarivanju ciljeva restrukturiranja;
- donošenjem odluke o primjeni određenih instrumenata restrukturiranja, prodaji akcija, odnosno imovine, prava i obaveza, prenosu na banku za posebne namjene, odvajanju imovine i restrukturiranju vlastitim sredstvima banke;
- izdavanjem dozvole banci za posebne namjene i prenosom akcija i drugih vlasničkih instrumenata jedne ili više banaka u restrukturiranju i cjelokupne imovine ili dijela imovine, prava ili obaveza jedne ili više banaka u restrukturiranju na banku za posebne namjene;
- oduzimanjem dozvole za rad banci za posebne namjene;
- izvršavanjem odvajanja i prenosa dijela ili cjelokupne imovine, prava ili obaveza jedne ili više banaka u restrukturiranju ili banke za posebne namjene na jedno ili više društava za upravljanje imovinom;
- utvrđivanjem posebnih minimalnih zahtjeva za kapitalom i prihvatljivim obavezama za banke;
- odobravanjem plana reorganizacije poslovanja u restrukturiranju vlastitim sredstvima banke;
- donošenjem i drugih pojedinačnih akata u postupku restrukturiranja banke i bankarske grupe, u skladu sa zakonom kojim se uređuju banke.

U periodu 01.01.2023. - 31.12.2023. godine održano je 11 sjednica Odbora za restrukturiranje, na kojima je razmatrano sljedeće:

- Poslovnik o radu Odbora za restrukturiranje;

❖ pitivanja koja se odnose na rad banaka:

- rješenje o utvrđivanju minimalnog zahtjeva za kapital i prihvatljive obaveze i nedostataka u poslovanju banaka (7);
- informacija o načinu realizacije Plana rada Jedinice za restrukturiranje za 2023. godinu u segmentu planiranih aktivnosti za banku;
- informacija o planu oporavka banaka (8);
- prijedlog Plana restrukturiranja za banke (8);

❖ pitivanja koja se odnose na rad banaka, te kojima se reguliše rad istih:

- koja su u nadležnosti Upravnog odbora:
 - Odluka o minimalnim zahtjevima za kapital i prihvatljive obaveze;
 - Odluka o podacima i informacijama koje se dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe;
- koja su u nadležnosti direktora Agencije:
 - Uputstvo o stavljanju van snage Uputstva za određivanje minimalnog zahtjeva za kapital i prihvatljive obaveze banke;
 - Uputstvo o načinu popunjavanja izvještaja koji se dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe.

1. DIREKCIJA

Direkciju čine direktor, zamjenik direktora, savjetnik, saradnik za prevođenje, saradnik za odnose sa javnošću, saradnik-tehnički sekretar, te Služba interne revizije, Služba za računovodstvo i finansije i Služba za ekonomsku analizu i statistiku.

U izvještajnom periodu, u okviru Direkcije, obavljani su poslovi zastupanja i predstavljanja Agencije u zemlji i inostranstvu, donošenja akata iz nadležnosti Agencije, analiziranja makroekonomskog okruženja i njegovog uticaja na bankarski sistem, saradnje sa inostranim institucijama i organizacijama te drugim entitetskim institucijama i institucijama BiH. Direktor Agencije i zamjenik direktora Agencije upravljali su i rukovodili Agencijom, koordinisali su rad između organizacionih dijelova Agencije te su obavljali sve druge poslove propisane Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske i Statutom Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Zaposleni iz Direkcije kao članovi Komiteta za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske i Komisije za saradnju nadzornih organa finansijskog sektora Republike Srpske učestvovali su u radu i prisustvovali na redovnim sjednicama u ovom izvještajnom periodu.

Interni revizor o izvršenju godišnjeg plana rada sačinjava godišnji izvještaj o radu, koji dostavlja direktoru na razmatranje i Upravnom odboru Agencije na usvajanje.

U toku 2023. godine u Direkciji su se obavljali poslovi koordinacije i izrade Izvještaja o poslovanju i rezultatima rada sa finansijskim izvještajem Agencije za bankarstvo Republike Srpske za 2022. godinu i prvo polugodište 2023. godine, Izvještaja o bankarskom sektoru Republike Srpske, kao i Izvještaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske za 2022. godinu, za prvi, drugi i treći kvartal 2023. godine, te poslovi koordinacije i izrade Plana rada Agencije za narednu godinu.

U okviru radnih grupa za ekonomska pitanja, slobodno kretanje kapitala i finansijski nadzor i u saradnji sa Ministarstvom finansija Republike Srpske, Savjetnik je učestvovao u praćenju realizacije aktivnosti iz usvojenog Akcionog plana za realizaciju prioriteta iz Analitičkog izvještaja Evropske komisije. Savjetnik je kao član pododbora dostavljao izvještaje za izradu Dokumenta za diskusiju za Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju uključujući zaštitu zdravlja i potrošača Evropske Komisije, kao i izvještaje za Pododbor za ekonomska pitanja i statistiku. Savjetnik je tokom 2023. godine sprovodio aktivnosti na koordinaciji rada Radnih grupa imenovanih od strane Vlade Republike Srpske za pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU i učestvovao u radu Radne grupe 4 i Radne grupe Ekonomski kriteriji.

Tokom 2023. godine Savjetnik je u kontinuitetu sarađivao sa Sektorom za izvještavanje, regulativu i međunarodnu saradnju pri predlaganju i sprovođenju procesa donošenja novih i izmjene postojećih propisa, sa ciljem njihovog unapređenja i usklađivanja sa najboljim međunarodnim praksama, te prisustvovao radionicama, sastancima i drugim oblicima saradnje u edukativno razvojne svrhe u skladu sa potrebama Agencije. Savjetnik je učestvovao u pripremnim aktivnostima za izradu nove Odluke o izračunavanju kapitala banaka i izradi Odluke o kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, te je bio uključen u aktivnosti vezane za potrebe donošenja regulative za makrobonitetni nadzor, kao i prijedloga za izmjenu ZOB i izradi Priručnika za neposredni nadzor.

Zaposleni Direkcije obavljali su poslove odnosa sa javnošću te informisanja ciljne javnosti o aktivnostima Agencije. U toku 2023. godine odgovoreno je na veliki broj novinarskih pitanja i pitanja građana, te je sačinjeno više saopštenja za javnost, rađen je i *press clipping* - praćenje svih finansijskih i ekonomskih vijesti u protekla 24 časa, koji se uređuje i dostavlja rukovodstvu Agencije. Redovne aktivnosti obuhvatile su kontakte sa štampanim i elektronskim medijima, organizovanje konferencija za medije, sačinavanje saopštenja i tekstova za objavu na internet stranici Agencije, praćenje saopštenja elektronskih i pisanih medija iz oblasti rada Agencije i stanja u bankarskom sistemu Republike Srpske, te brigu o primjeni Zakona o pristupu informacijama. Tokom izvještajnog perioda, realizovan je projekat pod nazivom „Finansijska pismenost u bankarstvu“ u kojem su zaposleni Direkcije učestvovali kroz pripremu tekstova edukativnog karaktera.

U okviru Direkcije kontinuirano se radi prevod informacija i podzakonskih akata koja se objavljuju na internet stranici Agencije, pismeni prevod korespondencije Agencije sa međunarodnim institucijama, itd.

U Službi za računovodstvo i finansije su sastavljeni: Godišnji finansijski izvještaj Agencije za 2022. godinu, koji je nakon usvajanja od strane Upravnog odbora Agencije, na propisanim obrascima, dostavljen Agenciji

za posredničke, informatičke i finansijske usluge (APIF), Godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu koji je dostavljen Vladi Republike Srpske i Narodnoj skupštini Republike Srpske u okviru Izvještaja o poslovanju i rezultatima rada sa finansijskim izvještajem Agencije za bankarstvo Republike Srpske za 2022. godinu, Polugodišnji finansijski izvještaj za 2023. godinu, koji je nakon usvajanja od strane Upravnog odbora Agencije, dostavljen Vladi Republike Srpske; Kvartalni finansijski izvještaji za 2023. godinu, koji su dostavljeni Upravnom odboru Agencije, a u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu za 2023. godinu, pojedinačni kvartalni obračuni naknada za nadzor u skladu sa odlukama Agencije o jedinstvenim tarifama za banke, MKO i DL koji su dostavljeni bankama, MKO i DL i praćena njihova naplata, Izvještaj o naplati poreskih i neporeskih davanja Republike Srpske u 2022. godini koji je dostavljen Ministarstvu finansija Republike Srpske, Mjesečni izvještaji za Poresku upravu Republike Srpske i Republički zavod za statistiku, Rebalans Finansijskog plana za 2023. godinu, mjesečni zahtjevi Fondu zdravstvenog osiguranja za refundaciju naknade plate za vrijeme privremene spriječenosti za rad i JU Javnom fondu za dječiju zaštitu za refundaciju naknada za vrijeme porodijskog odsustva, Finansijski plan za 2024. godinu, te je izvršeno revidiranje Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

Radnici u računovodstvu su pratili izvršenje Finansijskog plana Agencije za 2023. godinu, sarađivali sa komisijom za popis imovine, obaveza i potraživanja, zaključili poslovne knjige za 2022. godinu, vršili usaglašavanje stanja sa dužnicima i povjeriocima, vršili obračune ličnih primanja, kao i obračune poreza i doprinosa u skladu sa poreskim propisima, pratili propise iz oblasti računovodstva i njihove primjene, te prisustvovali seminarima i drugim vidovima edukacije iz oblasti rada računovodstvene profesije, pripremali i prezentovali finansijske izvještaje za internu i eksternu reviziju poslovanja Agencije; izvršili prelazak na novi računovodstveni softver, sarađivali sa drugim organizacionim dijelovima Agencije i obavljali druge poslove iz djelokruga rada Službe za računovodstvo i finansije.

1.1. Edukacija

Agencija je nastavila da poklanja veliku pažnju edukaciji zaposlenih, obezbjeđujući prisustvo na raznim seminarima i konferencijama, kako kroz fizičko prisustvovanje, tako i kroz „on-line“ pristup. U narednoj tabeli dajemo pregled seminara i konferencija, sa nazivom obrađene teme i nazivom organizatora:

R.b.	Tip	Naziv	Organizator	Mjesto
1.	Radionica	Smjernice za izradu NPL strategija, procedure za neposredni nadzor, IRRBB & CRR2/CRD5, Smjernice za upravljanje ESG rizicima	Svjetska banka (FInSAC)	Banja Luka
2.	Radionica	SREP, ICAAP, P1R, P2R, Zaštitni slojevi za kapital, P2G, MREL, ILAAP, Cyber Risk, ESG	Deutsche Bundesbank	Banja Luka
3.	Radionica	Radionica o nekvalitetnim kreditima – nadzor i upravljanje	EBA	On-line
4.	Radionica	Radionica o „SupTech“ – u	EBA	On-line
5.	Radionica	Predstavljanje ključnih informacija i novih EU i svjetskih trendova u pogledu uvođenja okolišnog, društvenog aspekta i aspekta upravljanja (ESG) u mikrofinansijskom sektoru, uticaj ESG-a na poslovanje MKO, diskusija o kreiranom Upitniku relevantnom za daljnji razvoj pružanja usluga s fokusom na segment održivosti, te eventualne smjernice za daljnje korake u procesu izrade „ESG“ Strategije za mikrofinansijski sektor.	AMFI (Udruženje MKO u BiH) uz podršku Finance in Motion - EFSE i konsultantske kompanije Deloitte	On-line
6.	Radionica	Hands-on Zoom Masterclass in Python - Machine Learning for Credit Risk Losses in Economic Crises	Harald Scheule, Professor at University of Technology Sydney, Australia; Daniel Rosch, Professor at Regensburg University, Germany	On-line

R.b.	Tip	Naziv	Organizator	Mjesto
7.	Radionica	Makroprudencijalne strategije i politike	Narodna banka Rumunije	Bukurešt
8.	Radionica	Mjere usmjerene prema dužniku	Narodna banka Rumunije	Sarajevo
9.	Radionica	Mjere usmjerene prema kapitalu	Narodna banka Rumunije	Sarajevo
10.	Radionica	Obuke nastavnika o temama finansijske edukacije u obrazovnim ustanovama	OECD	On-line
11.	Radionica	On site supervizija kreditnog rizika - Internog upravljanja	Svjetska banka	Banja Luka
12.	Radionica	On site nadzor upravljanja rizikom likvidnosti	Svjetska banka	Banja Luka
13.	Radionica	Review of Capital and Liquidity Adequacy Assessment Processes	CEF	Ljubljana
14.	Radionica	Challenges in Implementing IFRS 9 and Policy Recommendations for Supervisors	CEF	Ljubljana
15.	Radionica	Nova tehnološka dostignuća "Startup" organizacija, primjena vještačke inteligencije u poslovnim aktivnostima i obavezama država u dijelu izrade strategije kod primjene "AL tehnologije", prevare i sistemi zaštite od hakerskih napada.	„Lanaco“ teh. centar Banja Luka	Banja Luka
16.	Seminar i radionica	Poreska akademija	Finrar	On-line
17.	Specijalistička obuka	Eksterna ocjena kvaliteta interne revizije	Savez računovođa i revizora Republike Srpske / Udruženje internih revizora Republike Srpske	Banja Luka
18.	Specijalistika obuka	Osposobljenosti za obavljanje poslova eksterne ocjene kvaliteta interne revizije	Udruženja internih revizora i Saveza računovođa i revizora Republike Srpske	Banja Luka
19.	Kurs	Supervisory Reporting: COREP & FINREP	EBA	On-line
20.	Seminar	Nadzor nad platnim sistemima, cyber otpornost i inovacije	Projekat jačanja kapaciteta centralnih banaka i agencija za bankarstvo zapadnog balkana (Evropska komisija, Deutsche Bundesbank, Centralna banka Italije)	Rim
21.	Seminar	Dodatni kapitalni zahtjevi i zaštitni slojevi za kapital, P2G, nadzorno testiranje otpornosti na stres, SREP	Projekat jačanja kapaciteta centralnih banaka i agencija za bankarstvo zapadnog balkana (Evropska komisija, Deutsche Bundesbank, Centralna banka Belgije)	Brisel
22.	Seminar	Izrada godišnjeg finansijskog izvještaja za pravna lica i preduzetnike u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	Banja Luka
23.	Seminar	Teme iz oblasti javnih nabavki, a tiču se primjene izmjena i dopuna ZJN	REC/ Društvo za istraživanje i unapređenje lokalnog i regionalnog razvoja	Banja Luka
24.	Seminar	IT Audit Methodology	UB BiH, House of Training Luxembourg	Sarajevo
25.	Seminar	Stres testiranje iz različitih perspektiva: regulatorno, supervizorsko, bankarsko	The European Supervisor Education Initiative (ESE)	On-line
26.	Seminar	Razvoj digitalnih valuta centralnih banaka i izazovi za potrošače	OECD/FinCoNet	On-line

R.b.	Tip	Naziv	Organizator	Mjesto
27.	Seminar	Regulatorne novosti u Evropi	EBA/BIS	On-line
28.	Seminar	Prikupljanje ESG podataka – uputnici za klijente u vezi sa izloženostima klimatskim rizicima	Vienna Initiative	On-line
29.	Seminar	Trendovi u bankarskom sektoru jugoistočne Evrope i izazovi koji slijede	EIB	On-line
30.	Seminar	„BIS-IMF Bank Resolution on-line Course – BROCC“	Međunarodni monetarni fond	On-line
31.	Seminar	Kontinuirana profesionalna edukacija - Priznavanje i vrednovanje potraživanja od kupaca, primjena MSFI za MSE	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	On-line
32.	Seminar	Porezi i poreske kontrole	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	On-line
33.	Seminar	Porez na dohodak i radni odnosi u praksi Republike Srpske	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	On-line
34.	Seminar	Izrada polugodišnjeg finansijskog izvještaja za pravna lica Republici Srpskoj	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	On-line
35.	Seminar	Izrada konsolidovanih finansijskih izvještaja u Republici Srpskoj	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	On-Line
36.	Seminar	Pristup i podrška Centralne banke Mađarske „FinTech“-u i inovacijama u digitalizaciji	Centralna banka Mađarske	Budimpešta
37.	Seminar	Konsultacije „BRS“ zajednice	CEF	On-line
38.	Seminar	Nadzorno izvještavanje – FINREP i COREP	EBA	On-line
39.	Seminar	Finansijska inkluzija – iskustva Svjetske banke	Svjetska banka	On-line
40.	Seminar	Finansijska stabilnost i makroprudencijalni okvir	Centralna banka Mađarske	Budimpešta
41.	Seminar	„Green Finance“	Projekat jačanja kapaciteta centralnih banaka i agencija za bankarstvo zapadnog balkana	Rim
42.	Seminar	Upravljanje rizicima u bankarstvu	Udruženje banaka BiH	Sarajevo
43.	Seminar	Primjena Zakona o radu	Centar za unapređenje korporativnog upravljanja	Banja Luka
44.	Seminar	Financial infrastructures, payments and cyber security	Narodna banka Mađarske	Budimpešta
45.	Seminar	Seminar iz javnih nabavki	APKE Sarajevo	Banja Luka
46.	Seminar	Seminar iz javnih nabavki	APKE Sarajevo	Sarajevo
47.	Seminar	„Loss Absorption Capacity – MREL and TLAC“	EBA	On-line
48.	Seminar	Nekvalitetni krediti - NPL	Joint Vienna Institute JVI	Beč
49.	Konferencija	Sastanak visokog rukovodstva za zemlje Evrope	Bazelski komitet za superviziju banaka (BCBS), Grupa bankarskih supervizora iz centralne i istočne Evrope (BSCEE) i Institut za finansijsku stabilnost (FSI) pri Banci za međunarodna poravnanja (BIS)	Bazel

R.b.	Tip	Naziv	Organizator	Mjesto
50.	Konferencija	„D Days III“ - „Poslovanje finansijskog sektora i sektora nekretnina u uslovima polikrizne -samo je neizvjesnost izvjesna!“	BAM Consult doo Banja Luka	Banja Luka
51.	Konferencija	Godišnja konferencija Grupe bankarskih supervizora iz Centralne i Istočne Evrope (BSCEE)	Grupa bankarskih supervizora iz Centralne i Istočne Evrope (BSCEE)	Sarajevo
52.	Konferencija	Godišnja konferencija - Novi nadzorni izazovi u svjetlu pooštrenih finansijskih uslova i usporavanja privrede	FinSAC	Beč
53.	Konferencija	Lamfalussy Lectures Conference: Nove dimenzije centralnog bankarstva u „post-covid eri“	Centralna banka Mađarske	Budimpešta
54.	Konferencija	Energetska tranzicija domaćinstva	AMFI (Udruženje MKO u BiH)	Jahorina
55.	Konferencija	Koordinacija evropskih banaka – „Bečka inicijativa“	Narodna banka Republike Sjeverne Makedonije	Skoplje
56.	Konferencija	Podrška i dalji razvoj i unaprijeđenje mikrofinansijskih aktivnosti u BiH dijeljenjem informacija i praksi o „ESG“ uticajima unutar mikrofinansijskih institucija.	Udruženje MKO u BiH - AMFI i Banca Popolare Etica	Padova
57.	Konferencija	Susreti pravnika u privredi Republike Srbije	Udruženje pravnika u privredi Republike Srbije	Vrnjačka Banja
58.	Konferencija	Svijet u 2023. godini	Kompanija „Color Media Communications“ i CB BiH	Sarajevo
59.	Konferencija	Međunarodni simpozijum o korporativnom upravljanju "Male ekonomije u procesu sučeljavanja geostrateških interesa"	Finrar d.o.o. Banja Luka, Ekonomski fakultet Banja Luka, Privredna komora Republike Srpske	Teslić
60.	Konferencija	Konferencija o zelenom finansiranju	BRS/CEF	On-line
61.	Konferencija	Savjetovanje mikrofinansijskog sektora s aspekta „ESG“-a	AMFI (Udruženje MKO u BiH)	On-line
62.	Konferencija	Iskustva i izazovi supervizije	Centralna banka Crne Gore	Podgorica
63.	Konferencija	Investing for the common good: „ESG“ risks and rewards	EFSE	Sarajevo
64.	Konferencija	7th eSecurity conference 2023	„eSigurnost“ Beograd	Beograd
65.	Konferencija	Infosec 2023	„Telegroup“ d.o.o. Banja Luka	Jahorina
66.	Konferencija	Techn09Hosted	„Lanaco“ d.o.o. Banja Luka	Banja Luka
67.	Konferencija	ISACA Chapter Conference	„ISACA Chapter“ Hrvatska	Zagreb
68.	Konferencija	MREL konferencija	Vienna Initiative	Beč
69.	Konferencija	INFINTECH 2023	Logate d.o.o.	Tivat
70.	Konferencija	Zakonski propisi za platne sisteme	Evropska Centralna Banka	Frankfurt
71.	Konferencija	INVEST SRPSKA - "Naša vizija = Srpska"	Investiciono-razvojna banka Republike Srpske	Bijeljina
72.	Konferencija	Izazovi i budućnost poslovanja	Unija poslodavaca Republike Srpske	Banja Luka
73.	Konferencija	Finovate Adria	„Lanaco“ d.o.o. Banja Luka	Banja Luka
74.	Konferencija	Međunarodni kongres računovodstvene i revizorske profesije Republike Srpske	Savez računovođa i revizora Republike Srpske	Teslić

2. JEDINICA ZA NADZOR

2.1. Sektor za nadzor institucija bankarskog sistema

Primjenjujući svu propisanu zakonsku i podzakonsku regulativu Jedinica za nadzor je u 2023. godini vršila nadzor bankarskog sistema kroz rad Sektora za nadzor institucija bankarskog sistema, a preko šest odjeljenja, i to:

- 2.1.1. – Odjeljenje za nadzor velikih banaka;
- 2.1.2. – Odjeljenje za nadzor srednjih i malih banaka;
- 2.1.3. – Odjeljenje za nadzor nedepozitnih finansijskih organizacija (MKO i DL);
- 2.1.4. – Odjeljenje za nadzor sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor obavljanja platnog prometa u bankarskom sistemu (SPN i FT i PP);
- 2.1.5. – Odjeljenje za nadzor obezbjeđenja zaštite prava korisnika finansijskih usluga u bankarskom sistemu (ZPKFU);
- 2.1.6. – Odjeljenje za nadzor internih modela banaka.

Odjeljenja su imala međusobnu saradnju i stalnu razmjenu podataka sa ciljem dobijanja cjelokupne slike o poslovanju svake banke, MKO, DL, kao i bankarskog sistema u cjelini.

2.1.1. Odjeljenje za nadzor velikih banaka

2.1.2. Odjeljenje za nadzor srednjih i malih banaka

Nadzor poslovanja banaka

Nadzor poslovanja banaka se, u okviru Sektora za nadzor institucija bankarskog sistema, obavlja u dva odjeljenja i to u Odjeljenju za nadzor velikih banaka, koje vrši nadzor poslovanja tri najveće banke bankarskog sektora Republike Srpske i Odjeljenju za nadzor srednjih i malih banaka, koje vrši nadzor poslovanja ostalih pet banaka bankarskog sektora Republike Srpske (u daljem tekstu ovog poglavlja: Odjeljenja). Odjeljenja obavljaju nadzor banaka na osnovu zakonskih i podzakonskih propisa, profesionalnih pravila i normi zasnovanih na osnovnim principima za efikasan nadzor banaka i standardima shodno bazelskim principima i EU direktivama za bankarsku superviziju.

Odjeljenja provode kontinuirani nadzor banaka, identifikuju, procjenjuju i nadgledaju izloženosti svim rizicima, te predlažu adekvatne nadzorne mjere prema pojedinačnim bankama.

Primjena pristupa nadzora banaka kroz implementaciju SREP metodologije je započela 2020. godine, a u 2023. godini obavljane su aktivnosti vezano za redovni godišnji nadzorni pregled i ocjenu banaka sa finansijskim podacima na 31.12.2022. godine za pet banaka za koje je Planom rada Agencije predviđeno da se radi SREP procjena. Za tri banke nije planirano da se radi SREP procjena, te je za iste izrađen zapisnik o ocjenama Procesa interne procjene adekvatnosti kapitala – ICAAP i Procesa interne procjene adekvatnosti likvidnosti – ILAAP.

Odjeljenja su tokom 2023. godine vršila nadzor banaka kroz obavljanje aktivnosti posrednog i neposrednog nadzora na način i u rokovima definisanim Planom rada Agencije, kao i operativnim planovima.

Shodno relevantnim zakonskim propisima, odlukama Agencije i Planu rada Agencije, Odjeljenja prilikom obavljanja nadzora banaka prate i ocjenjuju:

- da li banka posluje u skladu sa relevantnim zakonskim i podzakonskim propisima, u skladu sa svojim internim aktima, kao i u skladu sa standardima opreznog bankarskog poslovanja;
- adekvatnost kapitala banke u odnosu na rizike kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, uključujući ocjenu ICAAP-a, njegovo sprovođenje i rezultate;
- adekvatnost upravljanja rizikom likvidnost banke, uključujući ocjenu ILAAP-a;
- adekvatnost sistema upravljanja u banci, uključujući ocjenu organizacione strukture, sistema upravljanja rizicima i sistema unutrašnjih kontrola;
- poslovni model i profitabilnost banke, odnosno finansijski rezultat;
- adekvatnost upravljanja kreditnim rizikom (kvalitet datih kredita, avansa, akreditiva, garancija, kao i ulaganja u hartije od vrijednosti, sa osvrtom na blagovremenost ispunjenja obaveza dužnika i

usklađenost sa važećim propisima, instrumente obezbjeđenja i jemstva primljena po osnovu plasmana, poštovanje ograničenja izloženosti i proces utvrđivanja iste, velike izloženosti i drugo);

- adekvatnost upravljanja ostalim rizicima kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju (operativni, tržišni, kamatni rizik i dr.);
- tačnost i adekvatnost podataka i informacija koje je banka dužna da javno objavljuje;
- druge bitne pokazatelje koji utiču na poslovanje banke.

U skladu sa Planom rada Agencije, najznačajnije redovne aktivnosti Odjeljenja vezane za nadzor banaka u 2023. godine obavljene su kroz:

Aktivnosti posrednog nadzora banaka

Posredni nadzor banaka je obavljan na osnovu izvještaja koje su banke dostavljale, u formi, sadržaju, dinamici i na način propisan ZOB, odlukama Agencije i drugim propisima koji regulišu poslovanje banaka, te pregledom i druge relevantne dokumentacije dostavljene od strane banaka.

Kroz posredni nadzor se primarno nadzire, prati i analizira poslovanje banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj sa ciljem utvrđivanja rizičnog profila banke, odnosno procjene svih rizika kojima je banka izložena ili kojima bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te po potrebi inicira neposredni nadzor banaka. Na osnovu analiza i procjena u okviru posrednog nadzora se predlažu/donose adekvatne nadzorne mjere prema bankama i prati provođenje istih sa ciljem osiguranja i očuvanja stabilnosti banaka, kao i bankarskog sektora Republike Srpske u cjelini.

Izvještajnu osnovu banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj čine redovni dnevni, dekadni, mjesečni, kvartalni, godišnji, te po potrebi drugi izvještaji i informacije koji su bili predmet nadzora i analiza u ovom izvještajnom periodu.

Pojačani nadzor tokom 2023. godine je primjenjivan kod tri banke koje su u skladu s tim imale obavezu češćeg i dodatnog izvještavanja. Kod jedne banke je u toku 2023. godine, zbog promjene okolnosti zbog kojih je bio uveden pojačan nadzor, isti ukinut. Dodatno, jedna banka je bila i predmet tri ciljane nadzora (dva posredna i jedan neposredni ciljani nadzor), dok su druge dvije bile predmet ciljanog neposrednog nadzora.

U skladu sa naprijed navedenim, u dijelu posrednog nadzora u 2023. godini obavljene su sljedeće aktivnosti:

- izvršena je redovna godišnja SREP procjena za pet banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj (po SREP metodologiji) koja se provodi na osnovu procjene pojedinačnih SREP elemenata (poslovni model i profitabilnost, sistem upravljanja i sistem upravljanja rizicima, rizici vezani za kapital - kreditni, kamatni, tržišni i operativni rizik, kao i rizici vezani za likvidnost i izvore finansiranja). Rezultati SREP procjena za svaku pojedinačnu banku su predstavljeni bankama putem sastanaka sa nadležnim predstavnicima banaka i zapisnika o izvršenom SREP pregledu i procjeni, a isti su korišćeni za izradu rješenja o nadzornim mjerama prema bankama, te za izradu prijedloga plana nadzornih aktivnosti za 2024. godinu. Dvije banke su uložile prigovor na zapisnike na koje je Agencija odgovorila u zakonom predviđenom roku, nakon čega su, u zavisnosti od nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju banaka utvrđenih prilikom provođenja SREP procjene, za pet banaka izdata rješenja Agencije sa ukupno 33 naloga za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju i rokovima za izvršenje istih, kao i sa određenim brojem preporuka za unapređenje procesa i poslovanja banaka. U zavisnosti od nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju banaka utvrđenih prilikom provođenja SREP procjene, a shodno zahtjevima Odluke o postupku nadzornog pregleda i ocjene banaka¹⁴ kojima su definisani dodatni kapitalni i likvidnosni zahtjevi, te shodno utvrđenim SREP ocjenama, prema bankama su, kroz navedena rješenja, preduzete mjere nadzora za uključivanjem dodatnih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva u odnosu na propisane zakonske minimume;
- izvršene su procjene uspostavljenih ICAAP-a i ILAAP-a za svih osam banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj, pri čemu su za navedenih pet banaka kroz analizu Izvještaja o ICAAP-u i Izvještaja o ILAAP-u rezultati istih uključeni u zapisnike o izvršenom SREP pregledu i procjeni za svaku banku pojedinačno, a za tri banke za koje nisu rađene SREP procjene u 2023. godini izvršen je nadzorni pregled i ocjena Izvještaja o ICAAP-u i Izvještaja o ILAAP-u nakon kojeg su sačinjeni zapisnici. Jedna banka je uložila prigovor na zapisnik na koji je Agencija odgovorila u zakonom predviđenom roku (utvrđeno je da postoji opravdanost prigovora koji u određenoj mjeri mijenja činjenično stanje i nalaze navedene u

¹⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 103/21 и 06/24

pojedininim dijelovima zapisnika, te je iz tog razloga sačinjena dopuna zapisnika), nakon čega su, u zavisnosti od nepravilnosti i neusklađenosti, za sve tri banke izdata rješenja Agencije sa ukupno pet naloga sa rokovima za izvršenje istih, te određeni broj preporuka;

- kvartalni pregled SREP indikatora, analize promjena i izrada kvartalnih analiza prilagođenih SREP metodologiji za svih osam banaka bankarskog sektora Republike Srpske. Navedene kvartalne analize su izrađivane u novoj formi koja je nastala kao rezultat zajedničkog djelovanja nekoliko odjeljenja unutar Agencije sa ciljem da se obezbijedi efektivnije i efikasnije nadziranje banaka u predmetnom segmentu;
- završena je analiza i procjena Planova oporavka za svih osam banaka bankarskog sektora Republike Srpske sa finansijskim podacima na dan 31.12.2021. godine, na osnovu čega su sačinjeni zapisnici sa navedenim nepravilnostima i neusklađenostima vezano za Planove oporavka. Tri banke su uložile prigovore na zapisnike, a Agencija je iste odbacila u cjelosti kao neosnovane. Na osnovu zapisnika i dodataka zapisnika bankama je izdato sedam rješenja sa ukupno 11 naloga za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti vezano za Planove oporavka i sa rokovima za izvršenje istih, te određeni broj preporuka. Pored toga, u zadnjem kvartalu 2023. godine je započet proces analize i procjene Planova oporavka za sve banke bankarskog sektora Republike Srpske sa finansijskim podacima na dan 31.12.2022. godine;
- provođenje postnadzornog postupka na osnovu informacija, izvještaja i dokumentacije koje banke dostavljaju, čime se prati realizacija naloženih mjera nakon obavljenog neposrednog i posrednog nadzora, te procjenjuje stepen izvršenja istih;
- praćenje postupanja banaka po Planovima oporavka (na osnovu informacija, izvještaja i dokumentacije koje banke dostavljaju), te preduzimanje mjera predviđenih Planom oporavka i odgovarajućih opcija oporavka u slučajevima kada je to definisano Planom oporavka;
- pregled izvještaja o obavljenoj spoljnoj reviziji finansijskih izvještaja banaka i izvještaja za potrebe Agencije za 2022. godinu, te po potrebi organizovanje sastanaka sa spoljnim revizorima banaka na temu obavljenih revizija i dostavljenih izvještaja;
- priprema i učešće Agencije, odnosno njenih predstavnika na redovnim godišnjim sastancima/koledžima supervizora;
- redovna razmjena informacija sa nadzornim tijelima drugih zemalja;
- analiza zahtjeva banaka vezanih za eksternalizaciju poslovnih materijalno značajnih aktivnosti i izrada mišljenja o istom;
- redovno i prema potrebi i u zavisnosti od rizičnog profila banke, organizovani su sastanci sa predstavnicima uprava i kontrolnih funkcija banaka (rizici, usklađenost i interna revizija);
- izrada različitih mišljenja (o ocjeni i kvalifikaciji prekršaja banaka i odgovornih lica utvrđenih kroz posredni i neposredni nadzor i u vezi sa davanjem saglasnosti bankama za spoljnog revizora i drugo);
- učešće u izradi instrukcija, pojašnjenja i tumačenja vezano za primjenu regulative zajedno sa Sektorom za izvještavanje, regulativu i međunarodnu saradnju;
- zajedno sa Sektorom za informaciono-komunikacione tehnologije rad na unapređenju i poboljšanju informatičke podrške novim izvještajnim formama, što je u funkciji efikasnijeg nadzora;
- učešće u radnim grupama (u tekućim i novim projektima) na izradi nove regulative;
- učešće na seminarima/vebinarima u okviru projekata međunarodnih organizacija, kao i u organizaciji drugih međunarodnih institucija;
- ostale aktivnosti iz oblasti posrednog nadzora banaka.

U 2023. godine su pregledom izvještaja, poslovnih knjiga, knjigovodstvene i druge dokumentacije izvršena dva posredna nadzora poslovanja jedne banke, koja su za predmet nadzora imala izvještaje dostavljene od strane banke na konsolidovanoj i pojedinačnoj osnovi. Nakon izvršenih nadzora, utvrđene su nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju, što je konstatovano u zapisnicima o izvršenom nadzoru. Banka koja je bila predmet posrednih nadzora nije uložila prigovor na zapisnike, pri čemu su istoj izdata dva rješenja sa po jednim nalogom za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju sa rokovima za izvršenje istih.

Kao rezultat posrednog nadzora banaka, jednoj banci je izdato pismeno upozorenje zbog utvrđenih i evidentnih slabosti i nedostaka koji nemaju značaj kršenja propisa niti bitno utiču na trenutno finansijsko stanje banke, ali bi mogle negativno uticati na finansijsko stanje, kao i na održivost poslovnog modela banke u narednom periodu, ukoliko se ne bi otklonili. Banka je preduzela aktivnosti na otklanjanju predmetnih slabosti i nedostataka, a isti jesu i biće predmet praćenja i nadzora od strane Agencije u narednom periodu.

Aktivnosti neposrednog nadzora banaka

U okviru neposrednog nadzora vršen je nadzor banaka na licu mjesta, odnosno u samim bankama, a isti se obavlja kroz nadzorni ciklus čiji je okvir definisan ZOB i Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, odlukama i Planom rada Agencije i drugim propisima koji regulišu poslovanje banaka, te obuhvata sljedeće procese: planiranje nadzora (godišnji i operativni planovi nadzora), pripremu nadzora, nadzore u samim bankama, sačinjavanje osnovnih akata (zapisnik, rješenje sa nadzornim mjerama, itd.) i daljeg postupanja u postnadzornom postupku zavisno od utvrđenih nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju i naloženih mjera za svaku pojedinačnu banku.

Svaki od ovih procesa obuhvata niz vrlo složenih aktivnosti i radnji, na osnovu kojih se donose zaključci i ocjene o kvalitetu poslovanja banke u segmentima koji su predmet nadzora, utvrđuju se slabosti i nepravilnosti, odnosno neusklađenosti sa propisima, vrši ocjena kvaliteta upravljanja rizicima u poslovanju banaka i daju prijedlozi za donošenje rješenja sa nadzornim mjerama prema bankama i odgovornim licima, a sve sa ciljem održavanja sigurnosti i stabilnosti bankarskog sektora Republike Srpske, s tim da je poseban akcenat u neposrednim nadzorima banaka obavljenim u 2023. godini bio usmjeren na: upravljanje kreditnim rizikom, upravljanje rizikom likvidnosti, sistem upravljanja i upravljanje rizicima, kao i izvršenje naloženih mjera.

U okviru neposrednog nadzora u 2023. godini izvršene su sljedeće aktivnosti:

- u skladu sa Planom rada Agencije izvršena je razrada i priprema kvartalnih operativnih planova neposrednog nadzora banaka, te su na osnovu istih formirani timovi za nadzor i određena zadužena ovlašćena lica za nadzor pojedinačnih banaka u planiranim rokovima;
- shodno Procedurama za organizovanje i provođenje neposrednog nadzora, obavljene su pripremne radnje za organizaciju i vršenje neposrednog nadzora: najava nadzora, kontakti sa odgovornim licima u banci, definisanje zahtjeva za potrebnom dokumentacijom i informacijama, izrada planova za pojedinačne nadzore (raspored ovlašćenih lica, zadataka i vremena u pripremi i u nadzoru na licu mjesta), pregled dostavljene dokumentacije od strane banke i dokumentacije raspoložive u Agenciji, održavanje uvodnih sastanaka sa predstavnicima banke sa ciljem ocjene stepena i kvaliteta pripremljenosti banke za otpočinjanje nadzora i drugo;
- nadzori na licu mjesta u bankama, što je, pored neposrednog uvida u poslovne knjige i dokumentaciju banaka, uključivalo: operativne sastanke nadzornih timova, sastanke timova sa članovima uprave banaka, rukovodiocima kontrolnih funkcija i ostalim predstavnicima banaka, izradu operativnih informacija o toku nadzora, izdavanje određenih preporuka za preduzimanje korektivnih aktivnosti u toku trajanja nadzora, prikupljanje neophodne dokumentacije i podataka sa ciljem dokumentovanja nadzornih postupaka, održavanje završnog sastanka sa nadležnim licima u bankama i prezentacija preliminarne nalaza nadzora i slično;
- izrada zapisnika o obavljenom neposrednom nadzoru,
- pri obavljanju gore navedenih poslova koji se odnose na neposredni nadzor poštovani su rokovi za izradu i dostavu akata Agencije, prava banaka na prigovor, kao i primjena usvojenih procedura i internih akata za obavljanje neposrednog nadzora;
- izrada prijedloga akata Odboru za nadzor Agencije nakon isteka roka za prigovore banaka (prijedlog nadzornih mjera prema bankama, itd.);
- postnadzorni postupak u Agenciji, koji obuhvata: analiziranje dostavljene dokumentacije koja dokazuje izvršenje naloga, sačinjavanje informacija po istom, dalju organizaciju i odvijanje toka nadzora nakon izdatih nadzornih mjera banci;
- ostale aktivnosti koje se odnose na neposredni nadzor.

O nalazima nadzora sačinjavani su zapisnici sa čijim sadržajem su obavezni da se upoznaju predsjednik i članovi nadzornog odbora banke, predsjednik i članovi uprave banke, rukovodioci kontrolnih funkcija, te više rukovodstvo banaka u čijoj je nadležnosti oblast koja je bila predmet nadzora.

Za utvrđene nepravilnosti u primjeni zakona, podzakonskih akata, propisa i održavanja propisanih standarda, donesena su rješenja sa naložima i dati rokovi za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka u poslovanju banaka, a banke su u toku nadzora i u postnadzornom periodu preduzimale aktivnosti na otklanjanju istih, te shodno obavezi iz rješenja, informisale Agenciju o izvršenju naloga dostavljanjem izvještaja i dokaza o izvršenju istih u datim rokovima.

Krajem 2022. godine započete su aktivnosti nadzora kod dvije banke koje su završene u 2023. godini. Sačinjeni su zapisnici na koje je jedna banka uložila prigovor, koji je djelimično prihvaćen, nakon čega je Agencija izdala dva rješenja sa ukupno 19 naloga i dvije preporuke. Odgovornom članu uprave jedne banke je, zbog utvrđenog neizvršenja ranije naloženih mjera Agencije, u 2023. godini izdato i pismeno upozorenje. U 2023. godini neposrednim pregledom poslovnih knjiga, knjigovodstvene i druge dokumentacije, u skladu sa Planom rada Agencije, izvršeno je osam neposrednih nadzora u osam banaka, koji su za predmet imali:

- sistem upravljanja i upravljanje rizicima kod dvije banke;
- izvršenje naloženih mjera kod četiri banke;
- postupanje po odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka¹⁵ i izvršenje naloženih mjera kod jedne banke;
- postupanje po odredbama Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti¹⁶ i izvršenje naloženih mjera kod jedne banke.

Nakon izvršenih neposrednih nadzora, kod svih banaka su utvrđene određene nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju, što je konstatovano u zapisnicima o izvršenom nadzoru. Tri banke su uložile prigovor na zapisnike, koji je kod jedne banke u manjem dijelu prihvaćen, dok su kod druge dvije u potpunosti odbačeni kao neosnovani, nakon čega su za osam banaka izdata rješenja sa ukupno 79 naloga za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju sa rokovima za izvršenje istih, te 14 preporuka.

Na osnovu izvršenih nadzora za dva odgovorna člana uprave iz dvije banke su izdata pismena upozorenja i to:

- zbog neizvršenja ranije naloženih mjera Agencije iz posrednog nadzora (koje se odnose na netačno izvještavanje od strane jedne banke na konsolidovanoj i pojedinačnoj osnovi, što je opisano u dijelu „Aktivnosti posrednog nadzora banaka“) i neposrednog nadzora, odgovornom članu uprave jedne banke je izdato pismeno upozorenje;
- zbog neizvršenja ranije naloženih mjera Agencije iz neposrednog nadzora odgovornom članu uprave jedne banke je izdato pismeno upozorenje.

Kod jedne banke čiji je neposredni nadzor obavljen krajem 2023. godini, a zapisnik o izvršenom nadzoru, kao i rješenje sa nalogima za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju izrađeni početkom 2024. godine, u planu je sačinjavanje rješenja o pismenom upozorenju odgovornom članu uprave zbog neizvršenja naloženih mjera Agencije.

U izvršenim neposrednim nadzorima, utvrđene nepravilnosti i neusklađenosti su se uglavnom odnosile na sljedeće:

- neadekvatno upravljanje kreditnim rizikom (identifikacija i evidencija lica u posebnom odnosu sa bankom i sa njima povezanih lica, kao i svih grupa povezanih lica, kvalitet ocjene kreditne sposobnosti dužnika, kvalitet monitoringa izloženosti, nenamjensko trošenje kreditnih sredstava, pravovremena identifikacija značajnog povećanja kreditnog rizika i statusa neizmirenja obaveza, te adekvatna klasifikacija kreditnih izloženosti u odgovarajuće nivoe kreditnog rizika i adekvatan obračun očekivanih kreditnih gubitaka, kršenje ograničenja velikih izloženosti, poštovanje definisanih nivoa ovlaštenja kod procesa odlučivanja o odobravanju izloženosti i dr.);
- neadekvatno upravljanje nekvalitetnom aktivom;
- neadekvatan sistem unutrašnjih kontrola, kao i nedostaci u popunjavanju izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji;
- neadekvatna interna akta i nedosljedno provođenje donesenih internih akata;
- neadekvatna organizacija i kvalitet rada kontrolnih funkcija u bankama, i drugo.

Ovlašćena lica Agencije su i u toku samih nadzora ukazivali na određene nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju i davala preporuke za otklanjanje istih.

Osim redovnih aktivnosti provođenja kontinuiranog nadzora banaka, tokom 2023. godine, zaposleni u Odjeljenjima su intenzivno učestvovali i u:

- aktivnostima na izmjeni i dopuni postojeće podzakonske regulative, te izradi nove podzakonske regulative;

¹⁵ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 48/19, 109/19 и 73/21, 35/23 и 101/23

¹⁶ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 62/21, 65/21 и 117/22

- prikupljanju, izradi i dostavljanju informacija, izvještaja, podataka, mišljenja internim i/ili eksternim korisnicima, i dr.
- izradi SREP izvještaja za banke čije su matične banke iz zemalja EU, te prezentaciji istih na sastancima (koledžima) nadzornih tijela iz EU;
- razmjeni informacija sa nadzornim tijelima drugih zemalja uključujući i saradnju sa FBA;
- aktivnostima na izradi mišljenja/obrazloženja/instrukcija vezano za upite banaka i drugih spoljnih korisnika (zajedno sa drugim organizacionim dijelovima Agencije);
- radu na unapređenju i poboljšanju informatičke podrške novim izvještajnim formama;
- edukativnim seminarima vezanim za teme iz oblasti nadzora banaka;
- ostalim aktivnostima predviđenim Planom rada Agencije.

2.1.3. Odjeljenje za nadzor nedepozitnih finansijskih organizacija (mikrokreditne organizacije – MKO i davaoci lizinga – DL)

U skladu sa Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, Agencija je nadležna za izdavanje i oduzimanje dozvola za rad, izdavanje odobrenja i saglasnosti, vršenje nadzora, donošenje opštih akata i podzakonskih propisa, te obavljanje drugih poslova u okviru kontinuiranog nadzora MKO i DL.

Mikrokreditne organizacije

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama¹⁷ (u daljem tekstu: Zakon o MKO) uređeno je osnivanje, registracija, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja MKO.

Funkciju nadzora nad MKO obavlja Agencija neposrednim i posrednim nadzorom, putem Odjeljenja za nadzor nedepozitnih finansijskih organizacija (u daljem tekstu ovog poglavlja: Odjeljenje), shodno Zakonu o MKO, podzakonskim aktima Agencije, Planu rada Agencije kao i drugim relevantnim zakonskim propisima, standardima opreznog poslovanja, dobrim praksama i internim aktima MKO.

Nadzor obuhvata održavanje minimalnih standarda poslovanja, adekvatnost sistema upravljanja i rad organa MKO, stanje i održavanje kapitala/uloga MKO, kvalitet kreditnog portfolija, likvidnost, profitabilnost, poslovanje s povezanim licima i drugo.

U ovom izvještajnom periodu MKO sa sjedištem u Republici Srpskoj činilo je 15 MKO, i to 13 MKD i dvije MKF. Jednom MKD izdata je dozvola za rad u maju mjesecu 2023. godine, a kreditnu aktivnost je započelo u junu 2023. godine.

Takođe je u Republici Srpskoj u ovom izvještajnom periodu, preko organizacionih dijelova, poslovalo i devet MKO (sedam MKF i dvije MKD) čije je sjedište u FBiH.

Shodno Planu rada Agencije, Odjeljenje je u toku 2023. godine kroz neposredni nadzor pregledom poslovnih knjiga, knjigovodstvene i druge dokumentacije izvršilo devet neposrednih nadzora MKO i to šest nadzora sveobuhvatnog poslovanja za pet MKD i za jednu MKF, te tri neposredna nadzora izvršenja naloga po izdatim rješenjima za tri MKD.

Pored neposrednog nadzora, Agencija je izvršila i tri posredna nadzora od kojih se jedan nadzor odnosio na izvršenje naloga po izdatom rješenju, a dva nadzora na kontrolu regulatornih izvještaja.

Tokom nadzora MKO, pregledana je relevantna dokumentacija i obavljeni su razgovori sa odgovornim licima, koji su od značaja za ukupnu procjenu poslovanja MKO.

O izvršenom neposrednom i posrednom nadzoru MKO, sačinjeni su zapisnici, a u ostvarenom roku jedno MKD je uložilo prigovor na zapisnik, koji je u potpunosti odbijen kao neosnovan. Za nepravilnosti i neusklađenosti utvrđene zapisnicima o posrednom i neposrednom nadzoru MKO, Agencija je izdala deset rješenja sa ukupno 28 naloga i 11 preporuka (kod dva MKD nisu utvrđene nepravilnosti).

Nadzorom su utvrđene nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju MKO, koje su se odnosile na sljedeće:

- nepravilnosti i neusklađenosti u radu upravnog odbora i drugih organa upravljanja,
- slabosti u radu interne revizije,
- nepotpunost internih akata, kao i međusobna neusklađenost istih, te neusklađenost sa podzakonskim propisima,
- nepravilnosti i neusklađenosti u knjigovodstvenoj evidenciji i regulatornom izvještavanju.

¹⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 64/06 и 116/11

Nadzor izvršenja naloga po ranije izdatim rješenjima Agencije (kod četiri MKD) je obuhvatio 25 naloga i sedam preporuka. Sačinjeni su zapisnici, a u ostavljenom roku MKD nisu uložila prigovore na zapisnike.

MKO su, shodno obavezama proisteklim iz rješenja, blagovremeno informisale Agenciju o izvršenju naloga dostavljanjem izvještaja i druge relevantne dokumentacije, na osnovu čega je Odjeljenje sačinilo informacije o statusu izvršenja naloga po izdatim rješenjima.

Odjeljenje je u izvještajnom periodu vršilo i posredni nadzor, odnosno praćenje i analizu poslovanja MKO sa sjedištem u Republici Srpskoj i organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u FBiH koji posluju u Republici Srpskoj, na osnovu izvještaja čija je forma, sadržaj, dinamika i način dostavljanja propisan zakonom i podzakonskim aktima Agencije i drugim propisima koji regulišu poslovanje istih.

Izvještajnu osnovu MKO sa sjedištem u Republici Srpskoj čini jedan mjesečni i 12 kvartalnih izvještaja.

Organizacioni dijelovi MKO koji posluju u Republici Srpskoj, a čije je sjedište u FBiH (devet MKO), su dužni dostavljati izvještaje i to jedan mjesečni i četiri kvartalna izvještaja, pojedinačno po organizacionim dijelovima i zbirno za sve organizacione dijelove u Republici Srpskoj. Bilansne pozicije organizacionih jedinica MKO sa sjedištem u FBiH uključene su u bilanse matičnih MKO.

Davaoci lizinga

U ovom izvještajnom periodu nije bilo registrovanih DL sa sjedištem u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova lizinga (finansijski i operativni lizing) sa 31.12.2023. godine imale su 4 poslovne jedinice koje su u sastavu četiri društva za poslove lizinga sa sjedištem u FBiH. Agencija je za pomenute poslovne jedinice DL obavljala nadzor na osnovu izvještaja, koje čine jedan mjesečni i pet kvartalnih izvještaja.

Takođe, podaci o finansijskom lizingu DL uključuju i podatke organizacionog dijela jedne banke sa sjedištem FBiH, koji obavlja poslove finansijskog lizinga, a izvještajnu osnovu istoga čine jedan mjesečni izvještaj i dva kvartalna izvještaja.

Izvještaji su po sadržaju, obliku, načinu i rokovima dostavljanja, propisani Odlukom o obliku i sadržaju izvještaja koje davaoci lizinga dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske¹⁸.

Bilansne pozicije organizacionih jedinica DL FBiH uključene su u bilanse matičnih DL.

Osim redovnih aktivnosti provođenja kontinuiranog nadzora MKO i DL, u toku 2023. godine, zaposleni u Odjeljenju su intenzivno učestvovali i u:

- aktivnostima na izmjeni i dopuni postojeće podzakonske regulative, te izradi nove podzakonske regulative (u saradnji sa Sektorom za izvještavanje, regulativu i međunarodnu saradnju);
- radu na unapređenju i poboljšanju informatičke podrške novim izvještajnim formama, kroz izradu novih upita i analiza, što je u funkciji efikasnijeg i efektivnijeg nadzora (u saradnji sa Sektorom za informacione – komunikacione tehnologije);
- ostalim aktivnostima predviđenim Planom rada Agencije.

Odjeljenje je imalo aktivnu saradnju sa MKO putem sastanaka sa predstavnicima MKO. Takođe, razmjenjivani su podaci i informacije i analize sa ostalim organizacionim dijelovima Agencije, kao i informacije i podaci o postnadzornom postupku i praćenju izvršenja naloga shodno rješenjima o naloženim mjerama. Takođe, Odjeljenje je redovno sačinjavalo mišljenje o ocjeni i kvalifikaciji prekršaja MKO i odgovornih lica utvrđenih kroz posredni i neposredni nadzor.

Nastavljena je i saradnja sa FBA, u smislu rješavanja tekućih pitanja nadzora i izvještavanja.

2.1.4. Odjeljenje za nadzor sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor obavljanja platnog prometa u bankarskom sistemu

Odjeljenje za nadzor sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma i nadzor obavljanja platnog prometa u bankarskom sistemu (u daljem tekstu ovog poglavlja: Odjeljenje) nadzire rad finansijskih organizacija na licu mjesta i putem dostavljanja propisanih mjesečnih i godišnjih izvještaja. Nadzor je vršen na osnovu ZOB, Zakona o MKO, Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja

¹⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 100/07, 126/10 и 123/12

terorističkih aktivnosti¹⁹, Zakona o unutrašnjem platnom prometu²⁰, Zakona o deviznom poslovanju²¹, odluka Agencije, Plana rada Agencije i drugih propisa koji regulišu ove oblasti.

Odjeljenje je u skladu sa Planom rada Agencije izvršilo ukupno deset nadzora poslovanja banaka i MKO i to: tri nadzora sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i obavljanja platnog prometa u bankama; tri nadzora sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u MKO i četiri nadzora izvršenja naloga po ranije izdatim rješenjima Agencije (dvije banke i dvije MKO).

U nadzoru izvršenom u bankama utvrđeno je da banke primjenjuju minimalne standarde sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i obavljanja platnog prometa, ali su u pojedinim bankama utvrđeni određeni nedostaci i neusklađenosti koji se ogledaju u sledećem:

- nije ažuriran Program, politike i procedure za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- nije ažuriran Registar profila klijenta za fizička i pravna lica;
- nije u potpunosti obezbijeđena dokumentovanost dosijea pravnih i fizičkih lica;
- nisu obuhvaćeni svi elementi rizika koji se odnose na analizu i procjenu rizika određenih proizvoda i usluga kod banke (automatizovana mjenjačnica, usluga prenosa novca putem "Western Union", obavljanje transakcija putem posrednika za „on line“ plaćanja, usluga izdavanja sefa);
- nije na adekvatan način vršeno praćenje povezanih i neuobičajenih transakcija.

U nadzoru izvršenom u MKO utvrđeno je da su iste preduzele značajne aktivnosti na provođenju propisa iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, ali su u pojedinim MKO utvrđeni određeni nedostaci i neusklađenosti koji se ogledaju u sljedećem:

- nije redovno ažuriran Program, politike i procedure za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- nije redovno ažuriran Program godišnjeg stručnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih radnika iz oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- nisu adekvatno definisani poslovi i obaveze ovlašćenog lica koje obavlja poslove koordinacije aktivnosti na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti;
- nije ažuran Registar profila klijenta za fizička i pravna lica;
- nije obezbijeđena redovna interna i spoljna revizija o provođenju zakonskih obaveza na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

U nadzoru izvršenja naloga po ranije izdatim rješenjima (kod dvije banke i dvije MKO) nisu utvrđeni nedostaci i nepravilnosti u poslovanju iz oblasti platnog prometa i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (iste su u potpunosti izvršile naloge Agencije).

Funkcionisanje platnog prometa u bankarskom sektoru Republike Srpske uspješno je obavljano tokom 2023. godine, a utvrđene su manje nepravilnosti (nepravilno popunjeni platni nalozi, neadekvatno provođenje aktivnosti na gašenju neaktivnih računa pravnih i fizičkih lica, neažurirana dokumentacija za pravna i fizička lica) u dijelu obavljanja poslova iz oblasti unutrašnjeg platnog prometa.

O izvršenom nadzoru su sačinjeni zapisnici koji su dostavljeni bankama i MKO. Na zapisnike o izvršenom nadzoru banke i MKO nisu uložile prigovore.

Odjeljenje je pored ukazivanja na nepravilnosti u toku nadzora, putem šest rješenja (tri banke i tri MKO) izdalo 13 naloga bankama i sedam naloga MKO sa rokovima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka u poslovanju.

Za potrebe Agencije, Odjeljenje je redovno sačinjavalo informacije o preduzetim mjerama i o izvršenju naloga banaka i MKO.

Odjeljenje u nadzoru banaka i drugih finansijskih organizacija kontinuirano sarađuje sa Državnom agencijom za istrage i zaštitu, Finansijsko-obavještajnim odjeljenjem (u daljem tekstu: FOO), a shodno Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u pisanoj formi redovno obavještava FOO o utvrđenim nepravilnostima u radu istih i njihovoj usklađenosti sa minimalnim standardima sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

¹⁹ „Službeni glasnik BiH“ br. 47/14 i 46/16

²⁰ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 52/12, 92/12, 58/19 i 38/22

²¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 96/03, 23/06, 92/09, 20/14 i 20/18

Odjeljenje je na zahtjev i u sklopu svojih redovnih aktivnosti dostavljalo nadležnim organima (Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske, Ministarstvo bezbjednosti BiH, tužilaštva i drugi) sve relevantne informacije o otvorenim računima, sefovima i drugo, za pravna ili fizička lica za koja postoji osnovana sumnja da su učestvovali u pranju novca ili drugim nezakonitim aktivnostima koje se mogu dovesti u vezu sa pranjem novca ili finansiranjem terorističkih aktivnosti.

Tokom 2023. godine, Odjeljenje je imalo kontinuirane kontakte i korespondenciju sa bankama i MKO putem zahtjeva za dostavu dokumentacije, podataka i obrazloženja, te putem instrukcija i obavještenja.

Izvištavanje Agencije o transakcijama za koje je propisano izvištavanje bilo je na zadovoljavajućem nivou, a banke i MKO su shodno zakonskoj i podzakonskoj regulativi redovno i na propisani način izvištavale Agenciju.

U ovom izvještajnom periodu predstavnici Agencije su aktivno učestvovali u radu Radne grupe za izradu Nacrta zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te su prisustvovali seminarima i radionicama koje su se odnosile na sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Takođe, Odjeljenje je redovno sačinjavalo mišljenje o ocjeni i kvalifikaciji prekršaja banaka, MKO i odgovornih lica utvrđenih kroz posredni i neposredni nadzor.

2.1.5. Odjeljenje za nadzor obezbjeđenja zaštite prava korisnika finansijskih usluga u bankarskom sistemu

Odjeljenje za nadzor obezbjeđenja zaštite prava korisnika finansijskih usluga u bankarskom sistemu (u daljem tekstu ovog poglavlja: Odjeljenje) nadzire rad finansijskih organizacija neposredno na licu mjesta i posredno putem propisanih izvještaja koje iste periodično dostavljaju Agenciji. Nadzor je vršen na osnovu ZOB, Zakona o MKO, Zakona o lizingu²², odluka i Plana rada Agencije, internih akata i drugih propisa koji regulišu ovu oblast, a posebna pažnja je posvećena pismenim prigovorima korisnika finansijskih usluga.

Nadzorom su obuhvaćene banke sa sjedištem u Republici Srpskoj i organizacione jedinice banaka koje posluju u Republici Srpskoj, a čije je sjedište u FBiH, MKO sa sjedištem u Republici Srpskoj i organizacione jedinice MKO koje posluju u Republici Srpskoj, a čije je sjedište u FBiH i poslovne jedinice DL koje posluju u Republici Srpskoj, a čije je sjedište u FBiH (trenutno nema DL sa sjedištem u Republici Srpskoj).

Odjeljenje je u ovom izvještajnom periodu u skladu sa Planom rada Agencije izvršilo ukupno 13 neposrednih nadzora banaka i MKO i to:

- tri nadzora zaštite prava korisnika finansijskih usluga u bankama;
- dva nadzora izvršenja naloga po rješenju Agencije u bankama;
- šest nadzora zaštite prava korisnika mikrokredita i
- dva nadzora izvršenja naloga po rješenju Agencije u MKO.

O izvršenom nadzoru su sačinjeni zapisnici koji su dostavljeni bankama i MKO, a za utvrđene nepravilnosti u primjeni propisa i održavanju propisanih standarda, sačinjena su četiri rješenja bankama (tri banke čije je sjedište u Republici Srpskoj i jedna banka čije je sjedište u FBiH, a koja posluje u Republici Srpskoj) i sedam rješenja MKO (četiri MKO čije je sjedište u Republici Srpskoj i tri MKO čije je sjedište u FBiH, a koje posluju u Republici Srpskoj), kojima su dati nalozi sa rokovima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju.

U izvršenim nadzorima u bankama sa sjedištem u Republici Srpskoj, tako i u filijalama/poslovnica banaka čije je sjedište u FBiH, a koje posluju u Republici Srpskoj, utvrđeno je da su iste preduzele značajne aktivnosti na obezbjeđenju zaštite prava korisnika bankarskih usluga. Međutim, nadzirane banke još uvijek u pojedinim segmentima u potpunosti adekvatno ne obezbjeđuju zaštitu prava korisnika bankarskih usluga:

- standardni informacioni listovi, ugovori i otplatni planovi ne sadrže sve propisane obavezne elemente ili obavezni elementi nisu u potpunosti precizno i jasno definisani;
- postoji međusobna neusklađenost internih akata i dokumenata, a odredbe istih nisu precizno i jasno definisane, odnosno nisu u potpunosti u skladu sa relevantnim propisima;

²² „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 70/07 и 116/11

- interna akta i ugovori sadrže odredbe koje nisu u skladu sa dobrim poslovnim običajima i osnovnim načelima zaštite prava korisnika finansijskih usluga, te nisu u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima²³.

Odjeljenje je u ovom izvještajnom periodu, pored ukazivanja na nepravilnosti i davanja preporuka u toku samih nadzora banaka, putem četiri rješenja izdalo ukupno 21 nalog za otklanjanje uočenih nedostataka i nepravilnosti i to: tri rješenja sa 12 naloga bankama čije je sjedište u Republici Srpskoj i jedno rješenje sa devet naloga banci čije je sjedište u FBiH, a koja posluje u Republici Srpskoj. Takođe, Odjeljenje je kroz dva rješenja izdalo četiri preporuke za poboljšanje poslovanja u dijelu zaštite prava korisnika finansijskih usluga i to dvije preporuke za banku čije je sjedište u Republici Srpskoj i dvije preporuke za banku čije je sjedište u FBiH, a koja posluje u Republici Srpskoj.

U nadzoru izvršenja naloga Agencije kod jedne banke sa sjedištem u Republici Srpskoj, utvrđeno je da ista jedan nalog nije u potpunosti izvršila, te je Agencija preduzela propisane mjere nadzora (izdato Upozorenje) prema odgovornom članu Uprave banke. Takođe, kod jedne banke sa sjedištem u FBiH, a koja posluje u Republici Srpskoj je utvrđeno da su ranije izdati nalozi izvršeni, odnosno da je ista preduzela propisane mjere na obezbjeđenju zaštite prava i interesa korisnika bankarskih usluga.

U nadzorima izvršenim u MKO utvrđeno je da su iste preduzele značajne aktivnosti na obezbjeđenju zaštite prava korisnika mikrokredita. Međutim, nadzirane MKO još uvijek u pojedinim segmentima u potpunosti adekvatno ne obezbjeđuju zaštitu prava korisnika mikrokredita:

- standardni informacioni listovi, ugovori i otplatni planovi ne sadrže sve propisane obavezne elemente ili obavezni elementi nisu u potpunosti precizno i jasno definisani;
- postoji međusobna neusklađenost internih akata i dokumenata, a odredbe istih nisu precizno i jasno definisane, odnosno nisu u potpunosti u skladu sa relevantnim propisima;
- interna akta i ugovori sadrže odredbe koje nisu u skladu sa dobrim poslovnim običajima i osnovnim načelima zaštite prava korisnika finansijskih usluga, te nisu u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

Odjeljenje je u ovom izvještajnom periodu, pored ukazivanja na nepravilnosti i davanja preporuka u toku nadzora MKO, putem sedam rješenja izdalo ukupno 25 naloga za otklanjanje uočenih nedostataka i nepravilnosti i to: četiri rješenja sa 12 naloga MKO čije je sjedište u Republici Srpskoj i tri rješenja sa 13 naloga MKO čije je sjedište u FBiH, a koje posluju u Republici Srpskoj. Takođe, Odjeljenje je kroz četiri rješenja izdalo ukupno pet preporuka za poboljšanje poslovanja u dijelu zaštite prava korisnika finansijskih usluga i to: tri preporuke MKO čije je sjedište u Republici Srpskoj i dvije preporuke MKO čije je sjedište u FBiH, a koja posluje u Republici Srpskoj.

U izvještajnom periodu obavljena su dva nadzora izvršenja naloga u MKO čije je sjedište u FBiH, a koje posluju u Republici Srpskoj, te je utvrđeno da su iste preduzele propisane mjere na obezbjeđenju zaštite prava i interesa korisnika mikrokredita (ranije izdati nalozi izvršeni).

Odjeljenje je redovno pratilo izvještaje o pismenim prigovorima klijenata koje banke/MKO/DL dostavljaju Agenciji. Za potrebe Agencije, Odjeljenje je redovno sačinjavalo informacije i izvještaje o preduzetim mjerama i izvršenju naloga, a provedeni su i potrebni postnadzorni postupci.

Odjeljenje je, takođe, obavljalo internu korespondenciju (između odjeljenja i sektora u Agenciji), a naročito je intenzivna bila saradnja i razmjena informacija sa Ombudsmanom za bankarski sistem Republike Srpske. Takođe, Odjeljenje je redovno sačinjavalo mišljenje o ocjeni i kvalifikaciji prekršaja banaka, MKO, DL i odgovornih lica utvrđenih kroz posredni i neposredni nadzor.

2.1.6. Odjeljenje za nadzor internih modela banaka

Odjeljenje za nadzor internih modela banaka (u daljem tekstu ovog poglavlja: Odjeljenje) nadzire rad banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj kroz analizu i provjeru internih metodologija i modela za mjerenje i upravljanje rizicima u skladu sa odredbama ZOB, odlukama i Planom rada Agencije.

U dijelu koji se odnosi na nadzor internih metodologija za vrednovanje finansijske imovine, modela internih rejtinga, odnosno nadzor PD modela (vjerovatnoća nastupanja statusa neizmirenja obaveza - engl. Probability of default), LGD modela (gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza - engl. Loss

²³ „Službeni list SFRJ“ br. 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 17/93, 3/96, 39/2003 и 74/04

given default), modela za vrednovanje hartija od vrijednosti, individualne procjene i vrednovanja imovine, Odjeljenje je u 2023. godini izvršilo nadzor (posredni i neposredni nadzor) u četiri banke i to:

- nadzor jedne banke koji je započeo krajem 2022. godine, a okončan u 2023. godini, nakon čega je o izvršenom nadzoru sačinjen zapisnik, kao i rješenje sa nalogima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju;
- nadzori dvije banke koji su započeti i okončani u 2023. godini, nakon čega su o izvršenim nadzorima sačinjeni zapisnici, kao i rješenja sa nalogima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju;
- nadzor jedne banke koji je započeo krajem 2023. godine i koji je u toku.

Nakon izvršenih, odnosno okončanih nadzora u 2023. godini u tri banke su utvrđene određene nepravilnosti i neusklađenosti u predmetnom segmentu, što je konstatovano u zapisnicima o izvršenom nadzoru. Dvije banke su uložile prigovor na zapisnike, koji je kod jedne banke u manjem dijelu prihvaćen, dok je kod druge u potpunosti odbačen kao neosnovan, nakon čega su za tri banke izdata rješenja sa ukupno 69 naloga za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju sa rokovima za izvršenje istih, te značajan broj preporuka. Za četvrtu banku je u toku sačinjavanje zapisnika, nakon čega će se izdati rješenje sa nalogima za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju sa rokovima za izvršenje istih.

Dodatno, na osnovu izvršenog posrednog nadzora jedne banke koji je za predmet imao izvršenje naloga izdatih rješenjem Agencije, zapisnikom o izvršenom nadzoru je utvrđeno da banka nije izvršila jedan nalog na način i u roku kako je predviđeno predmetnim rješenjem. Banka je uložila prigovor na zapisnik, koji je u potpunosti odbačen kao neosnovan, te je, zbog neizvršenja predmetnog naloga na način i u roku kako je predviđeno predmetnim rješenjem, odgovornom članu uprave banke izdato pismeno upozorenje.

Odjeljenje je obavljalo internu korespondenciju (između odjeljenja i sektora u Agenciji), a naročito je intenzivna bila saradnja i razmjena informacija sa Odjeljenjem za nadzor velikih banaka i Odjeljenjem za nadzor srednjih i malih banaka. Odjeljenje je u saradnji sa Sektorom za pravne poslove i Sektorom za informacione-komunikacione tehnologije učestvovalo u analizi zahtjeva banaka za eksternalizaciju. Takođe, Odjeljenje je redovno sačinjavalo mišljenje o ocjeni i kvalifikaciji prekršaja banaka i odgovornih lica utvrđenih kroz posredni i neposredni nadzor.

Odjeljenje je učestvovalo u edukativnim seminarima vezanim za teme iz oblasti internih modela banaka.

3. SEKTOR ZA PRAVNE POSLOVE

Sektor za pravne poslove (u daljem tekstu ovog poglavlja: Sektor) izvršavao je planirane aktivnosti koje su se odnosile na: pružanje pravne pomoći, savjeta i mišljenja u okviru pravnih pitanja rukovodstvu Agencije i ostalim organizacionim dijelovima; praćenje primjene i analiziranje zakonskih i drugih propisa, koji se odnose na djelatnost Agencije, banaka, MKO i drugih finansijskih organizacija bankarskog sistema; u saradnji sa drugim organizacionim dijelovima, izrađivanje nacrti i prijedloga opštih akta Agencije i podzakonskih propisa; po nalogu direktora organizovanje i pripremanje sjednice upravnog odbora, odbora za nadzor i odbora za restrukturiranje; učešće u izradi ili pružanje podrške ostalim organizacionim dijelovima pri izradi ugovora, sporazuma, memoranduma te ostale dokumentacije u poslovima iz djelatnosti Agencije; saradnju sa Jedinicom za nadzor i ostalim organizacionim dijelovima Agencije prilikom uočenih nepravilnosti u nacrtima rješenja ostalih sektora; izradu prekršajnih naloga i zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i podnošenje nadležnim organima; zastupanje Agencije pred sudovima i drugim državnim organima i organizacijama; obradu zahtjeva banaka i drugih finansijskih organizacija bankarskog sistema za davanje dozvola, saglasnosti, odobrenja i mišljenja sa izradom prijedloga za donošenje rješenja, zaključaka i mišljenja po podnesenim zahtjevima; vođenje evidencije banaka, MKO i drugih finansijskih organizacija bankarskog sistema; odgovora na pravna pitanja banaka, MKO i drugih finansijskih organizacija bankarskog sistema; postupanje po prigovorima klijenata na rad banaka; odgovaranje na pitanja pravnih i fizičkih lica vezana za primjenu propisa u oblasti koja je u nadležnosti Agencije, a koja ne spadaju u nadležnost ombudsmana ili drugih organizacionih dijelova Agencije; obavljanje poslova iz oblasti radnih odnosa u Agenciji.

U toku izvještajnog perioda, po osnovu zahtjeva banaka Sektor je izdao: jedanaest (11) dozvola za osnivanje organizacionih dijelova; devet (9) rješenja kojima su izdata mišljenja na elaborat o ekonomskoj opravdanosti osnivanja organizacionog dijela; jedno (1) odobrenje za emisiju redovnih akcija; sedamnaest (17) saglasnosti za imenovanje članova nadzornog odbora banke; sedam (7) saglasnosti za člana uprave banke; devet (9) saglasnosti za imenovanje spoljnog revizora finansijskih izvještaja; osam (8) saglasnosti za imenovanje spoljnog revizora informacionog sistema; osam (8) saglasnosti za promjenu adrese; devet (9) saglasnosti za eksternalizaciju; šest (6) saglasnosti na izmjenu i dopunu statuta; jednu (1) saglasnost za sticanje kvalifikovanog kontrolnog učešća i pet (5) za uključivanje dobiti iz 2022. godine u stavku redovnog osnovnog kapitala; dvije (2) saglasnosti za uključivanje subordinisanog duga u stavku redovnog kapitala, trinaest (13) saglasnosti na izmjenu odluke o organizovanju (osnivački akt) i jednu (1) saglasnost za kupoprodaju plasmana.

Po osnovu zahtjeva MKO, Sektor je izdao: pedeset (50) dozvola za osnivanje organizacionih dijelova; dvije (2) dozvole za rad (osnovane su nove MKO); petnaest (15) saglasnosti za imenovanje spoljnog revizora finansijskih izvještaja; jedanaest (11) saglasnosti za promjenu adrese; deset (10) saglasnosti na izmjenu i dopunu statuta; jednu (1) saglasnost na statut; deset (10) saglasnosti na izmjene i dounu ugovora o osnivanju; jednu (1) saglasnost na ugovor o osnivanju i šest (6) saglasnosti na izmjenu odluke o organizovanju (osnivački akt).

U toku izvještajnog perioda, bankama je ukupno izdato stotinu osam (108) saglasnosti, od čega je svih stotinu osam (108) saglasnosti izdato bankama sa sjedištem u Republici Srpskoj, dok je MKO izdato stotinu šest (106) saglasnosti, od čega je osamdeset tri (83) saglasnosti izdato MKO sa sjedištem u Republici Srpskoj, a dvadeset tri (23) saglasnosti je izdato MKO sa sjedištem u FBiH.

Izdato je jedna (1) dozvola za rad odnosno za osnivanje organizacionog dijela/poslovne jedinice lizing društva u Republici Srpskoj.

U izvještajnom periodu obrađeno je osam (8) prigovora na rad banaka, upućenih Agenciji od strane pravnih lica.

Izdate su dvije (2) potvrde bankama u Republici Srpskoj da imaju dozvolu za rad Agencije.

Nadležnim organizacionim dijelovima u Agenciji, Jedinici za nadzor, Jedinici za restrukturiranje i Sektoru za IKT upućeno je ukupno sedamdeset (70) zahtjeva za izjašnjenje o ocjeni težine prekršaja i to pedeset (50) zahtjeva za izjašnjenje o ocjeni težine prekršaja banaka i dvadeset (20) zahtjeva za izjašnjenje o ocjeni težine prekršaja MKO.

Sektor za pravne poslove je u okviru svoje nadležnosti u toku izvještajnog perioda izdao ukupno sedamnaest (17) prekršajnih naloga od kojih se devet (9) prekršajnih naloga odnosi na banke i MKO kao pravna lica i osam (8) prekršajnih naloga je izdato odgovornim licima u bankama i MKO. Svi prekršajni nalozi su prihvaćeni od pravnih lica i odgovornih lica u pravnim licima kojima su izrečeni, te su blagovremeno uplaćene novčane kazne određene u nalogima.

Sektor je u toku izvještajnog perioda, odgovorio na dvadesetčetiri (24) upita koji su mu upućeni od strane pravnih lica u BiH (banke sa sjedištem u FBiH, banke sa sjedištem u inostranstvu, advokatskih kancelarija, sudova iz Republike Srpske, Ministarstva finansija Republike Srpske, Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske).

Izvršene su sve planirane aktivnosti u oblasti radnih odnosa. Pored rješenja o godišnjim odmorima za 2023. godinu koja su donesena za sve zaposlene u Agenciji, doneseno je još tristotinečetdeset (340) akata iz oblasti radnih odnosa (rješenje o plaćenom odsustvu po osnovu vjerskog praznika, rješenja o plaćenom odsustvu radi smrti užeg člana porodice, potvrde o stalnom radnom odnosu, odluke o isplati jubilarnih nagrada, rješenja o penzionisanju, odluke o isplati otpremnine po osnovu odlaska radnika u penziju, izmjene i dopune Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova Agencije, ugovori o radu na neodređeno i određeno vrijeme, ugovori o djelu, aneksi ugovora o radu, itd.)

Sektor je u toku izvještajnog perioda izradio dva (2) poslovnika, sedam (7) pravilnika, tri (3) procedure, jedan (1) etički kodeks, tri (3) prijedloga za izmjene odluka koje se odnose na rad banaka i dva (2) prijedloga za izmjene odluka koje se odnose na rad MKO, te dostavio četrnaest (14) odluka na objavu u „Službeni glasnik Republike Srpske“.

Zaključena su dva (2) Ugovora (poslovna odnosa) sa institucijama BiH.

Aktivno je devet (9) sudskih sporova u kojima je Agencija tužena strana i to: pet (5) upravnih sporova gdje su po četiri spora donesene prvostepene odluke u korist Agencije, ali su predmeti i dalje aktivni jer su izjavljeni pravni lijekovi ili postoji mogućnost izjavljivanja istih, a u jednom od pet upravnih sporova još nije donijeta prvostepena odluka; tri (3) parnična postupka od kojih su dva prekinuta, te se po istim ne preduzimaju procesne radnje do ponovnog pokretanja istih od suprotne strane; jedan (1) radni spor. Agencija očekuje pozitivan ishod po navedenim sudskim postupcima.

Agencija je pokrenula jedan (1) izvršni postupak koje je u kratkom vremenu okončan, te se Agencija naplatila po istom.

U izvještajnom periodu sačinjena su tridesetdva (32) mišljenja koja se odnose na banke, od čega se: devet (9) mišljenja odnosi na elaborat o ekonomskoj opravdanosti osnivanja novog organizacionog dijela, pet (5) mišljenja su u vezi uključivanja dobiti tekućeg perioda u stavke redovnog osnovnog kapitala, deset (10) mišljenja se odnose na imenovanje spoljnog revizora, jedno (1) mišljenje je u vezi promjene sjedišta/adrese organizacionog dijela, jedno (1) mišljenje je u vezi prethodne saglasnosti za emisiju akcija, jedno (1) mišljenje je u vezi prethodne saglasnosti za sticanje kvalifikovanog učešća u banci, jedno (1) mišljenje je u vezi prethodne saglasnosti za emisiju obveznica, dva (2) mišljenja su u vezi uključivanja subordinisanog duga u stavke dopunskog kapitala Banke, jedno (1) mišljenje je u vezi promjene organizacionog oblika organizacionog dijela, te jedno (1) mišljenje je u vezi davanja saglasnosti na prodaju plasmana Banke. Sva mišljenja se odnose na banke sa sjedištem u Republici Srpskoj.

U izvještajnom periodu sačinjeno je sedamnaest (17) mišljenja koja se odnose na MKO, od čega su dva (2) mišljenja u vezi davanja dozvole za rad MKO i obavljanje mikrokreditnih poslova (osnivanje dva (2) nova MKD), te petnaest (15) mišljenja u vezi davanja saglasnosti za imenovanje spoljnog revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Svih sedamnaest (17) mišljenja su se odnosila na MKO sa sjedištem u Republici Srpskoj.

U toku izvještajnog perioda sačinjeno je jedno (1) mišljenje koje se odnosi na davaoca lizinga, a koje se odnosilo na osnivanje poslovne jedinice davaoca lizinga u Republici Srpskoj, a koje ima sjedište u FBiH.

U toku izvještajnog perioda izvršena je i tehnička priprema i obrada materijala za sjednice Upravnog odbora Agencije (8 sjednica), Odbora za nadzor (32 sjednice) i Odbora za restrukturiranje (11 sjednica). Izrađeni su zapisnici sa svih navedenih sjednica, te pripremljeni akti za potpis, odnosno dalju otpremu korisnicima nakon njihovog usvajanja na sjednicama. Izvršena je tehnička priprema i obrada raznih i brojnih dokumenata urađenih od strane organizacionih dijelova u Agenciji (dokumenti za otpremu korisnicima izvan Agencije, kao i oni za upotrebu unutar Agencije - dopisi, ovlašćenja, izvještaji, analize, zapisnici, dopune zapisnika, rješenja, odluke, pravilnici, priručnici, uputstva, ...); vršena je elektronska razmjena dokumenata sa organizacionim dijelovima Agencije, kao i elektronsko arhiviranje dokumenata na serveru Agencije, te uvezivanje i korićenje zapisnika i raznih dokumenata po potrebi Agencije.

S obzirom na količinu tehnički pripremljenih i obrađenih dokumenata i njihovu razvrstanost (449 foldera; 2.952 fajla - neki fajlovi sadrže i do 20-30 dopisa), isti nisu iskazani broјčano, već količinom memorije koju ti dokumenti zauzimaju na disku (859 MB memorije).

4. JEDINICA ZA RESTRUKTURIRANJE

Jedinica za restrukturiranje (u daljem tekstu ovog poglavlja: Jedinica) je poslove iz svog djelokruga rada izvršavala u skladu sa Planom rada Agencije.

Najznačajnija aktivnost Jedinice u 2023. godini, odnosila se na sprovođenje posredne kontrole svih (osam) banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj, koje su za predmet imale utvrđivanje postojanja značajnih prepreka za sprovođenje postupka restrukturiranja banaka shodno odredbama ZOB, odnosno utvrđivanje iznosa prihvatljivih obaveza banaka shodno Odluci o minimalnim zahtjevima za kapital i prihvatljive obaveze²⁴ (u daljem tekstu: Odluka o MREL zahtjevu), te izračunavanje minimalnog zahtjeva za kapital i prihvatljive obaveze banaka (MREL zahtjev), shodno odredbama ZOB i odredbama Odluke o MREL zahtjevu. Takođe, u okviru pomenutih posrednih kontrola, izvršena je i kontrola postupanja banaka prema odredbama Odluke o podacima i informacijama koje se dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe²⁵ (u daljem tekstu: Odluka o podacima i informacijama) i Uputstva o načinu popunjavanja izvještaja koji se dostavljaju Agenciji za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe²⁶ (u daljem tekstu: Uputstvo), kao i postupanje banaka u skladu sa dokumentom Očekivanja od banaka u planiranju restrukturiranja-Smjernice, a vezano za primjenu dva područja „Upravljanje“ i „Komunikacija“. O sprovedenim kontrolama su sačinjeni zapisnici i dostavljeni bankama u propisanom roku, a po okončanju kontrola, bankama se dostavljaju rješenja sa naložima i preporukama, te određuju rokovi za otklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti, a sve shodno odredbama ZOB, Odluke o MREL zahtjevu, te Odluke o načinu sprovođenja kontrole i nalažanja mjera u svrhu izvršavanja zadataka i ciljeva iz nadležnosti restrukturiranja banaka²⁷. Banke su, shodno obavezi iz rješenja, dužne da informišu Agenciju o izvršenju naloga i preporuka dostavljanjem izvještaja i dokaza u datim rokovima. Jedinica redovno prati izvršenje naloga i preporuka po izdatim rješenjima.

U toku izvještajnog perioda utvrđene su kritične funkcije za osam banaka na osnovu Metodologije za određivanje kritičnih funkcija u bankama, te ažurirani planovi restrukturiranja za svih osam banaka, a sve sa finansijskim podacima na dan 31.12.2022. godine. Jedinica je prethodno izvršila kontrolu potpunosti i tačnosti izvještaja koje su banke dostavile za potrebe ažuriranja planova restrukturiranja sa finansijskim podacima na dan 31.12.2022. godine, a sve u skladu sa Odlukom o podacima i informacijama i pratećim Uputstvom.

U skladu sa Pravilnikom o razmjeni podataka i informacija između Jedinice za nadzor i Jedinice za restrukturiranje, Jedinici za nadzor su dostavljene informacije o planovima oporavka koje su banke dužne dostavljati Agenciji, odnosno pregledu dijelova planova oporavka koji su u djelokrugu rada Jedinice.

Značajne aktivnosti Jedinice su se odnosile i na unapređenje podzakonskih akata iz oblasti restrukturiranja banaka. Tokom izvještajnog perioda sačinjena je i usvojena Odluka o minimalnim zahtjevima za kapital i prihvatljive obaveze. Odluka je sačinjena u okviru izvršene revizije podzakonskih akata relevantnih za primjenu i uvođenje MREL zahtjeva. Pored navedenog, izrađeni su i usvojeni sljedeći akti: Odluka o podacima i informacijama koje se dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe²⁸, te Uputstvo o načinu popunjavanja izvještaja koji se dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe²⁹. Definisani su i prateći izvještajni obrasci - set obrazaca sa podacima i informacijama za potrebe izrade i ažuriranja plana restrukturiranja banke i bankarske grupe i set obrazaca sa podacima i informacijama za potrebe izvještavanja o MREL zahtjevu. Navedena dokumenta sačinjena su za potrebe uvođenja nove grupe izvještaja koji će Agenciji omogućiti praćenje nivoa ispunjenosti utvrđenog MREL zahtjeva. Ista su objavljena na internet stranici Agencije.

²⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 19/23

²⁵ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 51/19 и 120/21

²⁶ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 60/19

²⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 62/21 и 15/22

²⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/23

²⁹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 76/23

S ciljem implementacije zahtjeva iz dokumenta „Očekivanja od banaka u planiranju restrukturiranja-Smjernice“ vezano za područje Kapacitet pokrića gubitka i dokapitalizacija, pripremljen je i prijedlog dokumenta „Operativne smjernice za izradu priručnika za primjenu instrumenta restrukturiranja vlastitim sredstvima banke“. Isti je objavljen u formi nacrtu na internet stranici Agencije, za potrebe javne rasprave.

U segmentu međunarodne saradnje, u izvještajnom periodu su započete projektne aktivnosti sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD) i Svjetskom bankom. Projekat EBRD-a je fokusiran na studiju o definisanju MREL prihvatljivih instrumenata i restrukturiranje banaka na zapadnom Balkanu, dok je tehnička pomoć Svjetske banke usmjerena na pitanja u pogledu operacionalizacije dokumenta Očekivanja od banaka u planiranju restrukturiranja i planove restrukturiranja banaka koje izrađuje Jedinica.

Ostale aktivnosti u Jedinici odnosile su se na:

- izradu, na zahtjev Sektora za pravne poslove, sedam izjašnjenja o ocjeni težine prekršaja utvrđenih zapisnicima u okviru provedenih posrednih kontrola banaka, stepenu njihove opasnosti i posljedicama prekršaja, te da li se minimalnim kaznama (kaznenim naložima) može postići svrha kažnjavanja banaka, odnosno odgovornog lica u istima,
- pripremu i dostavljanje informacije AOD BiH o rezultatima procjene mogućnosti restrukturiranja banaka sa finansijskim podacima na dan 31.12.2021. godine,
- pripremu i dostavljanje zahtjeva Komisiji za hartije od vrijednosti Republike Srpske za dostavljanje podataka i informacija u svrhu izrade plana restrukturiranja banke sa finansijskim podacima na dan 31.12.2022. godine,
- reviziju prijedloga izmjena i dopuna ZOB u dijelu koji definiše restrukturiranje banaka. Pripremljene izmjene i dopune se odnose na potrebna usklađivanja ZOB sa Direktivom (EU) 2014/59/EU (Bank Recovery and Resolution Directive - BRRD 1) i Direktivom (EU) 2019/879/EU (Bank Recovery and Resolution Directive - BRRD 2),
- saradnju sa Sektorom za izvještavanje regulativu i međunarodnu saradnju na izradi Upitnika za procjenu potencijalnih rizika u bankarskom sektoru, a u dijelu koji se odnosi na glavne prepreke za izdavanje instrumenata prihvatljivih za MREL i planirane izvore finansiranja.
- pripremu odgovora na upite Udruženja banaka BiH iz oblasti restrukturiranja banaka,
- pripremu odgovora na pitanja banaka upućenih u okviru javne rasprave o podzakonskim aktima iz oblasti restrukturiranja koji su usvojeni u izvještajnom periodu.

5. SEKTOR ZA IZVJEŠTAVANJE, REGULATIVU I MEĐUNARODNU SARADNJU

U skladu sa Planom rada Agencije za 2023. godinu aktivnosti Sektora za izvještavanje, regulativu i međunarodnu saradnju (u daljem tekstu ovog poglavlja: Sektor) u periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine, odnosile su se na izradu i unapređenje regulatornog i izvještajnog okvira, razmjenu podataka i informacija sa drugim domaćim i stranim institucijama i organizacijama, dalji razvoj metodologija za nadzor banaka, provođenje nadzornog testiranja otpornosti na stres, koordinaciju projekata pružanja tehničke pomoći od strane međunarodnih institucija, kao i koordinaciju i unapređenje saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama, regionalnim i drugim organizacijama, te bilateralne saradnje sa bankarskim regulatorima iz drugih zemalja.

5.1. Razvoj i unapređenje regulatornog okvira kojim se reguliše rad banaka i drugih subjekata bankarskog sistema

Aktivnosti reforme regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i drugih subjekata bankarskog sistema, sa ciljem unapređenja i usklađivanja sa najboljim evropskim i međunarodnim praksama, nastavljene su i u 2023. godini. Iste su se odnosile na kontinuirano praćenje međunarodnih i evropskih propisa i smjernica iz oblasti nadzora banaka sa ciljem identifikovanja potrebnih izmjena u postojećim propisima i sačinjavanja planova za dalje unapređenje i usklađivanje podzakonskih propisa koje donosi Agencija.

S tim u vezi, izrađeni su sljedeći podzakonski propisi iz oblasti nadzora banaka i MKO, a koji su usvojeni u 2023. godini:

- Odluka o dopunama Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka³⁰,
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o planovima oporavka banke i bankarske grupe³¹,
- Odluka o dopunama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka³²,
- Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o sistemu upravljanja u banci³³,
- Odluka o dopuni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa³⁴,
- Odluka o privremenim mjerama za ograničavanje izloženosti³⁵,
- Odluka o dopunama Odluke o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija³⁶,
- Odluka o izmjeni Odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa³⁷,
- Odluka o izmjenama i dopuni Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka³⁸,
- Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti banaka³⁹,
- Odluka o dopuni Odluke o uključivanju posebnih uslova za ugovaranje dugoročnih nenamjenskih i zamjenskih kredita fizičkim licima u sistem upravljanja rizicima u banci⁴⁰,
- Odluka o zaštitnom sloju kapitala za sistemski rizik⁴¹,
- Odluka o izmjenama Odluke o postupku nadzornog pregleda i ocjene banaka⁴²,
- Odluka o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi⁴³,

³⁰ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³² „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³³ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³⁵ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³⁶ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 35/23

³⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 101/23

³⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 101/23

³⁹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 101/23

⁴⁰ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

⁴¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

⁴² „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

⁴³ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

- Odluka o izračunavanju kapitala banaka⁴⁴,
- Instrukcija o izmjeni Instrukcije o privremenoj mjeri koja se odnosi na izračunavanje regulatornog kapitala banke – broj D-1/23,
- Instrukcija o stavljanju van snage Instrukcije o izvještavanju o primjeni posebnih mjera u skladu sa Odlukom o privremenim mjerama bankama za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „COVID-19“ – D-2/23 i
- Instrukcija o stavljanju van snage Instrukcije o izvještavanju o primjeni posebnih mjera u skladu sa Odlukom o privremenim mjerama mikrokreditnim organizacijama za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „COVID-19“ – D-3/23.

U toku 2023. godine zaposleni u Sektoru sproveli su aktivnosti na izradi uputstava koja prate usvojene odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi i izračunavanju kapitala banaka, gdje su izrađeni prijedlozi nacrtu uputstava koji će biti predmet budućeg razmatranja i usvajanja, a odnose se na:

- Uputstvo za primjenu standardizovanog i pojednostavljenog standardizovanog pristupa mjerenju kamatnog rizika u bankarskoj knjizi,
- Uputstvo za popunjavanje izvještajnih obrazaca za kamatni rizik u bankarskoj knjizi,
- Uputstvo za prudencijalno vrednovanje softvera za potrebe izračuna regulatornog kapitala,
- Uputstvo za popunjavanje izvještajnih obrazaca za kapital, ukupan ponderisani rizik i finansijsku polugu.

U toku 2023. godine zaposleni u Sektoru sproveli su aktivnosti predviđene Planom rada Agencije za 2023. godinu, a odnose se na revidiranje, odnosno izmjene i dopune sledećih odluka i uputstva:

- Odluke o sistemu upravljanja u banci,
- Uputstvo za popunjavanje izvještajnih obrazaca za velike izloženosti,
- Odluke o velikim izloženostima,
- Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke,

koje će biti predmet budućeg razmatranja i usvajanja, obzirom da puna implementacija ovih aktivnosti (sprovođenje svih potrebnih izmjena i dopuna podzakonskih akata Agencije) podrazumijeva prethodne izmjene ZOB.

U okviru Sektora kontinuirano su se pratili evropski propisi i smjernice iz oblasti nadzora banaka sa ciljem identifikovanja potrebnih izmjena u postojećim propisima i dalje unapređenje i usklađivanje podzakonskih propisa koje donosi Agencija. S tim u vezi identifikovane su izmjene EU regulative u oblasti upravljanja rizikom likvidnosti koje će biti predmet revidiranja i izmjena i dopuna propisa u budućem periodu.

U skladu sa Strateškim okvirom upravljanja i nadzora nad rizicima povezanim sa klimatskim promjenama i životnom sredinom u bankarskom sektoru za period 2023-2025. godine, u prvoj polovini 2023. godine sprovedene su i aktivnosti na izradi nacrtu smjernica i očekivanja od banaka u oblasti upravljanja rizicima povezanim sa klimatskim promjenama, te su shodno tome u drugoj polovini 2023. godine usvojene Smjernice za upravljanje klimatskim rizicima i rizicima povezanim sa životnom sredinom (D-26/23), sa pratećim prilogima.

Aktivnosti Sektora odnosile su se i na tumačenja podzakonskih propisa, putem odgovora na upite banaka i diskusija sa predstavnicima banaka na sastancima.

Pored rada na podzakonskoj regulativi koju donosi Agencija, zaposleni u Sektoru su koordinisali rad i učestvovali kao članovi radne grupe u izradi prednacrtu Zakona o elektronskom novcu. U skladu sa definisanim rokovima, sagledana su predložena rješenja i dostavljani su komentari, te prijedlozi izmjena i dopuna na razmatranje i usvajanje nadležnoj instituciji.

Takođe, predstavnici Sektora su učestvovali u izradi prijedloga za izmjenu ZOB, u saradnji sa ostalim sektorima unutar Agencije.

Zaposleni sektora su učestvovali i u radu Odbora za restrukturiranje i Komisije za javne nabavke (u svojstvu članova tih tijela), te sastancima Koordinacionog odbora za platne sisteme.

⁴⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/24

5.2. Razvoj i unapređenje izvještajnog okvira kojim je regulisan rad banaka u 2023. godini

Značajan dio aktivnosti Sektora odnosio se i na unapređenje izvještajnog okvira kojim je regulisan rad banaka. Sprovedene su kontinuirane aktivnosti na unapređenju izvještajnih obrazaca, korekciji postojećih obrazaca, sačinjavanju instrukcija za popunjavanje izvještajnih obrazaca, razvoj validacijskih pravila za kontrolu izvještaja te redovno revidiranje postojećeg izvještajnog okvira i sagledavanje mogućnosti za optimizaciju. Nastavljene su i aktivnosti na razvoju i implementaciji novog okvira za finansijsko izvještavanje (FINREP).

Zaposleni u Sektoru su sprovodili aktivnosti na implementaciji izmjena proisteklih iz novog kontnog okvira i pravilnika o izvještavanju banaka i drugih finansijskih organizacija, u domenu relevantnom za informacijski sistem Agencije.

Zaposleni u Sektoru su vršili praćenje poštovanja rokova za dostavljanje izvještaja od strane banaka, na sedmičnom, mjesečnom i kvartalnom nivou. Redovno su sprovedene aktivnosti mjesečnih i kvartalnih kontrola dostavljenih izvještaja od strane banaka, sačinjavane su instrukcije za korekcije i popunjavanje izvještajnih obrazaca koje su dostavljane bankama, te se održavala kontinuirana komunikacija sa bankama u ovom segmentu u cilju postizanja tačnosti i konzistentnosti izvještajnog okvira na nivou bankarskog sektora.

Redovno su sačinjavane mjesečne informacije o stanju u bankarskom sektoru, te informacije o osnovnim pokazateljima poslovanja u bankarskom sektoru za potrebe Direkcije, drugih organizacionih jedinica Agencije, kao i informisanja subjekata bankarskog sektora. Sprovodile su se kontinuirane aktivnosti na sistematizaciji i unapređenju procesa izrade periodičnih izvještaja za potrebe praćenja i analize poslovanja banaka. Pored redovnih periodičnih izvještaja, sačinjavani su i drugi izvještaji i analize na *ad-hoc* osnovi, u skladu sa izraženim potrebama i zahtjevima.

U izvještajnom periodu sprovedene aktivnosti su uključivale aktivnosti izrade i objedinjavanja Izvještaja o poslovanju i rezultatima rada Agencije za bankarstvo Republike Srpske za period od 01.01.2022. do 31.12.2022. godine, te učestvovanje u izradi dijelova Izvještaja o stanju u bankarskom sektoru Republike Srpske na 31.12.2022. i 30.06.2023. godine.

Od strane Sektora su pripremani podaci i informacije koji su dostavljani na redovnoj osnovi (ili po pojedinačnim zahtjevima) drugim domaćim i stranim institucijama i organizacijama.

U prvoj polovini 2023. godine zaposleni Sektora su učestvovali u izradi metodologije za obračun referentne stope prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka, te sprovedli aktivnosti na izradi novih izvještajnih obrazaca putem kojih će banke u budućem periodu izvještavati Agenciju sa podacima o kamatnim troškovima po izvorima sredstava, kao i podacima o stanjima tih izvora sredstava prema valuti i drugoj ugovornoj strani na mjesečnoj osnovi.

Takođe, izmjene postojećeg regulatornog okvira u 2023. godini, a koje se odnose na izmjene u kapitalu, kamatnom riziku u bankarskoj knjizi i velikim izloženostima, uslovile su potrebu za izmjenom trenutnog izvještajnog okvira u tim segmentima. Shodno navedenom, Sektor je izradio prijedlog izmijenjenih obrazaca koji se odnose na: prikaz kapitala i izračun adekvatnosti kapitala, prikaz uticaja primjene standardizovanog/pojednostavljenog standardizovanog pristupa i velike izloženosti.

5.3. Aktivnosti podrške nadzoru

Nastavljene su i završene aktivnosti, započete u 2022. godini, na revidiranju, odnosno unapređenju Metodologije za nadzorni pregled i ocjenu banaka (SREP) i pratećeg pomoćnog SREP alata u saradnji sa Odjeljenjem za informaciono-komunikacione tehnologije i Sektorom za nadzor institucija bankarskog sistema, kao i korekciji pomoćnih alata za izradu analiza poslovanja banaka. Revidirana i ažurirana Metodologija za nadzorni pregled i ocjenu banaka (SREP) usvojena je u martu 2023. godine. Takođe, u četvrtom kvartalu 2023. godine započete su aktivnosti na redovnom godišnjem revidiranju, odnosno unapređenju postojeće Metodologije za nadzorni pregled i ocjenu banaka (SREP) i pratećeg pomoćnog SREP alata, a okončanje istih je planirano u prvom kvartalu 2024. godine.

Dalji razvoj metodologija za nadzor banaka, a u skladu sa tehničkom pomoći misije Svjetske banke u 2023. godini, podrazumijevao je i revidiranje i pripremu ažuriranog nacrtu Procedura za organizovanje i provođenje neposrednog nadzora banaka, te izradu nacrtu novih sveobuhvatnih procedura za neposredni nadzor:

- upravljanja kreditnim rizikom i utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka;
- sistema upravljanja i upravljanja rizicima u bankama;
- upravljanja rizikom likvidnosti u bankama.

Nacrt gore pomenutih procedura će biti predmet razmatranja i usvajanja u budućem periodu.

Takođe, zaposleni u Sektoru su zajedno sa konsultantima Svjetske banke radili na pripremi Uputstva za izradu i praćenje strategije za postupanje sa nekvalitetnim izloženostima, a koje su banke dužne da izrade u skladu sa regulatornim okvirom za upravljanje kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka. Predmetno Uputstvo sa pratećim Prilozima usvojeno je u drugoj polovini 2023. godine (D-15/23).

Rad na aktivnostima izvještavanja je uključivao izradu Izvještaja o stanju u bankarskom sektoru Republike Srpske na 31.12.2022. godine, te aktivnosti izrade i objedinjavanja Izvještaja o stanju u bankarskom sistemu Republike Srpske na 31.12.2022. godine.

U cilju praćenja poslovanja banaka, ocjenjivanja rizika i blagovremenog preduzimanja odgovarajućih mjera nadzora, u martu 2023. godine usvojena je nova Metodologija nadzornog testiranja otpornosti banaka na stres (D-6/23), na čijem revidiranju su zaposleni Sektora počeli sa radom u četvrtom kvartalu prethodne godine. U skladu sa planom rada, u prvoj polovini godine otpočete su aktivnosti sprovođenja nadzornog testiranja otpornosti na stres. Predmet testiranja otpornosti na stres su četiri banke bankarskog sektora Republike Srpske, koje čine 64,3% tržišnog učešća (neto bilansne aktive). Pomenutim testiranjem ocijenjena je otpornost banaka na ekstremne šokove kreditnog, tržišnog i operativnog rizika koji se mogu realizovati tokom nepovoljnih makroekonomskih kretanja predviđenih stresnim makroekonomskim scenarijem. Testiranje je bilo zasnovano na podacima sa 31.12. 2022. godine, a scenariji obuhvataju period od početka 2023. do kraja 2025. godine. Na osnovu izvršenog testiranja i dobijenih rezultata, u drugoj polovini 2023. godine sačinjen je Izvještaj o rezultatima nadzornog testiranja otpornosti banaka na stres, a koji je prezentovan od strane Sektora na Odboru za nadzor.

Aktivnosti Sektora tokom 2023. godine obuhvatile su bilateralne aktivnosti zajedno sa Agencijom za bankarstvo FBiH i Centralnom bankom Rumunije, kroz učestvovanje u zajedničkim radionicama u svrhu razmjene znanja i iskustava u segmentu makroprudencijalnih instrumenata i politika, te razvoja istih za potrebe Agencije.

Zaposleni u sektoru su kontinuirano pružali podršku Jedinici za nadzor u vezi sa tumačenjem metodologija za nadzor, te regulatornog okvira kojim se reguliše rad banaka.

Prema izraženim potrebama Direkcije i drugih sektora Agencije, na redovnoj i *ad-hoc* osnovi sačinjavane su analize stanja u različitim segmentima poslovanja bankarskog sektora u svrhu praćenja razvoja i uticaja rizika kojima je sektor bio značajno izložen u tekućem periodu.

5.4. Aktivnosti razvoja i međunarodne saradnje

Sektor je koordinisao saradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama, a prije svega sa Svjetskom bankom, Evropskom centralnom bankom, Evropskom agencijom za bankarstvo, Njemačkom narodnom bankom, Nacionalnom bankom Rumunije, Centralnom bankom Španije, Centralnom bankom Mađarske, Grupom supervizora banaka iz centralne i istočne Evrope (BSCEE), Bečkom inicijativom, drugim regulatorima u zemlji i inostranstvu, te je i koordinisao prisustvovanja predstavnika Agencije međunarodnim konferencijama.

Kontinuirano je vršena razmjena znanja i iskustava sa regulatorima drugih zemalja putem redovne komunikacije u vezi sa aktuelnim supervizorskim temama. Saradnja sa međunarodnim i evropskim institucijama/organizacijama ostvarivala se i putem redovnog odgovaranja na upite, zahtjeve za dostavu podataka, informacija i/ili popunjavanje upitnika i izvještaja, putem sastanaka, te bilateralne saradnje sa drugim regulatorima, institucijama i organizacijama u zemlji i inostranstvu.

Agencija je nastavila saradnju u okviru Bečke inicijative, koja pruža podršku regulatorima iz okruženja sa ciljem unapređenja saradnje sa regulatorima iz EU, a i u ovoj godini, fokus je stavljen na upravljanje ekološkim rizicima (tzv. Green Finance - zeleno finansiranje).

Aktivnosti razvoja odnosile su se i na praćenje ponude za edukaciju koju pružaju međunarodne organizacije (Joint Vienna Institute-JVI, Deutsche Bundesbank, EBA, CEF, i dr.), sačinjavanje pregleda dostupnih edukacija i dostavljanje informacija i pregleda zaposlenima Agencije u cilju izgradnje i jačanja potrebnih kapaciteta.

Predstavnici Sektora učestvovali su u aktivnostima integrisanja BiH u EU, kao članovi radnih grupa na usklađivanju sa regulatornim okvirom EU.

Zaposleni u Sektoru učestvovali su u pripremi materijala za EC u vezi sa radom Pododbora za finansijska tržišta i konkurenciju, Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, Odbora za stabilizaciju i pridruživanje između EU i BiH, te Priloga institucija u BiH za redovni godišnji Izvještaj o BiH, kao i pripremi drugih odgovora i pregleda za potrebe dostavljanja EC, te su prisustvovali relevantnim sastancima sjednica ovih pododbora i Evropske komisije kao predstavnici Agencije.

Od strane Sektora pripremani su materijali i odgovori na upitnike u vezi sa četvrtim ciklusom procjene konkurentnosti u zemljama zapadnog Balkana „SEE Competitiveness Outlook 2024“ koji je sproveden od strane OECD-a, a u saradnji sa predstavnicima Ministarstva finansija Republike Srpske, te se prisustvovalo sastancima organizovanim u vezi sa navedenim. Takođe, predstavnici sektora su učestvovali na sastancima i pripremali materijale za potrebe sastanaka sa predstavnicima Globalnog foruma u vezi sa Stručnim pregledom mehanizma razmjene informacija u poreske svrhe u saradnji sa predstavnicima Ministarstva finansija Republike Srpske.

5.4.1. Implementacija projekta jačanja kapaciteta Agencije za bankarstvo

Sektor je i u 2023. godini nastavio koordinaciju projekta *Jačanja kapaciteta centralnih banaka i agencija za bankarstvo Zapadnog Balkana s ciljem integracije u Evropski sistem centralnih banaka*, a čiji je cilj jačanje finansijske stabilnosti u regionu Zapadnog Balkana, te unapređenje usklađenosti nacionalnih regulatornih okvira sa evropskim. Projekat se finansira iz donatorskih sredstava obezbijedenih od strane Evropske komisije, a kojim će se obezbijediti provođenje druge faze ovog projekta.

Njemačka narodna banka (Deutsche Bundesbank) kao koordinator projekta, zajedno sa 19 nacionalnih centralnih banaka Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB) i ECB organizuje intenzivni regionalni program obuka o ključnim pitanjima koja se odnose na centralne banke i agencije za nadzor banaka. Predstavnici Sektora su redovno učestvovali na sjednicama Komiteta za upravljanje projektom u 2023. godini, te organizovanim seminarima iz oblasti nadzora nad platnim sistemima (*cyber* sigurnost i inovacije), smjernicama iz Stuba II (u kontekstu nadzornog testiranja otpornosti na stres i postupka nadzornog pregleda i ocjene banaka), te takozvanog „zelenog“ finansiranja.

U sklopu projekta, uspostavljena je bilateralna saradnja sa Nacionalnom bankom Rumunije, koja je realizovana kroz tehničku pomoć u razvoju makroprudencijalnog okvira i instrumenata. Osnovni cilj ove tehničke pomoći je razvijanje internih kapaciteta Agencije, kako bi se izgradio okvir za procjenu rizika, otpornosti i makroprudencijalne politike. Bilateralna mjera je sprovedena u tri odvojene misije u drugoj polovini 2023. godine.

Takođe, u izvještajnom periodu inicirane su i aktivnosti ka uspostavljanju bilateralne saradnje sa Centralnom bankom Španije u pravcu pružanja tehničke pomoći u segmentu posrednog nadzora banaka.

5.4.2 Implementacija projekta pružanja tehničke pomoći od strane drugih međunarodnih institucija

U 2023. godini Sektor je nastavio koordinisati projekte pružanja tehničke pomoći od strane međunarodnih institucija.

U prvoj polovini 2023. godine realizovane su aktivnosti na pružanju tehničke pomoći Agenciji od strane Deutsche Bundesbank. U okviru ove bilateralne saradnje, ostvareni su značajni benefiti u vidu prenosa znanja i iskustava profesora sa Univerziteta primijenjenih nauka Njemačke narodne banke u oblastima provođenja posrednog nadzora bankarskog sektora (SREP, evaluacija ICAAP i ILAAP, zaštitni slojevi za kapital, P2G, MREL i sl.). Realizacija ovih aktivnosti se odvijala kroz posjetu eksperta iz Deutsche Bundesbank i odražavanje radionica u Agenciji, te se očekuje nastavak ove saradnje i u budućem periodu.

U izvještajnom periodu obnovljena je i nastavljena saradnja sa Svjetskom bankom kroz implementaciju tehničke pomoći za 2023. godinu od strane konsultanata Vienna Financial Sector Advisory Centre (FinSAC) Technical Assistance Mission u više različitih oblasti. U 2023. godini nastavljene su aktivnosti započete prehodne godine u vidu tehničke pomoći na izradi uputstva za izradu i praćenje strategije za postupanje sa nekvalitetnim izloženostima. Naime, predmetnim Uputstvom propisani su postupci koji se primjenjuju prilikom izrade, sprovođenja i praćenja strategije postupanja sa nekvalitetnim izloženostima banke, čime su se dodatno pojasnili minimalni zahtjevi koje je banka obavezna koristiti za izradu strategije, a kojim su osigurani i jednaki uslovi za sve banke.

Nastavljene su i aktivnosti i održane su radionice gdje su razmatrani okviri za izradu dokumenta smjernica i očekivanja od banaka u oblasti upravljanja rizicima povezanih sa klimatskim promjenama i životnom sredinom (ESG (Environmental, Social and Governance) rizike). Naime, u drugoj polovini 2023. godine usvojene su Smjernice za upravljanje klimatskim rizicima i rizicima povezanim sa životnom sredinom, sa pratećim prilogima. Ovim smjernicama omogućeno je nastojanje da se započnu potrebne aktivnosti na utvrđivanju budućih regulatornih i supervizorskih očekivanja za procjenu i upravljanje klimatskim rizicima kojima su banke izložene ili bi mogle biti izložene u svom poslovanju.

Takođe, u okviru tehničke pomoći Svjetske banke, realizovane su radionice koje su imale za temu unapređenje postupaka i procedura neposrednog nadzora u oblasti kreditnog rizika i utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka, nadzora sistema upravljanja rizicima i internog upravljanja, te nadzora upravljanja rizikom likvidnosti banaka.

Zaposleni u Sektoru su, u saradnji sa konsultantima angažovanim u sklopu FinSAC Technical Assistance Mission, u toku 2023. godine radili na izradi revidiranih propisa o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, te revidiranih propisa o izračunavanju kapitala banaka sa posebnim akcentom na usklađivanje sa izmjenama Direktive o kapitalnim zahtjevima – (CRD 5) i Uredbe o kapitalnim zahtjevima (CRR 2) kako bi se obezbijedila kontinuirana usklađenost sa ključnim propisima EU kojima se uređuje poslovanje banaka.

U prvoj polovini 2023. godine uspostavljena je i bilateralna saradnja sa Centralnom bankom Mađarske, koja je u 2023. godini realizovana kroz pružanje tehničke pomoći u vidu organizovanja studijskih posjeta i radionica iz oblasti digitalizacije i FinTech inovacija, finansijskih infrastruktura (*cyber* i sigurnost platnih sistema), finansijske stabilnosti i makroprudencijalnih politika.

6. OMBUDSMAN ZA BANKARSKI SISTEM

Osnovni zadaci organizacionog dijela Ombudsman za bankarski sistem Republike Srpske (u daljem tekstu ovog poglavlja: Ombudsman) utvrđeni su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske i ZOB u svrhu promovisanja i zaštite prava i interesa fizičkih lica korisnika finansijskih usluga. Redovni poslovi se izvršavaju u okvirima postojećih kadrovskih, materijalnih i administrativnih pretpostavki, a poslove u Ombudsmanu trenutno obavljaju ombudsman i jedan izvršilac. I dalje se, u većem dijelu, rad u Ombudsmanu odnosio na one vrste spornih odnosa korisnika i davalaca finansijskih usluga koji su i u prethodnom periodu bili predmet raspravljanja. Nastavak neizvjesnosti u ekonomskim kretanjima koje utiču na poslove o bankarskim uslugama, nastavak digitalizacije u vršenju finansijskih usluga i komunikaciji, te određene aktivnosti trećih lica, i dalje dovode do pojave različitih vrsta spornih odnosa i utiču na složenost postupanja po pojedinačnim prigovorima, prije svega po onim pitanjima čije raspravljanje podliježe nadležnosti drugih organa ili koja nisu sveobuhvatno regulisana važećim propisima, što je bio slučaj i u ranijem periodu.

U izvještajnom periodu izvršeni su i svi neophodni vanredni poslovi, u okviru saradnje sa ostalim organima i institucijama i međunarodnim organizacijama, a redovno se u saradnji sa ostalim organizacionim dijelovima Agencije izvršava i dio zadataka iz okvira njenih ovlaštenja. Od početka aktivnosti organizacione jedinice do 31.12.2023. godine zaprimljeno je više od 1.270 prigovora korisnika i 2.150 upita, molbi i drugih podnesaka na koje su dati obrazloženi odgovori.

6.1. Prigovori, upiti i drugi podnesci korisnika finansijskih usluga

6.1.1. Rješavanje prigovora

U periodu od 01.01. - 31.12.2023. godine u Ombudsman je zaprimljeno 129 prigovora povodom spornih odnosa u vezi sa postupanjem finansijskih organizacija ili sa drugim zahtjevom da se rasprave određena pitanja u pojedinačnim odnosima korisnika i davalaca finansijskih usluga, što predstavlja manji porast broja zaprimljenih prigovora u odnosu na isti period prethodne godine. U toku je rad po 23 prigovora u različitim fazama postupka.

Od 135 okončanih postupaka po prigovorima i obavještenjima korisnika, uključujući i 26 postupaka koji su pokrenuti u toku 2022. godine, u posmatranom izvještajnom periodu:

- 50 osnovanih prigovora je pozitivno riješeno za korisnike
- 25 prigovora bilo je neosnovano
- 39 prigovora - dati su obrazloženi odgovori korisnicima i pravnim licima, sa uputstvima u vezi sa primjenom važećih materijalnih i procesnih propisa i neophodnim daljim postupcima (8 prigovora proslijeđeno je na postupanje FBA).
- 14 prigovora - odustanak podnosioca od prigovora
- 7 prigovora nije prihvaćeno zbog neurednosti podneska.

U izvještajnom periodu nije bilo postupaka posredovanja između korisnika i davalaca finansijskih usluga, prije svega zbog stalnog nastojanja da se raspravljanje spornih odnosa okonča u ranijoj fazi, u postupku razmatranja prigovora, i da se izbjegnu troškovi strana.

Povodom 10 prigovora odgovarajuće informacije o predmetu spornog odnosa su dostavljene drugim organizacionim dijelovima Agencije na dalje postupanje.

a) Broj prigovora po davaocima finansijskih usluga

Davaoci finansijskih usluga	Broj pitanja i postotak	
Banke	116	(86%)
MKO	18	(13%)
DL	0	(0%)
ŠKO	0	(0%)
Ostalo	1	(1%)
UKUPNO	135	(100%)

b) Broj prigovora po vrstama finansijskih usluga

Vrste finansijskih usluga	Broj pitanja i postotak
Krediti	69 (51%)
Depozitni poslovi	6 (4%)
Platni promet	29 (22%)
Elektronski instrumenti plaćanja	20 (15%)
Ostalo	11 (8%)
UKUPNO	135 (100%)

Prigovori po davaocima finansijskih usluga					
	2019	2020	2021	2022	2023
Banke	64	51	88	107	116
MKO	8	11	26	11	18
DL	-	-	-	-	-
ŠKO	-	-	-	-	-
Ostalo	-	1	1	4	1
Ukupno	72	63	115	122	135

a) Takođe, i u posmatranom izvještajnom periodu najveći broj prigovora korisnika se odnosio na **kreditne poslove**. Njihovo učešće u ukupnom broju razmatranih prigovora povećalo se u odnosu na period iz 2022. godine.

Kao i u ranijem periodu, najveći dio prigovora iz ove grupe se odnosi na sporno pitanje pravilnosti klasifikovanja i evidentiranja zaduženja korisnika u Centralnom registru kredita od strane finansijskih organizacija. Ponovljeno se kao uzroci ovih sporova pojavljuju necjelishodna primjena propisa koji uređuju ovu oblast, posebno u dijelu koji se odnosi na primjenu propisanih perioda oporavka i diskrecione kriterijume kreditora u praćenju i upravljanju kreditnim rizikom, te kada je riječ o registraciji zaduženja koja su male vrijednosti ili su prenesena na subjekte izvan bankarskog sistema, kao i djelimična neažurnost u evidentiranju podataka u CRK o poboljšavanju klasifikacije zaduženja korisnika. Već u dužem periodu prigovori korisnika po ovom osnovu su konstantni i brojni. Zbog toga, i ovom prilikom treba ukazati da to ima za posljedicu stvaranje smetnji i ograničavanje registrovanih lica u korišćenju drugih usluga, bez objektivnog razloga, kao i pokušaje iskorišćavanja evidentiranog stanja od strane finansijskih organizacija ili subjekata kojima su ustupljena potraživanja. I dalje se značajan broj prigovora odnosi na sporne iznose potraživanja finansijskih organizacija, zbog nepravilnosti u obračunima u toku trajanja ili nakon prestanka ugovornog odnosa, posebno zbog nepravilne primjene materijalnopравnih propisa.

Od ostalih spornih odnosa, određeni broj prigovora se odnosio na nezakonitosti i nepravilnosti postupka finansijske organizacije prilikom odobravanja kredita, izostanak odgovora po prigovoru korisnika, ostvarivanje prava na predaju tj. vraćanje sredstava obezbjeđenja nakon ispunjenja obaveza i dugo vrijeme odobravanja za upis hipoteka narednog reda, te predaju dokumentacije i podataka o kreditu korisniku ili drugim zainteresovanim licima. Zabilježeni rast referentnih stopa u posljednjoj godini ponovo aktuelizuje prigovore i pitanja u vezi sa promjenom redovnih kamatnih stopa i obračunom kamata u toku ugovornog odnosa. Manji broj prigovora se odnosio na pitanja neobrazloženog odbijanja zahtjeva za odobravanje kredita, prijevremene otplate kredita i ostvarivanja prava iz osiguranja koje je bilo ugovoreno kao sredstvo obezbjeđenja, pitanja izdavanja potvrda o stanju kredita, kao i druga specifična pitanja prema okolnostima spornog odnosa. Finansijskim organizacijama su date preporuke za adekvatno postupanje ili mišljenja, a korisnicima obrazloženi odgovori u vezi sa njihovim pravima i obavezama.

b) Depozitni poslovi. Takođe, i u ovom izvještajnom periodu najmanje učešće u ukupnom broju razmatranih prigovora imaju prigovori koji se odnose na depozitne poslove, a predmet su bila pitanja koja se odnose na raspolaganje novčanim sredstvima maloljetnika ili sopstvenim sredstvima i obračun kamata.

v) Platni promet. Značajan broj prigovora razmatran je u ovoj grupi bankarskih poslova, uz blago smanjenje broja prigovora u odnosu na 2022. godinu. Najveći broj prigovora je podnesen zbog onemogućavanja raspolaganja saldima na računima korisnika, zbog neizvršenja ili pogrešnog izvršenja naloga za plaćanje korisnika u platnom prometu, povodom kojih finansijske organizacije nisu prihvatile odgovornost, zbog spornih isplata ili evidentiranja promjena na računu, kao i povodom pitanja izmjene uslova u toku ugovornog odnosa. I u ovom periodu su razmatrani prigovori zbog konstantnog povećavanja iznosa naknada u vezi sa vođenjem

računa i izvršavanjem pojedinačnih usluga u platnom prometu. Sporni odnosi još uvijek u značajnoj mjeri nastaju zbog nepravilnog informisanja ili utvrđivanja činjenica od strane zaposlenih u bankama koji su u neposrednoj komunikaciji sa korisnicima, a podneseni su i pojedinačni prigovori u vezi sa nepravilnim evidentiranjem statusa računa u registru računa fizičkih lica i povredom pravila o bankarskoj tajni.

g) Elektronski instrumenti plaćanja (EIP). U vezi sa korišćenjem elektronskih instrumenata plaćanja najveći broj prigovora se odnosio na sporne transakcije izvršene zloupotrebom EIP-a ili vezanih podataka i s tim u vezi na pitanje odgovornosti banke za neodobrene prenose. Ostali prigovori su se odnosili na sporna pitanja predaje EIP-a zastupniku, trajanja jemstva za obaveze nastale korišćenjem EIP-a, te na ostvarivanje prava iz nagradne igre banke, rad bankomata i identifikaciju vlasnika EIP-a.

d) U grupi ostalih prigovora najčešći predmet prigovora su bila sporna pitanja u vezi sa predajom dokumentacije nasljednicima korisnika usluga, onemogućavanjem raspolaganja sredstvima na računu, spornim iznosom potraživanja finansijske organizacije, naknadom parničnih troškova, te u vezi sa postupanjem trećih lica.

U posmatranom periodu je zaprimljeno nekoliko prigovora **lica koja lično obezbjeđuju ispunjenje obaveza**, u vezi sa evidentiranjem podataka u Centralnom registru kredita, predajom dokumentacije jemcu, spornim potraživanjem finansijske organizacije i pravima u sudskom izvršnom postupku.

6.1.2. Upiti i molbe korisnika finansijskih usluga

Do 31.12.2023. godine u Ombudsmanu su zaprimljena 217 različitih upita, molbi ili zahtjeva za davanje objašnjenja, mišljenja ili uputstava u vezi sa pravima i obavezama korisnika ili drugih učesnika pravnog posla i različitim finansijskim proizvodima, te u vezi sa primjenom normi prava, kao i četiri upita pravnih lica i jedne advokatske kancelarije, na koje su dati obrazloženi odgovori, uputstva ili mišljenja. Zatražena mišljenja su dostavljena i drugim organizacionim dijelovima Agencije. U najvećem dijelu korisnici i dalje dostavljaju podneske i upite putem elektronske pošte i telefonskih poziva, što doprinosi efikasnosti u radu i blagovremenosti informisanja korisnika, a u Ombudsmanu se redovno obavlja i neposredni prijem i rad sa korisnicima.

Broj pitanja po davaocima finansijskih usluga

Davaoci finansijskih usluga	Broj pitanja i postotak
Banke	163 (75%)
MKO	46 (21%)
DL	0 (0%)
ŠKO	0 (0%)
Ostalo	8 (4%)
UKUPNO	217 (100%)

Izvršenje poslova informisanja i davanja objašnjenja o pravima i obavezama korisnika i davalaca finansijskih usluga, u cilju pravilnijeg i potpunijeg razumijevanja normi, instituta, pravnih poslova i situacija, kao i rizika korišćenja pojedinačnih finansijskih usluga, u kontinuitetu predstavlja veoma značajan dio poslova u radu ovog organizacionog dijela. I u posmatranom periodu bilježi se stalni trend povećanja broja lica koja su se obratila u Ombudsman radi dobijanja potrebnih odgovora o različitim pitanjima.

I u ovom dijelu najveći broj upita i molbi se odnosi na sporno ili neažurno evidentiranje zaduženja korisnika u Centralnom registru kredita. Veliki broj pitanja se odnosio na: sporne obračune potraživanja finansijskih organizacija, promjenu nominalne kamatne stope u toku ugovornog odnosa, posljedice prijevremene otplate kredita, onemogućavanje raspolaganja sredstvima korisnika (sporne blokade računa), sporne transakcije upotrebom EIP-a, nepravilno izvršenje naloga za plaćanje, restrukturiranje ili druga izmjena obligacionog odnosa sa finansijskim organizacijama, izdavanje saglasnosti za upis založnog prava, raspolaganje ulozima na štednju djece, izmjene postojećih ugovornih odnosa, status sredstava stare devizne štednje, valjanost punomoćja, prava korisnika, sadužnika ili jemaca (kao izvršenika ili kao isplatilaca) u izvršnom i parničnom postupku, kao i niz drugih pojedinačnih pitanja koja su nastala u faktičkim okolnostima.

Jedanaest obraćanja korisnika se odnosilo na sporne odnose kod dvije banke i jedne MKO koji su u postupku stečaja, dok su se tri upita odnosila na sporne odnose sa subjektom kojem je preneseno potraživanje finansijske organizacije.

6.2. Unapređenje regulatornog okvira

Ombudsman za bankarski sistem Republike Srpske u sastavu Agencije za bankarstvo Republike Srpske i Ured Ombudsmena za bankarski sistem FBiH u sastavu Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine zaključili su Memorandum o saradnji, u cilju stvaranja neophodnih uslova za saradnju i efikasno postupanje u oblastima promovisanja i zaštite prava i interesa korisnika finansijskih usluga, međusobnog informisanja, kao i u oblasti drugih aktivnosti koje se odnose na poslove i zadatke potpisnika.

6.3. Aktivnosti saradnje sa drugim organima i organizacijama radi unapređenja okvira zaštite korisnika finansijskih usluga

a) U realizaciji zajedničkog projekta Agencije sa Udruženjem ekonomista Republike Srpske “SWOT“ pod temom “Finansijska pismenost“ kojim se provode aktivnosti sa ciljem unapređenja finansijske pismenosti, znanja i položaja korisnika finansijskih usluga, izrađeni su edukativni članci o najznačajnijim problemima i pitanjima sa kojim se suočavaju korisnici, koji su predstavljeni javnosti putem internet strance Agencije. Nakon toga, pripremljeni su i svi zatraženi prijedlozi i korekcije sadržaja ključnih poruka za korisnike u okviru sveobuhvatne multimedijске kampanje, koja je sprovedena u drugoj fazi projekta, a Ombudsman je predstavio aktivnosti projekta i u tematskim radio i televizijskim emisijama na lokalnim i regionalnim stanicama.

b) Ombudsman je učestvovao na 31. Susretima pravnika u privredi Republike Srbije na kojim su prezentovani radovi i pravna problematika koja se pojavljuje u oblastima kompanijskog, bankarskog, upravnog, patentnog i drugih grana prava, kao i u novim područjima koja su nastala kao posljedica savremenog tehnološkog razvoja.

v) Kao član International Network of Financial Services Ombudsman Schemes (INFO), na zahtjev ove organizacije upućeni su zatraženi odgovori u vezi sa određenim pripremama godišnje skupštine ove organizacije u Maleziji, kao i odgovori u vezi sa najznačajnijim problemima u zaštiti korisnika finansijskih usluga u Srpskoj i u radu članica INFO u 2023. godini.

g) U okviru radne grupe za Poglavlje 28, pod koordinacijom Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske i Ministarstva finansija Republike Srpske, Ombudsman je izvršio dodijeljene poslove izrade dijela pravne argumentacije za zahtjev (članova radne grupe iz Republike Srpske) za rješavanje spornih pitanja od strane organa u Mehanizmu koordinacije u BiH.

d) U saradnji sa Ministarstvom finansija Republike Srpske i ostalim organizacionim dijelovima Agencije su izvršeni poslovi pripreme dijela prijedloga Zakona o elektronskom novcu, u dijelu koji se odnosi na zaštitu korisnika finansijskih usluga.

đ) Održani su radni sastanci sa predstavnicama OECD i Svjetske banke, na kojim su predstavljene aktivnosti iz oblasti finansijske pismenosti koje se sprovode u okviru projekta “Finansijska pismenost u zemljama učesnicama programa Holandske konstituce“, te aktivnosti i iskustva iz oblasti finansijske inkluzije.

e) Ombudsman je učestvovao (*on line*) i u radionici koju je organizovala OECD na kojoj su iznesena iskustva u sprovođenju obuke nastavnika o temama finansijske edukacije u obrazovnim ustanovama i predstavljeni pristupi iz četiri zemlje koje su učesnice programa Holandske konstituce, uz podršku Ministarstva finansija iz Kraljevine Holandije.

Povodom svjetskog dana štednje u JU „Gimnazija“ Prnjavor Ombudsman je održao edukativno predavanje pod nazivom „Moja prava kao korisnika finansijskih proizvoda i usluga“ učenicima završnih razreda, kao ciljnoj grupi, u svrhu poboljšanja finansijskih i praktičnih vještina učenika.

Na zahtjev pojedinačnih medija su obezbijeđeni odgovori na pitanja iz problematike koja se odnosi na zaštitu korisnika finansijskih usluga.

7. SEKTOR ZA INFORMACIONO-KOMUNIKACIONE TEHNOLOGIJE

U skladu sa Planom rada Agencije za 2023. godinu Sektor za IKT (u daljem tekstu ovog poglavlja: Sektor) je provodio aktivnosti u dijelu:

- razvoja i održavanja informacionog sistema Agencije, očuvanja bezbjednosti i funkcionalnosti ovog sistema, te ostalih aktivnosti po potrebi i
- provođenja posrednog i neposrednog nadzora informacionih sistema u bankama u skladu sa odredbama ZOB, Odluke o upravljanju informacionim sistemom u bankama⁴⁵, Odluke o načinu sprovođenja nadzora banaka i preduzimanju mjera nadzora⁴⁶ i drugim podzakonskim aktima.

7.1. Upravljanje informacionim sistemom Agencije

U cilju obezbjeđenja neprekidnog i pouzdanog rada informacionog sistema zaposleni u Sektoru su:

- kontinuirano pratili ispravnost rada i performanse IT sistema,
- provodili redovne aktivnosti na održavanju hardvera, mrežne opreme i sistemskog softvera,
- pratili aktivnosti na sistemima za nadzor bezbjednosti informacionog sistema,
- redovno provjeravali ispravnost i dostupnost rezervnih kopija podataka,
- pružali pomoć u radu korisnicima informacionog sistema,
- obezbjedili redovnu primjenu bezbjednosnih ažuriranja hardverskih i softverskih rješenja koja se koriste u Agenciji, te prelazak na podržane verzije operativnih sistema na serverskoj infrastrukturi (Windows Server 2022),
- proveli ojačavanja na fajervol uređaju u skladu sa preporukama proizvođača i inicirali aktivnosti na unapređenju bezbjednosti VPN pristupa implementacijom ZTNA (Zero-Trust Network Access) zaštite.

U skladu sa Planom javnih nabavki za 2023. godinu izvršena je nabavka licenci i računarske opreme. Pored nabavke nove računarske opreme, u skladu sa poslovnim potrebama, poboljšane su hardverske performanse postojećih radnih stanica. Implementirano je novo softversko rješenje za praćenje bezbjednosnih događaja u informacionom sistemu.

Blagovremeno su se provodile izmjene na poslovno aplikativnom softveru, kao i izrada novih rješenja zbog usklađivanja sa regulativom, preporukama interne revizije ili na zahtjev korisnika. Takođe, pružena je tehnička podrška u izradi izvještaja i uputstava u skladu sa promjenama u regulativi.

Provedeno je penetraciono testiranje javno dostupnog dijela mreže i servisa, internet stranice i interne Wi Fi mreže. Nisu uočene ranjivosti kritičnog nivoa rizika.

Redovno su objavljivane publikacije na veb stranici Agencije, sve promjene vezano za propise Agencije, kao i svi interni sadržaji na intranetu.

Provedene su aktivnosti sa pružaocem usluga na izradi nove veb stranice. Testiranje je završeno do kraja 2023. godine i nakon toga stranica je puštena u produkciju.

Krajem godine inicirane su aktivnosti u dijelu edukacije o bezbjednosti informacionog sistema, koje će se u najvećoj mjeri realizovati kroz *on-line* platformi za edukaciju.

7.2. Nadzor informacionih sistema u bankama

U skladu sa Planom rada Agencije, u 2023. godini izvršena su četiri nadzora (testiranje plana oporavka informacionog sistema, izvršenje naloženih mjera i upravljanje bezbjednošću informacionog sistema i eksternalizacijom). O izvršenim nadzorima su sačinjeni zapisnici koji su dostavljeni bankama. Na zapisnike o izvršenom nadzoru banke nisu uložile prigovore. Nakon izvršenih nadzora u kojima su utvrđene nepravilnosti za četiri banke su izdata rješenja sa ukupno sedam naloga za otklanjanje nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju sa rokovima za izvršenje istih, te 20 preporuka. Ovlašćena lica Agencije su i u toku samih nadzora ukazivali na određene nepravilnosti i neusklađenosti u poslovanju i davala preporuke za otklanjanje istih.

⁴⁵ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 116/17

⁴⁶ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 116/17 и 103/21

Banke su, shodno obavezi iz rješenja, informisale Agenciju o izvršenju naloga dostavljanjem izvještaja i dokaza u datim rokovima. Sektor redovno prati izvršenje naloga po izdatim rješenjima.

Posredni nadzor se obavljao kontinuirano:

- analizom redovnih izvještaja o upravljanju informacionim sistemima, posebno u dijelu podataka o incidentima s obzirom na porast sajber prijetnji i napada, te
- procjenom IKT rizika u okviru SREP procesa za pet komercijalnih banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj u skladu sa planom rada Sektora za nadzor poslovanja banaka.

U postupku licenciranja kroz izdavanje potvrda, saglasnosti i mišljenja, shodno Odluci o uslovima i postupku izdavanja dozvola, odobrenja i saglasnosti bankama koje obavljaju djelatnost u Republici Srpskoj⁴⁷, Sektor je dao osam mišljenja za izbor nezavisnog spoljnog revizora za reviziju informacionih sistema u bankama, osam mišljenja vezano za eksternalizacije materijalno značajnih aktivnosti banke u oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija. Takođe, redovno su se pratile aktivnosti i davala mišljenja kod značajnih promjena na informacionom sistemu banaka (migracije ključne bankarske aplikacije, izmještanje rezervnog računarskog centra), kao i namjere banaka da implementiraju rješenja bazirana na *cloud* tehnologijama.

Pregledani su izvještaji o obavljenim revizijama informacionih sistema banaka od strane spoljnih revizora IS.

Redovno je vršena razmjena informacija o sajber prijetnjama i incidentima sa bankama u skladu sa uspostavljenim protokolom. Zabilježen je jedan DDoS napad, tri sajber incidenta u domenu kartičnog poslovanja i jedan fišing napad, koji nisu ugrozili kontinuitet poslovanja i reputaciju banaka, niti uzrokovali značajne finansijske gubitke i narušili kvalitet u pružanju kritičnih usluga.

U toku je usklađivanje podzakonske regulative relevantne za nadzor poslovanja banaka u IKT domenu sa evropskim smjernicama.

Edukacije su u najvećoj mjeri realizovane praćenjem specijalističkih vebinara, stručne literature (stalni pristup *on-line* platformi za edukaciju), te prisustva konferencijama i seminarima od značaja u zemlji i regionu.

⁴⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 04/18, 26/22, 117/22 и 35/23

8. ODJELJENJE ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE

U izvještajnom periodu, aktivnosti Odjeljenja za zajedničke poslove (u daljem tekstu ovog poglavlja: Odjeljenje) odnosile su se na poslove javnih nabavki, kancelarijskog poslovanja, zaštite na radu, zaštite od požara i održavanja objekata i materijalno-tehničkih sredstava.

8.1. Poslovi javnih nabavki

Poslove javnih nabavki u Agenciji obavljali su zaposleni u Odjeljenju i Komisija za javne nabavke. Tokom 2023. godine poslovi javnih nabavki odvijali su se u skladu sa Planom javnih nabavki za 2023. godinu koji je sačinjen u skladu sa sagledanim potrebama Agencije i važećim propisima iz oblasti javnih nabavki, te je isti objavljen na Portalu Agencije za javne nabavke BiH i na internet stranici Agencije. Pojedinačne aktivnosti koje je neophodno provesti prilikom provođenja postupka javnih nabavki u skladu sa Planom javnih nabavki, odnosile su se na: praćenje primjene propisa iz oblasti javnih nabavki; pripremanje objave za internet stranicu Agencije i portal Agencije za javne nabavke BiH (Plan javnih nabavki, odluke o izboru ponuđača i javne pozive za dostavljanje ponuda za usluge iz Aneksa II); objavljivanje obavještenja o nabavci i obavještenja o dodjeli ugovora na Portalu Agencije za javne nabavke BiH i u Službenom glasniku BiH; sprovođenje svih potrebnih aktivnosti po pojedinačnim postupcima javnih nabavki za potrebe Agencije u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu predmetnu oblast (interna analiza zahtjeva za javnu nabavku, utvrđivanje potreba za javnom nabavkom, istraživanje tržišta i priprema tenderske dokumentacije, korespondencija sa dobavljačima, priprema tenderske dokumentacije na način propisan za konkretan postupak javne nabavke, priprema pojašnjena tenderske dokumentacije, zakazivanje i sprovođenje e-aukcija na Portalu Agencije za javne nabavke BiH, upravljanje ugovorom, postupanje po žalbama, arhiviranje dokumentacije i ostali poslovi i zadaci vezani za sprovođenje postupka). Pored gore navedenog, sačinjen je polugodišnji i godišnji izvještaj o realizaciji Plana nabavki; sačinjen je Prijedlog plana javnih nabavki za 2024. godinu sa utvrđenim pojedinačnim strategijama; dostavljen je godišnji izvještaj o dodjeli ugovora u direktnom sporazumu i ugovora za neprioritetne usluge iz Aneksa II na Portal Agencije za javne nabavke BiH; pripremana je i prezentovana zahtjevana dokumentacija za potrebe interne i eksterne revizije, ostavarena je saradnja sa drugim organizacionim dijelovima Agencije, te su obavljani i drugi poslovi čime su izvršene planirane aktivnosti za 2023. godinu.

8.2. Kancelarijski poslovi, poslovi zaštite na radu, zaštite od požara i održavanja objekata i materijalno-tehničkih sredstava

Kancelarijski poslovi obuhvataju poslove protokola i arhiviranja i obavljali su se u kontinuitetu.

Poslovi protokola Agencije uključuju prijem i otpremu pošte, formiranje i zavođenje predmeta, skeniranje dokumenata, dostavljanje predmeta u rad i razvođenje završenih predmeta. U toku 2023. godine zavedeno je 2431 predmet u pisanom i elektronskom protokolu, a ukupan broj unesenih akata u oba protokola iznosi 3460. Svi inicijalni dokumenti su skenirani. Ukupno je skenirano 3475 predmeta. U istom periodu otpremeljeno je 1307 poštanskih pošiljki. U knjizi ulaznih faktura zavedeno je 670 faktura.

Poslovi arhiviranja obuhvatili su: pripremu dokumentacije za arhiviranje, klasifikaciju dokumentacije, smještanje u arhivski depo i priručnu arhivu, izradu arhivske knjige, izdvajanja bezvrijednog materijala iz arhivskog depoa, saradnju sa Arhivom Republike Srpske oko unapređenja stanja u vođenju arhiva i kancelarijskog poslovanja Agencije, aktivnosti na prilagođavanju unosa akata u elektronski djelovodnik na osnovu nove Liste kategorija dokumentarne građe čija je primjena počela od 01.01.2023. godine.

Takođe, izrađen je Spisak bezvrijednog registraturskog materijala za uništenje prema rokovima čuvanja definisanih novom Listom kategorija dokumentarne građe za period od 2004 - 2020. godine (broj: 08-549/23 od 22.03.2023. godine) i isti je predat Arhivu Republike Srpske. Na osnovu Rješenja Arhiva Republike Srpske (broj: 621.04-73/23 od 05.04.2023. godine) izvršeno je izlučivanje dokumentacije u količini od 23,80 arhivskih metara. Za pomenutu dokumentaciju je urađen Spisak uništenih predmeta bezvrijednog registraturskog materijala broj: 08-801-549-3/23 od 05.06.2023. godine.

Izvršena je predaja bezvrijednog registraturskog materijala na uništenje firmi „Grand promet“ d.o.o. Banja Luka, te je sačinjen Zapisnik o primopredaji istog (broj: 08-801-549-4/23 od 12.07.2023. godine).

Izvršena je dopuna Arhivske knjige (broj: 08-801-521/23 od 10.04.2023. godine) u kojoj su upisana sva dokumenta iz Arhiva Agencije iz 2020. godine zaključno sa brojem 1609 (novi brojevi idu od broja 1526) i ista je dostavljena Arhivu Republike Srpske.

Poslovi zaštite na radu, zaštite od požara i održavanja objekata i materijalno-tehničkih sredstava su se obavljali u kontinuitetu, a obuhvatili su između ostalog i obuku i testiranje radnika Agencije iz oblasti - zaštita na radu i zaštita od požara od strane ovlaštenih predavača i to za novozaposlene radnike u prvoj polovini 2023. godine, kao i za radnike koji nisu u ranijem periodu prisustvovali obuci i testiranju iz navedenih oblasti. Pomenuta obuka i testiranje izvršena je za ukupno devet radnika.

Pored navedenih aktivnosti, djelokrug rada Odjeljenja obuhvatao je i sljedeće aktivnosti: praćenje ispravnosti sistema za klimatizaciju, hlađenje i grijanje objekata, prijavu kvarova i nadzor na otklanjanju istih; praćenje rokova za ispitivanje sredstava za zaštitu od požara i obavljanje ispitivanja u zakonom propisanom periodu; vožnju službenih vozila, redovno i vanredno servisiranje vozila; vršenje nadzora nad radom spoljnih saradnika koji su angažovani na radu u Agenciji za privremene i povremene poslove, održavanje čistoće u poslovnom prostoru Agencije; saradnju sa komisijom za javne nabavke i komisijom za popis imovine, te saradnju sa drugim odjeljenjima i sektorima i druge poslove.

Pored navedenog, zaposleni u Odjeljenju su aktivno učestvovali u pripremi i izradi sljedećih akata: Uputstva o organizaciji i načinu obavljanja popisa, Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, Pravilnika o javnim nabavkama roba, usluga i radova, Pravilnika o postupku direktnog sporazuma, Pravilnika o postupku dodjele ugovora o uslugama iz Aneksa II Zakona o javnim nabavkama BiH, Pravilnika o uspostavljanju i radu Komisije za javne nabavke, Odluke o imenovanju Komisije za javne nabavke, te Poslovnika o radu Komisije za javne nabavke.

II FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ za period 01.01. do 31.12.2023. godine

1. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Priloženi finansijski izvještaji sastavljeni su u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske⁴⁸ (u daljem tekstu: Zakon o računovodstvu).

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, propisi iz oblasti računovodstva i revizije koji se primjenjuju u Republici Srpskoj su MRS, MSFI, Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete (MSFI za SME), Međunarodni standardi revizije (MSR), Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor (IPSAS), Međunarodni standardi vrednovanja (IVS), Međunarodni standardi za profesionalnu praksu interne revizije, Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje, Kodeks etike za profesionalne računovođe (Kodeks) i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa (IFAC). Pravna lica i preduzetnici sačinjavaju finansijske izvještaje u skladu sa preveđenim propisima. Odluku o određivanju prevoda i datum početka njihove primjene donosi profesionalno udruženje i ona se, zajedno sa tekstom standarda, objavljuje na internet stranici Ministarstva finansija Republike Srpske i profesionalnog udruženja.

Finansijski izvještaji su prikazani u konvertibilnim markama (BAM), koja je, u isto vrijeme, i funkcionalna valuta Agencije.

Finansijski izvještaji su sastavljeni prema konceptu nabavne vrijednosti.

2. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Nematerijalna ulaganja su inicijalno priznata po nabavnoj vrijednosti. Naknadno vrednovanje nematerijalnih ulaganja izvršeno je po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti i eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvređenja.

Nematerijalna ulaganja sa određenim korisnim vijekom upotrebe se amortizuju i testiraju na umanjenje vrijednosti kada god se jave indikatori da nematerijalno ulaganje može da bude obezvređeno. Amortizacija nematerijalnih ulaganja se obračunava primjenom proporcionalne metode.

Dobici i gubici koji proističu iz otuđenja nematerijalnih ulaganja se priznaju u bilansu uspjeha perioda kada je nematerijalno ulaganje otuđeno i to u visini razlike između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti sredstva.

Nekretnine, postrojenja i oprema koje ispunjavaju uslove da budu priznate kao sredstvo, odmjeravaju se prilikom početnog priznavanja po svojoj nabavnoj vrijednosti, odnosno cijeni koštanja.

Nakon početnog priznavanja kao sredstva, stavke nekretnina, postrojenja i opreme su odmjerene po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti i eventualne kumulirane gubitke po osnovu obezvređenja.

Dobici i gubici koji proističu iz rashodovanja ili prodaje sredstva se priznaju u bilansu uspjeha perioda kada je sredstvo rashodovano ili prodato, to u visini razlike između novčanog priliva i knjigovodstvene vrijednosti sredstva.

Investicione nekretnine se početno priznaju po nabavnoj vrijednosti, odnosno cijeni koštanja. Troškovi transakcije se priznaju u početno priznatu vrijednost.

Nakon početnog priznavanja, investicione nekretnine se iskazuju po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za kumuliranu ispravku vrijednosti i eventualne kumulirane gubitke za umanjenje vrijednosti.

Dugoročni finansijski plasmani predstavlja ulaganja s ciljem ostvarenja buduće ekonomske koristi čiji povrat se očekuje u roku dužem od jedne godine.

Kratkoročna imovina Agencije ima osobine tekućih sredstava.

⁴⁸ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 94/15 и 78/20

Kratkoročna potraživanja iskazuju se u visini nominalne vrijednosti nastale u poslovnoj transakciji prema metodi obračuna.

Na svaki izvještajni datum vrši se procjena da li postoje razlozi za umanjene vrijednosti plasmana i potraživanja, a koji se određuju na bazi praćenja dana kašnjenja u naplati.

Za nenaplaćena dospjela potraživanja ispravka vrijednosti vrši se na osnovu broja dana kašnjenja.

Za nenaplaćena potraživanja nad kojima je pokrenut sudski spor, vrši se ispravka vrijednosti u 100% iznosu potraživanja.

Ukoliko se ova potraživanja ne mogu naplatiti (izgubljen sudski spor, likvidacija dužnika i drugo), vrši se njihov otpis i trajno se isknjižavaju iz poslovnih knjiga, na osnovu odluka direktora ili Upravnog odbora Agencije.

Kratkoročnu finansijsku imovinu Agencije čine novčana sredstva na poslovnim računima kod banaka i u blagajni Agencije.

Rashodi koji se plaćaju unaprijed, za period duži od 12 mjeseci, vremenski se razgraničavaju i uračunavaju u rashode, srazmjerno periodu na koji se odnose.

Obaveze Agencije predstavljaju sadašnje obaveze koje su rezultat prethodnih poslovnih događaja i izvršenih transakcija, a za čije se izmirenje očekuje odliv sredstava.

Rezervisanja su iznosi nenovčanih pretpostavljenih rashoda proizašli iz prošlih događaja koji se odnose na buduće vjerovatne obaveze.

Rezervisana sredstva se vode analitički i mogu se koristiti samo za namjenu za koju su direktno izdvojena.

Kapital Agencije, kao samostalne neprofitne institucije, čine:

1. kapital neprofitnih institucija,
2. posebne rezerve,
3. neraspoređeni višak prihoda nad rashodima.

Kapital Agencije, čine dodijeljena sredstva za osnivanje Agencije kao pravnog sljedbenika Narodne banke Republike Srpske.

Posebne rezerve Agencije formiraju se iz viška prihoda nad rashodima, na osnovu odluka Upravnog odbora Agencije u skladu sa Statutom Agencije.

Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima, raspoređuje Upravni odbor Agencije, donošenjem odluke o rasporedu.

Prihodi

Agencija priznaje prihode kada se iznos prihoda može pouzdano izmjeriti, kada je vjerovatno da će Agencija u budućnosti imati prilive ekonomske koristi i kada su ispunjeni posebni kriterijumi za svaku od aktivnosti Agencije. Prihodi su svrstani u: poslovne prihode, finansijske prihode, ostale prihode, prihode od usklađivanja vrijednosti imovine i prihode po osnovu promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina.

Poslovni prihodi formiraju se po osnovu ispostavljenih obračuna naknada za nadzor poslovanja banaka i drugih finansijskih organizacija koje Agencija nadzire i po osnovu ispostavljenih rješenja za izdate dozvole, saglasnosti, odobrenja, mišljenja i potvrde, u skladu sa donesenim odlukama o visini naknade koju ove organizacije plaćaju Agenciji, te po ostalim osnovama.

Prihodi po osnovu naknada priznaju se na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni, odnosno kada je ispostavljen obračun, zaključak ili drugi dokument.

Finansijske prihode čine prihodi: od kamata, kursnih razlika i ostali finansijski prihodi.

Prihodi od kamata obračunavaju se po načelu uzročnosti i uslovima iz obligacionog odnosa, koji su definisani ugovorom između Agencije i banke ili nekog drugog pravnog lica. Prihodi od kamata u bilansu uspjeha priznaju se za period na koji se odnose, koristeći metod efektivne kamatne stope.

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti se preračunavaju u KM po srednjem kursu CB BiH. Pozitivne kursne ralike nastale iz transakcija u stranoj valuti i iz preračuna stavki iz poslovnih knjiga izraženih u stranoj valuti u KM na izvještajni datum evidentiraju se kao prihod.

Ostale prihode čine: dobici po osnovu prodaje imovine, viškovi, naplaćena otpisana potraživanja i ostali nepomenuti prihodi.

Rashode Agencije čine rashodi koji su rezultat redovne aktivnosti Agencije koji smanjuju ekonomsku korist, kao i rashodi koji su rezultat drugih aktivnosti Agencije. Rashodi, kao i prihodi, se uključuju u bilans uspjeha - izvještaj o ukupnom rezultatu, za period na koji se odnose.

Višak prihoda nad rashodima

Agencija, kao samostalna neprofitna institucija, u skladu sa odredbama Zakona o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske, ostvareni višak prihoda nad rashodima iz tekuće godine prenosi u narednu godinu.

Raspored viška prihoda nad rashodima vrši Upravni odbor, na prijedlog direktora Agencije.

3. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE I PROSUĐIVANJA

Računovodstvene procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se vjeruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Ključne računovodstvene procjene i pretpostavke se odnose na procjenu korisnog vijeka upotrebe nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme, procjenu obezvređenja nefinansijske imovine, procjenu rezervisanja po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada i procjenu rezervisanje po osnovu sudskih sporova.

BILANS USPJEHA
(Izveštaj o ukupnom rezultatu u toku perioda
od 01.01. do 31.12.2023. godine)

(u KM)

O P I S	PERIOD	
	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3
A) POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I - POSLOVNI PRIHODI (1 do 4)	8.271.336	7.485.351
1. Prihodi od obavljanja djelatnosti	8.079.766	7.336.818
2. Prihodi od dotacija, subvencija i slično	135.783	92.746
3. Prihodi od donacija	33.515	33.515
4. Ostali prihodi	22.272	22.272
II - POSLOVNI RASHODI (1 do 6)	7.726.067	7.068.329
1. Troškovi materijala i energije	140.807	150.038
2. Troškovi bruto zarada i naknada i OLP	6.277.185	5.689.048
3. Troškovi proizvodnih usluga	124.108	102.466
4. Troškovi amortizacije i rezervisanja	793.491	825.947
5. Nematerijalni troškovi	321.655	250.428
6. Troškovi ostalih poreza i doprinosa	68.821	50.402
B) FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI		
I - FINANSIJSKI PRIHODI	315.473	218.570
II - FINANSIJSKI RASHODI	55	295
V) OSTALI PRIHODI I RASHODI		
I - OSTALI PRIHODI	12.510	4.709
II - OSTALI RASHODI	1.330	0
G) PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE	0	0
D) PRIHODI I RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUN. POLITIKA I ISPR.GREŠAKA	0	0
I - UKUPNI PRIHODI	8.599.319	7.708.630
II - UKUPNI RASHODI	7.727.452	7.068.624
III - VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA	871.867	640.006

BILANS STANJA
na dan 31.12.2023. godine

(u KM)

R/b	O P I S	P E R I O D	
		Tekuća godina 31.12.2023.	Prethodna godina 31.12.2022.
1	2	3	4
	A K T I V A		
A)	STALNA IMOVINA (1 do 3)	29.393.831	28.756.793
1.	NEMATERIJALNA ULAGANJA	284.793	258.085
2.	NEKRETNINE I OPREMA	13.897.940	15.281.929
4.	INVESTICIONE NEKRETNINE	1.067.429	150.422
3.	DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI	14.143.669	13.066.357
B)	TEKUĆA IMOVINA (4 do 6)	3.812.697	14.535.099
4.	KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA	251.775	1.102.488
5.	GOTOVINA	3.381.667	13.272.013
6.	AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	179.255	160.598
I	POSLOVNA AKTIVA (A+B)	33.206.528	43.291.892
II	VANBILANSNA AKTIVA	153.790	153.790
	U K U P N A A K T I V A (I + II):	33.360.318	43.445.682
	P A S I V A		
A)	KAPITAL (1 do 3)	32.112.210	31.240.343
1.	OSTALI OSNOVNI KAPITAL NEPROFITNIH PL	18.084.567	18.084.567
2.	POSEBNE REZERVE	13.155.776	12.515.770
3.	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA PRETHODNE GODINE	-	-
4.	VIŠAK PRIHODA NAD RASHODIMA TEKUĆE GODINE	871.867	640.006
B)	DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE	470.547	520.950
	DUGOROČNA REZERVISANJA	375.152	392.040
	DUGOROČNE OBAVEZE	0	0
	RAZGRANIČENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	95.395	128.910
V)	KRATKOROČNE OBAVEZE I KRATKOROČNA REZERVISANJA	623.771	11.530.599
5.	KRATKOROČNE OBAVEZE	559.531	11.466.359
6.	KRATKOROČNA RAZGRANIČENJA I OBAVEZE	64.240	64.240
I	POSLOVNA PASIVA (A+B+V)	33.206.528	43.291.892
II	VANBILANSNA PASIVA	153.790	153.790
	U K U P N A P A S I V A (I + II):	33.360.318	43.445.682

4. NEMATERIJALNA IMOVINA

	Ulaganja u razvoj	Koncesije, patenti, licence i slična prava	Softver	Nematerijalna imovina u pripremi	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan					
31. decembar 2022. godine	169.589	184.486	449.195	-	803.270
Nabavke	-	-	-	84.932	84.932
Otuđenja i rashodovanja	-	(4.210)	-	-	(4.210)
Prenos (sa)/na	-	23.892	-	(23.892)	0
Stanje na dan					
31. decembar 2023. godine	169.589	204.168	449.195	61.040	883.992
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan					
31. decembar 2022. godine	(28.265)	(82.468)	(434.452)	-	(545.185)
Amortizacija (Napomena 22)	(16.959)	(28.628)	(12.636)	-	(58.223)
Otuđenja i rashodovanja	-	4.210	0	-	4.210
Prenos (sa)/na	-	-	0	-	-
Stanje na dan					
31. decembar 2023. godine	(45.224)	(106.886)	(447.088)	-	(599.198)
NEOTPISANA VRIJEDNOST:					
- 31. decembar 2022. godine	141.324	102.018	14.743	-	258.085
- 31. decembar 2023. godine	124.365	97.281	2.107	61.040	284.793

Ulaganja u razvoj se odnose na izvještajni sistem (DWH/BI).

5. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

	Zemljište	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	NPO u pripremi	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Stanje na dan					
31. decembra 2022. godine	3.695.528	12.429.127	2.114.879	-	18.239.534
Nabavke	-	-	-	197.001	197.001
Prenos sa NPO u pripremi	-	-	191.245	(191.245)	-
Prenos na investicione nekretnine	-	(1.456.606)	-	-	(1.456.606)
Prenos sa investicionih nekretnina	-	-	-	-	-
Otuđenja i rashodovanja			(110.522)		(110.522)
Stanje na dan					
31. decembar 2023. godine	3.695.528	10.972.521	2.195.602	5.756	16.869.407
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI					
Stanje na dan					
31. decembar 2022. godine	-	(1.471.865)	(1.485.740)	-	(2.957.605)
Amortizacija (Napomena 22)	-	(351.025)	(284.314)	-	(635.339)
Prenos sa investicionih nekretnina	-	510.955	-	-	510.955
Prenos na investicione nekretnine	-	-	-	-	-
Otuđenja i rashodovanja	-	-	110.522	-	110.522
Stanje na dan					
31. decembar 2023. godine	-	(1.311.935)	(1.659.532)	-	(2.971.467)
NEOTPISANA VRIJEDNOST:					
- 31. decembar 2022. godine	3.695.528	10.957.262	629.139	-	15.281.929
- 31. decembar 2023. godine	3.695.528	9.660.586	536.070	5.756	13.897.940

Rukovodstvo Agencije smatra da nekretnine i oprema na dan 31. decembar 2023. godine nisu obezvrijeđeni.

Najveći dio nabavki na stavci Postrojenja i oprema odnosi se na računarsku opremu (računari, laptop, monitori, itd.).

6. INVESTICIONE NEKRETNINE

Promjene na investicionim nekretninama bile su kao što slijedi:

NABAVNA VRIJEDNOST	
Stanje na dan 31. decembra	226.502
Nabavke	-
	1.456.60
Prenos sa nekretnina	6
Prenos na nekretnine	-
	1.683.10
Stanje na dan 31. decembar	8
ISPRAVKA VRIJEDNOSTI	
Stanje na dan 31. decembra	(76.080)
Amortizacija (Napomena 22)	(28.644)
Prenos sa nekretnina	(510.955)
Prenos na nekretnine	-
Stanje na dan 31. decembar	(615.679)
NEOTPISANA VRIJEDNOST:	
- 31. decembra 2022. godine	150.422
-31. decembar 2023. godine	1.067.429

Na datum bilansa stanja ne postoje ograničenja koja se odnose na mogućnost prodaje investicionih nekretnina, niti na ostvarivanje prihoda od zakupa i priliva novca od otuđenja.

7. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Finansijski plasmani po amortizovanom trošku	14.143.669	13.066.357
Minus: Ispravka vrijednosti	-	-
	14.143.669	13.066.357

Stanje dugoročno oročenih sredstava dijela posebne rezerve i drugih depozita kod šest banaka u Republici Srpskoj u iznosu od 14.143.669 KM.

Ugovori za oročavanje sredstava sa bankama zaključeni su na osnovu odluka Upravnog odbora Agencije.

Sredstva su deponovana na period od 36 mjeseci uz kamatnu stopu koja se kreće u rasponu od 1,25% do 3,00% na godišnjem nivou.

8. POTRAŽIVANJA OD KUPACA I DRUGA POTRAŽIVANJA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Potraživanja od kupaca	1.856	1.856
	<u>1.856</u>	<u>1.856</u>
Potraživanja za kamatu na depozite	4.913	6.120
Potraživanja od zaposlenih	254	148
Potraživanja od državnih organa i organizacija (Fond zdravstvenog osiguranja i JF za dječiju zaštitu)	12.511	-
Potraživanja po osnovu preplaćenih poreza i doprinosa	-	-
Potraživanja po osnovu naknada šteta	-	-
Ostala kratkoročna potraživanja	239.241	60.496
Minus: Ispravka vrijednosti	(7.000)	(43.444)
	<u>249.919</u>	<u>23.320</u>
	<u>251.775</u>	<u>25.176</u>

Ostala kratkoročna potraživanja najvećim dijelom čini nenaplaćeno potraživanje po osnovu nadzora banaka za IV kvartal. Navedeno potraživanje naplaćeno je u januaru 2024. godine.

9. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Ostali kratkoročni finansijski plasmani	-	1.077.312
Minus: Ispravka vrijednosti	-	-
	<u>-</u>	<u>1.077.312</u>

Nakon isteka perioda oročenja kratkoročnog depozita u januaru 2023.godine u iznosu od 1.077.312 KM, sredstva su oročena na period od 36 mjeseci (dugoročni finansijski plasmani).

10. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Hartije od vrijednosti – gotovinski ekvivalenti	-	-
Transakcioni računi	3.134.965	13.036.111
Izdvojena novčana sredstva i akreditivi	0	1.000
Blagajna	1.139	1.450
Devizni računi	243.715	231.604
Devizna blagajna	1.848	1.848
	<u>3.381.667</u>	<u>13.272.013</u>

Na računima i blagajni Agencije u periodu od 01.01. do 31.12.2023. godine, po osnovu poslovnih aktivnosti, aktivnosti investiranja i aktivnosti finansiranja, priliv gotovine iznosi 14.348.451 KM, dok odliv gotovine iznosi 24.238.916 KM, iz čega proizilazi negativan neto novčani tok od 9.890.465 KM.

	PRILIVI GOTOVINE	
A I	PRILIVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	8.046.663
	Prilivi od kupaca i primljeni avansi u zemlji	32.491
	Prilivi od dotacija, refundacija i drugo	130.348
	Prilivi od naknada za nadzor rada banaka, MKO i lizing druš. i ostali prilivi	7.869.550
	Ostali prilivi	14.274
B I	PRILIVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA	6.301.787
	Naplata kamata od banaka na oročene depozite	301.377
	Priliv po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana	1.077.312
	Priliv po osnovu dugoročnih finansijskih plasmana	4.923.099
V I	PRILIVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA	0
529	Prilivi po osnovu otplate kredita	0
I	UKUPNI PRILIVI	14.348.451
	ODLIVI GOTOVINE	
A II	ODLIVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	18.021.130
	Odlivi za plaćene obaveze dobavljačima za kanc.mat, el.en, gorivo, usluge, osiguranje, provizije, avansi i drugo	635.540
	Odlivi za isplaćene bruto plate i naknade plata i druga lična primanja	6.327.496
	Odlivi po osnovu poreza na dobit	2.188
	Ostali odlivi, porezi i doprinosi	81.321
	Odlivi od isplata po specifičnim poslovima-Nova banka otkup akcija Sber banke	10.974.585
B II	ODLIVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA	6.217.786
523	Odlivi za nabavku građevinskih objekata, opreme i inventara	217.374
521	Odlivi po osnovu kratkoročnih finansijskih plasmana	0
524	Odlivi po osnovu dugoročnih finansijskih plasmana	6.000.412
V II	ODLIVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA	0
II	UKUPNI ODLIVI	24.238.916
	NETO PRILIV GOTOVINE (I - II)	0
	NETO ODLIV GOTOVINE (II - I)	9.890.465
	GOTOVINA NA POČETKU PERIODA	13.272.013
	POZITIVNE KURSNE RAZLIKE	173
	NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE	54
	GOTOVINA NA KRAJU PERIODA	3.381.667

11. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	31.12.2023.	31.12.2022.
Unaprijed plaćeni troškovi	48.152	42.261
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	131.103	118.337
	179.255	160.598

Ostala aktivna vremenska razgraničenja odnose se na obračunate prihode od kamata po oročenim sredstvima kod poslovnih banaka.

12. VANBILANSNA AKTIVA I PASIVA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Ostala vanbilansna evidencija	<u>153.790</u>	<u>153.790</u>
	<u>153.790</u>	<u>153.790</u>

U vanbilansnoj evidenciji evidentiran je jedan neotkupljen stan koji koristi bivši radnik Agencije na osnovu Odluke o dodjeli kadrovskog stana na trajno korištenje broj 01-177/98 od 05.02.1998. godine, a koji podliježe pravu na otkup po Zakonu o privatizaciji državnih stanova, s tim da do dana bilansiranja nije izvršen otkup.

13. KAPITAL

	<u>Osnovni kapital</u>	<u>Rezerve</u>	<u>Neraspoređeni višak prihoda nad rashodima</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje na dan				
31. decembra 2022. godine	<u>18.084.567</u>	<u>12.515.770</u>	<u>640.006</u>	<u>31.240.343</u>
Neto višak prihoda nad rashodima za godinu	-	-	871.867	871.867
Raspodjela viška prihoda nad rashodima prethodne godine	-	640.006	-640.006	-
Povećanje ili smanjenje osnovnog kapitala	-	-	-	-
Stanje na dan				
31. decembar 2023. godine	<u>18.084.567</u>	<u>13.155.776</u>	<u>871.867</u>	<u>32.112.210</u>

Ostali osnovni kapital, u iznosu od 18.084.567 KM, je početni kapital za uspostavljanje i početak rada Agencije od 01.07.1998. godine i dio posebnih rezervi.

Ukupan kapital Agencije na dan 31.12.2023. godine, u odnosu na početak godine, uvećan je za višak prihoda nad rashodima ostvaren u periodu 01.01. do 31.12.2023. godine, u iznosu od 871.867 KM.

14. DUGOROČNA REZERVISANJA

	<u>Naknade i druge beneficije zaposlenih</u>	<u>Razgraničeni prihodi</u>	<u>Ukupno</u>
Stanje na dan			
31. decembra 2022.	<u>392.040</u>	<u>128.910</u>	<u>520.950</u>
Dodatna rezervisanja	71.285	-	71.285
Efekat diskontovanja	-	-	-
Iskorišćeno u toku godine	(88.173)	(33.515)	(121.688)
Prenos sa kratkoročnih rezervisanja	-	-	-
Stanje na dan			
31. decembar 2023.	<u>375.152</u>	<u>95.395</u>	<u>470.547</u>

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih obuhvataju rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade koje se odmjeraavaju po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih odliva primjenom diskontne stope koja odražava kamatu na visokokvalitetne hartije od vrijednosti koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze za penzije biti plaćene. Na osnovu krive prinosa dužničkih hartija od vrijednosti Republike Srpske, za ročnost dospijeća obaveza za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenih, prinos u trenutku izrade ovog obračuna iznosi 5,9% i isti je korišten kao diskontna kamatna stopa prilikom izračunavanja sadašnjih vrijednosti budućih isplata za otpremnine i jubilarne nagrade zaposlenim radnicima Agencije. Prosječna stopa rasta ukupnih neto plata u Republici Srpskoj, u periodu od 2013. do 2022. godine iznosila je 3,94% i ista je korištena prilikom projekcije budućeg rasta plata zaposlenih u Agenciji.

Razgraničeni prihodi se odnose na dugoročni dio donacije USAID-a po Ugovoru 01-1243/20 od 218.284 KM, umanjen za obračunatu amortizaciju koja prema MRS 20 predstavlja prihod Agencije.

15. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE I OBAVEZE IZ POSLOVANJA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	-	-
Dobavljači u zemlji	108.070	44.376
Dobavljači u inostranstvu	-	-
Ostale obaveze iz poslovanja	-	-
	<u>108.070</u>	<u>44.376</u>

16. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Obaveze iz specifičnih poslova	0	10.976.948
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	424.816	415.690
Ostale obaveze	13.727	13.155
	<u>438.543</u>	<u>11.405.793</u>

Na dan 31.12.2022. godine, u okviru obaveza po specifičnim poslovima, evidentirana je obaveza po osnovu prodaje akcija emitenta „Sberbank“ a.d., koju je uplatila „Nova banka“ a.d. u korist računa Agencije kod Centralne banke BiH u ukupnom iznosu od 11.000.000 KM.

Ukupno uplaćeni iznos umanjen je za naknadu za vođenje računa kod Centralne banke BiH u periodu od dana uplate sredstava do dana isplate sredstava (21.04.2023. godine) i na dan isplate iznosio je 10.971.322,09 KM.

Postupak prodaje akcija okončan je u toku aprila 2023. godine i izvršen je prenos sredstava sa računa Agencije kod Centralne banke BiH na račun „Sber Vermögensverwaltungs“ AG in Abwicklung kao vlasnika akcija „Sberbank“ a.d. Banja Luka.

17. OBAVEZE ZA OSTALE POREZE, DOPRINOSE I DRUGE DAŽBINE I PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Obaveze za poreze, carine i druge dažbine iz nabavke	4.276	7.642
Obaveze za porez iz rezultata	186	186
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	8.456	8.362
	12.918	16.190
Odloženi prihodi i primljene donacije	33.515	33.515
Kratkoročna rezervisanja	30.725	30.725
Ostala kratkoročna razgraničenja	0	0
	64.240	64.240
	77.158	80.430

Pasivna vremenska razgraničenja odnose se na kratkoročni dio razgraničene donacije USAID-a po Ugovoru 01-1243/20 od 218.284 KM (33.515 KM) i rezervisanja za sudske sporove (30.725 KM).

Prikazani iznosi obuhvataju rezervisanja za određene sudske sporove pokrenute protiv Agencije. Rezervisanja za sudske sporove formiraju se u iznosu koji odgovara najboljoj procjeni rukovodstva Agencije u pogledu izdataka koji će nastati da se takve obaveze izmire. Po mišljenju rukovodstva, nakon odgovarajućih pravnih konsultacija, ishod tih sudskih sporova neće dovesti do značajnijih gubitaka preko iznosa za koje je izvršeno rezervisanje na dan 31. decembar 2023. godine.

18. POSLOVNI PRIHODI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Prihodi od obavljanja djelatnosti	8.079.766	7.336.818
Prihodi od dotacija, subvencija i slično	135.783	92.746
Prihodi od donacija	33.515	33.515
Ostali poslovni prihodi	22.272	22.272
Ukupno	8.271.336	7.485.351

Poslovni prihodi su ostvareni po osnovu obračunatih naknada bankama, MKO i DL, koje Agencija naplaćuje u skladu sa odlukama: Odluka o jedinstvenoj tarifi po kojoj se naplaćuju naknade od banaka za obavljanje poslova Agencije za bankarstvo Republike Srpske⁴⁹, Odluka o jedinstvenoj tarifi naknada za mikrokreditne organizacije⁵⁰ i Odluka o visini naknade koja se plaća u postupku pred Agencijom za bankarstvo Republike Srpske⁵¹, a koji predstavljaju osnovni izvor finansiranja rada Agencije i učestvuju sa 94% u ukupnim prihodima Agencije, dotacije porodijskog odsustva, bolovanja preko 30 dana, dio donacije USAID - Finra IT za obračunati iznos amortizacije za donirana ulaganja od 218.284 KM, u skladu sa MRS 20 i ostalih poslovnih prihoda-zakup dijela poslovnog prostora u ulici Vase Pelagića 11a od strane AOD BiH.

⁴⁹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 73/21

⁵⁰ „Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 98/18 и 09/23

⁵¹ „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 06/08

19. TROŠKOVI MATERIJALA, GORIVA I ENERGIJE

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Troškovi ostalog materijala (režijskog)	34.989	45.517
Troškovi goriva i energije	105.818	104.521
Ukupno	<u>140.807</u>	<u>150.038</u>

20. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Troškovi bruto zarada i naknada zarada	5.120.514	4.722.400
Troškovi otpremnina, nagrada i pomoći	111.381	73.070
Troškovi zaposlenih na službenom putu	51.299	37.066
Ostali lični rashodi i naknade	993.991	856.512
Ukupno	<u>6.277.185</u>	<u>5.689.048</u>
Broj zaposlenih na kraju perioda	<u>83</u>	<u>82</u>

21. TROŠKOVI PROIZVODNIH USLUGA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Troškovi transportnih usluga	66.990	55.653
Troškovi usluga održavanja	28.750	22.493
Troškovi ostalih usluga	28.368	24.320
Ukupno	<u>124.108</u>	<u>102.466</u>

22. TROŠKOVI AMORTIZACIJE I REZERVISANJA

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Troškovi amortizacije nematerijalnih ulaganja (Napomena 4)	58.223	54.351
Troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme (Napomena 5)	635.339	631.349
Troškovi amortizacije investicionih nekretnina (Napomena 6)	28.644	6.795
Troškovi rezervisanja (Napomene 14 i 17)	71.285	133.452
Ukupno	<u>793.491</u>	<u>825.947</u>

23. NEMATERIJALNI TROŠKOVI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Troškovi neproizvodnih usluga	194.939	144.188
Troškovi reprezentacije	50.132	43.634
Troškovi premija osiguranja	16.430	13.889
Troškovi platnog prometa	4.761	7.634
Troškovi članarina	6.315	4.617
Troškovi poreza	54.757	38.208
Troškovi doprinosa	14.064	12.194
Ostali nematerijalni troškovi	49.078	36.466
Ukupno	<u>390.476</u>	<u>300.830</u>

Troškovi neproizvodnih usluga u 2023. godini povećani su u odnosu na isti period prethodne godine na stavkama troškova seminara, zdravstvenih usluga, informatičkih usluga i ostalih usluga. Troškovi poreza povećani su zbog povećanja stope poreza na nepokretnosti.

24. FINANSIJSKI PRIHODI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Prihodi od kamata	315.299	218.455
Pozitivne kursne razlike i pozitivni efekti valutne klauzule	174	115
Ostali finansijski prihodi	-	-
Ukupno	<u>315.473</u>	<u>218.570</u>

25. FINANSIJSKI RASHODI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Negativne kursne razlike i pozitivni efekti valutne klauzule	55	295
Ukupno	<u>55</u>	<u>295</u>

26. OSTALI PRIHODI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2022.</u>
Dobici od prodaje nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	10.218	-
Naplaćena otpisana potraživanja	1.330	1.641
Ostali nepomenuti prihodi	962	3.068
Ukupno	<u>12.510</u>	<u>4.709</u>

27. OSTALI RASHODI

	<u>31.12.2023.</u>	<u>31.12.2023.</u>
Rashodi po osnovu otpisa potraživanja	1.330	-
Ukupno	<u>1.330</u>	<u>-</u>

28. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični devizni kursevi CB BiH, korišćeni za preračun deviznih pozicija na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine u funkcionalnu valutu (BAM), za pojedine strane valute su:

	<u>31.12.2023.</u> BAM	<u>31.12.2022.</u> BAM
EUR	1,955830	1,955830
USD	1,769982	1,833705
CHF	2,112127	1,986219
100 RSD	1,669171	1,667056

MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA

Tel: +387 51 225 011
Fax: +387 51 225 012
www.bdo.ba

Ive Andrića 15
78000 Banja Luka
Republika Srpska, BiH

Upravnom odboru Agencije za bankarstvo Republike Srpske

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih izvještaja Agencije za bankarstvo Republike Srpske (u daljem tekstu: „Agencija“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2023. godine i bilans uspjeha, izvještaj o ostalim dobitima i gubicima u periodu, izvještaj o promjenama u kapitalu i bilans tokova gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene uz finansijske izvještaje, uključujući i pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Agencije na dan 31. decembra 2023. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije („MSR“) i Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima detaljnije su opisane u odjeljku našeg izvještaja *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*. Mi smo nezavisni u odnosu na Agenciju u skladu sa *Kodeksom etike za profesionalne računovođe* Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks), zajedno sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Republici Srpskoj i ispunili smo i druge naše etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Agencije je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje finansijskih izvještaja u skladu sa računovodstvenim propisima Republike Srpske, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Agencije da nastavi poslovanje po načelu stalnosti, objelodanjujući, kada je to primjenljivo, pitanja koja se odnose na nastavak poslovanja i korišćenje računovodstvene osnove stalnosti poslovanja.

Lica ovlašćena za upravljanje odgovorna su za nadzor nad procesom finansijskog izvještavanja Agencije.

(nastavlja se)

BDO d.o.o. Banja Luka; Broj registarskog upisa 1-11067-00 kod Okružnog privrednog suda u Banja Luci
JIB 4400878260000; Matični broj 1920600
Žiro račun: 562-099-00000250-35 kod NLB Razvojna banka a.d. Banja Luka
BDO d.o.o. Banja Luka je jednočlano privredno društvo.
Upisani i uplaćeni osnovni kapital Društva 80.000,00 KM.

Upravnom odboru Agencije za bankarstvo Republike Srpske (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji u cjelini ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed kriminalne radnje ili greške, i da izdamo izvještaj revizora koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjeravanje je visok nivo uvjeravanja, ali nije garancija da će revizija izvršena u skladu sa MSR uvijek otkriti materijalno značajan pogrešan iskaz kada on postoji. Pogrešni iskazi mogu nastati usljed kriminalne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ukoliko se može u razumnoj mjeri očekivati da oni, pojedinačno ili u zbiru, utiču na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu sa MSR, mi koristimo profesionalno prosuđivanje i zadržavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi takođe:

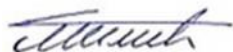
- Identifikujemo i procjenjujemo rizike od materijalno značajnog pogrešnog iskaza u finansijskim izvještajima, nastalog usljed kriminalne radnje ili greške, osmišljavamo i izvršavamo revizorske procedure koje odgovaraju tim rizicima i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i odgovarajući da obezbijede osnovu za naše mišljenje. Rizik od neotkrivanja materijalno značajnog pogrešnog iskaza nastalog usljed kriminalne radnje je veći od rizika od materijalno značajnog pogrešnog iskaza nastalog usljed greške, pošto kriminalna radnja može podrazumijevati tajne sporazume, falsifikovanje, namjerne propuste, lažne iskaze ili zaoblazanje interne kontrole.
- Sagledavamo interne kontrole koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti internih kontrola Agencije.
- Ocjenjujemo adekvatnost primjenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procjena i sa njima povezanih objelodanjivanja izvršenih od strane rukovodstva.
- Donosimo zaključak o adekvatnosti primjene načela stalnosti poslovanja od strane rukovodstva i, da li, na osnovu pribavljenih revizijskih dokaza, postoji materijalno značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu izazvati značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Agencije da nastavi poslovanje po načelu stalnosti. Ukoliko zaključimo da postoji materijalno značajna neizvjesnost, mi smo u obavezi da skrenemo pažnju u našem izvještaju revizora na odgovarajuća objelodanjivanja navedena u finansijskim izvještajima, ili da modifikujemo naše mišljenje, ukoliko su takva objelodanjivanja neadekvatna. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima pribavljenim do datuma našeg izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu prozrokovati da Agencija prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Dajemo ocjenu opšte prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući i objelodanjivanja, kao i da li finansijski izvještaji prikazuju potkrepljujuće transakcije i događaje na način kojim se postiže istinita i objektivna prezentacija.

(nastavlja se)

Upravnom odboru Agencije za bankarstvo Republike Srpske (Nastavak)

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije.

Mirko Ilić
Ovlašćeni revizor i
Lice ovlašćeno za zastupanje

Društvo za konsalting i reviziju BDO d.o.o.
Ive Andrića 15, Banja Luka

01. april 2024. godine